

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református
Egyházkerület folyóirata

Templomépítő szőrványaink.
Marosfő

Huszonegyedik évfolyam
2010. augusztus

Tartalom

Vasárnapi prédikációk

Baracsiné Dávid Zsuzsanna: Jézus, örömnünk helyreállítója. János 2,11	359
Czégé Imre: Verseny a romolhatatlan koszorúért. 1Korinthus 9,24.27	360
Csomay Árpád: Meghallgattam a te imádságodat. 2Királyok 20,5b	361
Jákó József: Elpecsételve. Efézus 4,30–32	365

Lectio continua

Id. Fazakas Sándor: A hetedik nap. 1Mózes 2,1–3	368
---	-----

Prédikáció-sorozat Újkenyér ünnepe előtti nagyhétre

Lőrincz István: Természeti jelenségek és azok üzenete	
A hó. Jób 37,5a	373
A harmat. Ézsaiás 26,19b	374
A zápor. Jél 2,23	375
A jégeső. Jób 38,22b	376
A fagy. Jób 37,8–9	377
Az szél. Az apostolok cselekedetei 2,2; János 3,8	379

Prédikációk Újkenyér ünnepére

Józsa Ferenc: Istennek kenyere, életnek kenyere. János 6,33–35	381
Szövérfi Zoltán: A kenyér, és ami azt megelőzi. Példabeszédek 6,6–8	384

Prédikáció-sorozat evangelizációs hétre

Id. Fazakas Sándor: Kik a boldogok?	
Boldogok a lelki szegények. Máté 5,3	387
Boldogok, akik sírnak. Máté 5,4	390
Boldogok a szelídek. Máté 5,5	394
Boldogok, akik éheznek és szomjúhozni az igazságot. Máté 5,6	397
Boldogok az irgalmasok. Máté 5,7	400

A Genezáret partján

Gyökössy Endre: Indulás a mélységek felé	
VII. Növekedés a Lélek hullámhosszán	405

Alkalmi prédikációk

Bibliaóra

Móra László Tibor: Az imádság. Máté 6,5–8	407
---	-----

Esketési igehirdetés

Szépéné Magyarai Ildikó: Isten jósága és a bizalom. Zsoltárok 34,9	409
--	-----

Temetési igehirdetés

Farkas Antal: A szeretet a legnagyobb. Énekek éneke 8,6b	410
--	-----

A címlapon: Templomépítő szórványaink. **Marosfő**. Lélekszám 5. A Gyergyószentmiklósi Református Egyházközség szórványa. Fényképezte: Vetési László

A hátlapon: Szemelvények középkori latin nyelvű költészetünkből.

Himmusz Szent István királyról. Fordította Tóth István.

Vasárnapi prédikációk

Baracsiné Dávid Zsuzsanna

Arad-Belváros

Jézus, örömünk helyreállítója

Alapige: János 2,11

Bibliailvasás: János 2,1–11

A Krisztus utáni 4. században élt egy tudós egyházatya, Hieronymus. Egyszer egy kételkedő megkérdezte tőle, hogy a kánai menyegzőn elfogyott-e az a sok bor, mely Jézus csodája nyomán keletkezett, ugyanis kb. 5–700 liternek kellett lennie. Erre Hieronymus azt felelte: „Nem, nem fogyott el, még ma is mind abból iszunk.” Ez a kedves kis párbeszéd épp arra mutat rá, ami a kánai menyegző csodájában igazán fontos: nem a bor mennyisége, nem az átváltoztatás módszere vagy tudományos magyarázata, sokkal inkább az az üzenet, mellyel János lezárja a tudósítást: Jézus megmutatta az Ő dicsőségét és hitte benne az Ő tanítványai. Ez a kánai csoda láthatóvá és érthetővé tette Jézus hatalmát és dicsőségét, az emberek pedig hitre jutottak. Ezekhez a hívőkhöz tartozott Hieronymus is, ezért mondta a gúnyolódónak, hogy ma is abból oltjuk szomjunkat. És ezekhez a hívőkhöz tartozunk mi is, akik a kánai csoda hatását ma is érezzük.

„És hitte benne tanítványai...” – Mít is jelent ez, hogyan is történt mindez?

Egészen egyszerű és hétköznapi a történet első része: menyegző van a galileai Kánában, nem messze Názárettől. Jézus és édesanyja is hivatalos volt a sok napig tartó lakodalomba. Naponta új vendégek jöttek, a zsidó előírások szerint a kövedrek mindig készenlében álltak a tisztálkodáshoz. Az sem különleges eset, hogy a bor elfogyott, hisz sokan voltak. De mégis szűgyen lett volna – talán ma is az lenne –, hogy a később érkezőknek ne jusson belőle. A menyegző a zsidóknál a felszabadult öröm ünnepe, még böjtölni is tilos volt olyankor. Milyen szépen egybecseng ez Jézus mondásával: tilos böjtölni, amikor itt a vőlegény. Ahol Jézus jelen van, ott nem apadhat ki az öröm forrása, ott Ő gondoskodik a násznép folyamatos, gondtalan ünnepléséről.

Elfogyott a bor, lehetetlen helyzet, de Isten ezekből az emberi lehetetlenségekből új lehetőségeket tud előhozni. Erről az ellentmondásról szól Jézus Krisztus szenvedése és halála is: a kereszt a legmélyebb emberi szenvedés, megalázás, összeomlás helye és szimbóluma, de Isten azt átváltoztatta a győzelem, a bűnbocsánat jelképévé. Ahol véget ér a mi emberi erőnk, és nem látunk már kiutat bajainkból, ott kel erőre Isten hatalmas keze. A görögök egyik főistene, Dionüszosz, a bor és a szőlőművelés istene volt, a görögök pedig azt várták, hogy ez az isten majd a vizet borrá változtatja. Jézus még nagyobbat tett Dionüszosznál: a vizet valóságosan borrá változtatta.

Amit Jézus Kánában tett, azt sokan természettudományos módszerekkel vizsgálják, elemezgetik: hogyan is lehetett a vizet borrá változtatni? A Biblia erről semmit nem mond, és a mi emberi gondolataink is falba ütköznek, ha magyarázni akarjuk a csodát. Ezeknél sokkal fontosabb felismernünk és megértenünk, hogy itt Isten valami újat teremtett Jézus által. A kövedrekben levő víz a régi zsidó előírást, szokást jelképezi. Jézus nem kiönti belőlük a vizet, hanem felhasználja azt a csodához. Nem eltörli a törvényt, hanem betölti azt, megtölti örömmel, étellel. A törvény, a böjt, a rítus megtelik lélekkel. Ennek áldásait érezzük mi is életünkön. Ez az örömhír, mely nekünk is szól! Mégpedig az, hogy Jézus átváltoztatja bánatunkat örömmé, erőtlenségünket erővé, tanácstalansá-

gunkat bizonyossággá. Aki ezt megérzi, megtapasztalja, az hívő emberré válik, az Jézusnak hálás szívé és örvendező tanítványa lesz.

Hol lehet Jézussal találkozni, mindezt átélni? Időben és térben oly távol van tőlünk a kánai menyegző csodája. Könnyű volt Máriának és a tanítványoknak hitre jutniuk – gondoljuk –, pedig Mária is elcsodálkozhatott Jézus válaszában, amikor arra kérte Fiát, hogy cselekedjen valamit: „Mi közöm nékem tehozzád, ó asszony? Nem jött még el az én óráim.” Máriának meg kellett tanulnia a határokat felismerni, hogy a cselekvés idejét és óráját maga Jézus határozza meg, az embernek pedig meg kell tanulnia várni, türelemmel lenni. Hányszor mondjuk mi is: itt az ideje Istenem, hogy valamit cselekedj, mutasd meg hatalmadat, tégy csodát! Isten nagyon jól tudja, mikor minek jött el az ideje, nekünk csak meg kell tanulnunk türelemmel várni. Ez is az igazi hit velejárója. A csodát csak azok élhették át, akik ott voltak Jézus mellett, akik hallgattak szavára és megtették, amit kért. Veszélybe került a násznép öröme, Jézus pedig megmentette azt, hisz Ő mindig is öröm-párti volt. Ma is az! Nekünk is elhozta az öröm forrását, naponta meríthetünk belőle!

Ahol Jézus jelen van, ott valami változás is van. Ő azért jött, hogy a hibákat kijavítsa körülöttünk, bennünk; hogy pótolja, megadja azt, ami épp hiányzik életünkben: az örömet, a békeességet, a türelmet, a szeretetet. Ámen.

Czégé Imre

Arad-Gáj

Verseny a romolhatatlan koszorúért

Alapige: 1Korinthus 9,24.27

Bibliaolvasás: Zsidókhöz 10,32–39

A felolvasott igében Pál apostol a sportéletből vett képekkel, a futás és az ökölvívás szakkifejezéseivel beszél arról, hogy:

- aki Krisztus tanítványa, annak egész életében küzdenie kell;
- hogy győzni csak úgy tud, ha önmagát megtagadja nap mint nap;
- győzelem csak a harcokban születik.

Az első igazság az ige alapján az, hogy: aki Krisztusnak tanítványa, igazi keresztyén, annak életében harcok is vannak, és ezek a harcok sokszor több síkon zajlanak (önmagunk, a világ, a kísértés és a bűnök ellen). Krisztus tanítványa nemcsak néz Jézus után, nemcsak vágyakozik reá, nemcsak gondolkozik Jézusról és az Ő tanításáról, hanem annak életében megvalósul, amit Ő így mondott: „Aki én utánam akar jönni...” Az igazi tanítvány megy Mestere után, annak egy vágya van, hogy mindig Jézus lábnyomába maradjon. Életében van haladás, mert Jézus mindig valahonnan valahová akarja elvezetni: „Aki nékem szolgál, engem kövessen, és ahol én vagyok, ott lesz az én szolgálóm is... aki nekem szolgál, megbecsüli azt az Atya.” Milyen jó tudni, hogy nem önmagunkért becsül meg Isten, hanem egyedül Jézusért. Nem az elért eredményeinket jutalmazza majd a mennyben, hanem azt, amit a Golgotán Jézus érettünk elvégzett. Aki ezt tudja, az mindig Jézus közelségét keresi. Ugyanazt akarja, amit Ő akar és ugyanaz a lélek vezet, aki a Krisztus Lelke. A harcokat, a küzdelmet nem kerülheti el senki, még a keresztyén ember sem, mert harcolni kell minden ellen, ami elszakítana Jézustól: saját testünk, lelkünk, vagy akár a világ ellen is. Ezt azonban csak úgy tehetjük meg, ha igazán és őszintén ragaszkodunk Krisztushoz.

Jézus nem volt harcos alkat, mégis támadták: saját népe, az akkori egyházi és politikai vezetők, a Gonosz... és Jézus vállalta ezt a harcot a golgotai keresztfáig, ahol végső győzelmet aratott.

Jézus mai tanítványainak a fegyvere az ige, a Szentírás és az abból származó ismeretek, amelyeket életük minden területén alkalmazhatnak. Ez nem könnyű most sem, sokszor ellenségeskedést szül még a gyülekezeten belül is, mert ha valaki csak igehallgató, az nehezen tudja elviselni, elfogadni az igéből feléje hangzó következtetéseket, következményeket. Amikor Krisztus követéséről van szó, arról, hogy ki kell mozdulni az egyszerű vallásosságból, hagyományokból, hogy meg kellene változni, mégpedig Isten igéjének tanítása szerint. Vajon ismerjük ezt a harcot? A saját bűneink, szokásaink elleni harcot? Harcolunk-e egymásért? Imádkozunk-e másokért: betegeinkért, a gyászolókért, a nélkülözőkért, családunkért, gyülekezetünkért, népünkért?

Az igéből azt is megtanulhatjuk, hogy ezt a harcot eredményesen megharcolni csak áldozatok árán lehet, még Isten gyermekeinek is, nem önmagunkat féltve, nem lustán, hanem teljes odaadással. Krisztus tanítványának győzelmes harcai akkor lesznek életében, ha kész lemondani önmagáról, ha áldozatot tud hozni másokért, ha nem félti önmagát, hanem mindig másokat, az evangélium ügyét félti és Pál apostol alázatával tesz bizonyosságot arról, hogy: „Semmivel sem gondolok... csak hogy elvégezzem az én futásomat örömmel. Azt a szolgálatot, amit vettem az én Uramtól, Jézus Krisztustól.”

Az igéből azt is megtudhatjuk, hogy a hívő ember biztos lehet a győzelemben, mert azt nem neki kell kiharcolnia, mert azt már Jézus kivívta, és ez a győzelem hit által a miénk lehet.

Ez nem azt jelenti, hogy a hívő embernek nem kell edzenie magát a harcra, vagy nem kell harcolnia, mert ezek által is növeli Isten a hitünket, és megtanulunk Reá figyelni, Benne bízni mindenkor. A győzelem nem a mi harcainktól függ, az már megvan. Krisztus megszerezte a győzelmet és vár reánk a célban. Ezért nem kell elcsüggedjünk, elkeseredjünk, mert Ő mindig velünk van. Reá nézhetünk és Ő buzdít mindenkor, ha olykor elesünk, botladozunk, kimerülünk. Átala mindig újra talpra állunk és újrakezdhetjük nap mint nap küzdelmünket, futásunkat, tudván azt, hogy soha nem leszünk egyedül a harcban, sőt biztosak lehetünk a győzelemben. Ámen.

Csomay Árpád
Biharszentjános

Meghallgattam a te imádságodat

Alapige: 2Királyok 20,5b
Bibliailvasás: Filippi 3,1–14

Kinek a meghallgatott imádságáról van szó itt az igében? Azt olvastuk a 2Királyok 20,1-ben, hogy „halálosan megbetegedett Ezékiás király...” Tehát egy királyról van szó, akit Ezékiásnak hívtak.

Néhány résszel ez előtt azt olvassuk róla, hogy „Ezékiás, Akháznak, a Júda királyának a fia, huszonöt esztendő volt, amikor uralkodni kezdett és huszonkilenc esztendeig uralkodott Jeruzsálemben” (2Királyok 18,1–2), vagyis Kr. e. 725–697 között. A Biblia csak a legjobb jelzőkkel látja el őt és Dávidhoz hasonlítja. Életét az jellemezte, hogy Istenben bízott és az Úr vele volt. Teljes neve: Hizkijáhu, ami azt jelenti: akit az Úr erősít. Szüksége is volt erre, mármint az Úr erősítésére, mert egy nagy reformot akart véghezvinni és meg is cselekedte. Ennek a reformnak az volt a lényege, hogy megszüntette az áldozóhalmokat, a bálványoszlopokat és bálványoszobrokat összetörte. A pogány és asszír

bálványok imádását megszüntette. Arra törekedett, hogy a jeruzsálemi templom egyedüli és az ország központi temploma legyen. Még a rézkígyót is összetörte, mert a nép bálványt csinált belőle. (4Móz 21,8–9) Ezékiás különbséget tett egy régi emlék kegyes megőrzése és annak bálványozása között.

2Krón 29,3 skk.-ből megtudjuk, hogy Ezékiás megújította a templomot. Nagyon fontos volt számára a templom, ahol az egy élő, igaz Istennek mutatták be az áldozatokat és nem a bálványoknak. Fontos volt a király számára, hogy népe időről időre megjelenjék az Úr előtt és az Urat imádja. Sőt, a papokat és a lévítákat is arra serkentette, hogy önmagukat is és a templomot is szenteljék meg.

Eppen ilyen fontos volt a holland Vilma királynőnek is (1880–1962) az istentisztelet és az alattvalói szent élete. Nagyon szívesen folytatott lelki beszélgetéseket és hitélete nem korlátozódott arra, hogy vasárnaponként rendszeresen eljár a templomba. Így egy vasárnapi istentisztelet után kihallgatásra hívta az udvari főlelkészt a királyi palotába.

„Jelenjen meg kedden délután két órakor a palotában, mert el akarok beszélgetni önnel Isten Igéjéről.” A lelkész szolgálatkészen vette elő a naptárját, hogy bejegyezze a királynőnél esedékes látogatás időpontját. A királynő azonban megdorgálta őt és azt mondta: „Ezt önnek fel kell jegyeznie?!” Azt jelenti ez a kérdés, hogy ha az udvari lelkész a királynő hívja, akkor ezt a napot és órát emlékezetébe vési, sokat gondol rá, hogy meghívták a palotába.

Nekünk is az kell legyen a legfontosabb, ami Ezékiásnak is, hogy az Úr hív bennünket és erre a hívásra felelnünk kell úgy, hogy eljárunk az istentiszteletre és előtte is megszenteljük magunkat és mindig azt forgatjuk szívünkben, hogy Isten vár bennünket. Nem csak olykor-olykor, egyszer-egyszer, néha-néha kell Isten elé járulni, hanem amikor csak lehetőség nyílik rá. Ezt a lehetőséget akarta biztosítani Ezékiás király azáltal, hogy megújította a templomot és a papokat, valamint a lévítákat arra buzdította, hogy szenteljék meg a templomot. Parancsba adta, hogy hordjanak ki minden tisztátalanságot. Tizenhat teljes napon át dolgoztak a papok és a lévíták, míg végre megtisztították a templomot. Mennyi tisztátalanság, bálvány, fürtelem, szemét lehetett ott!

Én nem tudom, drága Testvérem, hogy a te szívedben, a Szentlélek templomában mennyi tisztátalanság, szemét, mocsok van. Azt sem, hogy mennyi bálvány, melyet naponként imád az ember. De Istenről még vasárnap is elfeledkezik! Biztos, hogy bűneink miatt mindannyian tisztátalanok vagyunk. Ezért olyan fontos ma nekünk is arra gondolnunk, amit Ezékiás a papoknak, a lévítáknak mondott: tisztítsátok meg a templomot és magatokat! Nekünk is ezt kell tennünk. S mivel ezt sehogy el nem érjük, sem a pénzünkkel, sem az ügyeskedésünkkel, sem semmilyen képességünkkel, meg kell ragadnunk minden alkalmat, hogy a naponkénti csendes áhítataink után vasárnap templomba jöjjünk, és kérjük Isten segítségét. Mert csak egyedül Ő tud megtisztítani bennünket az Ő szent Fia vére által. Ezért adta Őt a keresztre, mert tudta, hogy az ember nem tud megszentelődni. Szükség van a Szentnek, az Igaznak az áldozatára, a vére hullására, hogy azok, akik naponta és vasárnaponként imádkozva és igét olvasva a golgotai kereszt tövében vannak lélekben, azoknak a vétkét Jézus vére elmossa és így megtisztuljanak.

Olyan boldogan énekeltek a zsidók is a megújított templomban! Igen, mert az ősök bálványimádásba süllyedtek az istentelen királyok uralkodása és a papi vezetők istentelensége idején. Meg is büntette Isten őket azáltal, hogy ellenség igazta le őket, és azzal, hogy gyötrelmes lett az életük és kilátástalan a jövőjük. Eppen, mint a mi életünk! Mintha csak rólunk lenne szó! Ma sem a kegyes élet kell a vezetőknek, hanem az uralom, a hírnév, a pénz, a gazdagság. Így maguk is és a nép is bálványimádásba süllyed.

Ám, aki bűnbánatot gyakorol, annak Isten megkegyelmez, mint Ezékiásnak is. Milyen boldogan énekeltek a templom megszentelése után:

*Ismerik Istent Júdában,
nagy az ő neve Izráelben.
Sálémba került a sátra,
lakóhelye a Sionra.
Ott törte össze a tüzes nyilakat,
a pajzsot, a kardot, a harci eszközöket...*

*Ha ítéletet hirdetsz a mennyben,
félni fog a föld, és elcsendesül.
Mert ítéletet tart az Isten,
szabadulást ad a földön
az alázasoknak.
Még a haragvó emberek is
magasztalni fognak téged,
haragjuk maradékát is megfélemed.
Tegyetek fogadalmat
Isteneteknek, az Úrnak,
és teljesítsétek, ti,
akik körülötte vagytok!
Vigyetek ajándékot a Félelmetesnek,
aki megtöri a fejedelmek büszkeségét,
és félelmet kelt a föld királyaiban!*

(Zsolt 76,1–4.9–13)

És énekeltek a 84. zsoltárt is. Hadd álljon itt most csak néhány sor (de otthon olvassuk el a teljes 84. zsoltárt):

*Mily kedvesek a te hajlékaid,
ó Seregek Ura!
Sóvárog, sórt eleped a lelkem
az Úr udvarai után.
Testem és lelkem ujjongva kiált
az élő Istenhez.
Még a veréb is talál házat,
és a fecske is fészket,
ahova fiókáit helyezi
oltáraidnál, Seregek Ura,
királyom és Istenem!
Boldogok, akik házában laknak,
szüntelenül dicsérhetnek téged.*

(2–5. vers)

Ennyi nemes és szent életvitel után azt gondolnánk, hogy Ezékiás életében minden rendben van. Örülhet, mert végre helyreállt az igaz és szent Isten tisztelete, a papok és a nép is az egy élő Istent imádják. De nem!

Azt olvassuk a 2Kir 20,1-ben, hogy ebben az időben, vagyis azokban a napokban, amikor Szanhérib – Asszíria királya – hadjáratai voltak, megbetegedett Ezékiás. A betegség mindig fájdalommal jár. Most azonban még inkább, mert jön a királyhoz Ézsaiás próféta és hozza az Úr utasítását: „Rendeld el házatad, mert meghalsz.” Mennyi baj származik egy-egy betegség alkalmával egy egész családra nézve! Sok fájdalom, szenvedés. S aztán a halál! Vannak gyógyíthatatlan betegségek s ilyenkor még nagyobb a fájdalom és a kétségbeesés.

Ézsaiás nehéz feladatot kap az Úrtól. Nehéz teljesíteni. Ugyanis senki sem örül az ilyen hírnek. Ó, de hányszor ámitjuk egymást: Ne félj, meggyógyulsz. Jó az Isten. Megsegít. Micsoda közhelyek! Hazudunk a betegnek, hazudunk a hozzátartozóknak, ahelyett, hogy előkészítenénk a beteget és a hozzátartozót egyaránt az elválásra és a túlvilágba való átköltözésre. Most még bizonyosságot tehetnénk az Úr Jézus szeretetéről és kegyelméről, hogy Ő a bűnösökért jött, de azért, hogy a megtérő bűnösöket megmentse és átvigye az örökkévalóságba. „Rendeld el házatad!” – rendezd el dolgaidat Istennel és emberekkel! Még van idő, még van lehetőség!

Ézsaiás nem kertel, nem ámitja Ezékiást, hogy ő jó király volt, az Úr bizonyosan megsegíti, hiszen az Úr ügyét fontosnak tartotta, helyreállította az istentiszteletet! Mi a végsőkig reménykedve inkább érdemeinkben bízunk.

Ezékiás megdöbben, de komolyan vette Ézsaiás bejelentését: Rendeld el házatad, mert meghalsz. Komolyan vette, mert tudta, hogy az Úr szól általa.

A legtöbb ember ilyenkor jajveszékél: „Jaj, csak én tudok ilyen nyomorult lenni! Hát elhagyott az Úr?! Ez nem lehet igaz! Hiszen Őt szolgáltam, templomba jártam.” S észre sem vesszük, hogy már az érdemeinket kezdjük sorolni.

Ezékiás nem. Nem jajveszékél, nem okolja az Urat. A fal felé fordul: **IMÁDKOZIK!** A fal felé fordul, hogy semmi ne zavarja, amikor az Úrral beszél. A fal felé fordul és sír, vagyis teljesen megalázza magát és bűnbánatot gyakorol. Tudja ő, hogy tettei, cselekedetei nem érdemszerzők. Ezért imádságában nem is hivatkozik érdemeire, tetteire, hanem érzéseire. Nem úgy imádkozik, mint aki jutalmat érdemel, hanem mint egy bizakodó gyermek, aki az atya ítélete helyett kezének a simogatására vár.

Keservesen sír. Hogyne, hiszen meg kell halnia. Ekkor még csak negyven éves és nincs gyermeke. Nincs fiúörökös. Így már jobban megértjük a sírását. Nemcsak magáért sír, hanem a családjáért, a népéért, hiszen fiú utód nélkül ki lesz a király?

Olyan önző tud lenni a mai ember! Minden áron meg szeretne gyógyulni, és nem a dolgait elrendezni. Pedig van mit! Nagyon is sok minden: Istennel és emberekkel elrendezésre váró dolgok. Amit egy életen át elhibáztunk, talán a betegágyon az utolsó napok, hetek imádságai által el tudnánk rendezni a mieinkre nézve. Jajveszékélés és háborgás helyett jobb lenne imádkozni. De miért ne kezdenénk el imádkozni a mieinkért és mindenkiért már most?!

*Siessetek, hamar lejár,
Kegyelme már régóta vár,
Ma még lehet, ma még szabad,
Borulj le a kereszt alatt.*

*Ha elkésel, mi lesz veled?
Hogy mented meg a lelkedet?
Lezárul a kegyelmi út,
Lelked örök halálba jut.*

*Elszáll a perc, az életed:
Ma még ha jössz, elérheted.
Ne késs tovább, ne várj tovább:
Ma kérd Atyád bocsánatát!*

(474. dics. Füle Lajos)

Isten mindent megtett ezért a beteg, halálba rohanó embervilágért.

Látta ugyanis, hogy nem tud megmenekülni az örök haláltól, az örök kárhozattól és ezért adta egyszülött Fiát, hogy aki hisz benne, ne vesszen el, hanem élete legyen. (Jn 3,16) Jézus eleget tett bűneinkért! Menjünk hát Hozzá bűnbánattal, amíg nem késő. Ne mondjuk azt, hogy majd holnap, van még idő... Ne altassuk el a lelkiismeretünket! Sok ember úgy tesz a lelkiismeretével, mint Samuel Keller apjának a házőrző kutyájával. Samuel Keller Dél-Oroszországban volt lelkész, ott evangelizált. Gyermekkorában egy nap Szibériából vendégek érkeztek, akiknek nagyon megtetszett a kutyájuk. Oda is ajándékozták, de mivel éjszaka ugatott, mindig megverték, hogy hallgasson

el, hogy tudjanak aludni. Szegény kutya, csak a házat őrizte s jelezte a veszélyt. Amikor azonban éjszakáról éjszakára kikapott, egyre csendesebb lett és egy idő után akkor sem ugatott, amikor jött a tolvaj. S így elpusztították.

Az emberek nem figyelnek a lelkiismeretükre, amikor az, mint jó házőrző kutya, jelez nekik. Megverik a lelkiismeretüket. Megromlanak és eltorzulnak az emberek. Elnyomják a lelkiismeretük hangját, amikor Isten figyelmezteti őket: „Rendeld el háza-
dat!...” Ezért kell az igehirdetés által, a sűrke hétköznapiak bizonyágtételei által figyelmeztessük az embereket: Jézus Krisztus vére megtisztítja a lelkiismeretünket a holt cselekedetektől, hogy az élő Istent szolgáljuk (Zsid 9,14). Csak az élő Isten újjászületett és vérén megváltott gyermeke tud bizalommal imádkozni és lesz belőle gyógyulás, mint Ezékiás életében (még kapott 15 év kegyelmi időt). És ez által lesz megszentelődés az örök életre is! Ámen.

Jákó József
Borszék

Elpecsételve

Alapige: Efézus 4,30–32
Bibliaviasás: Galata 5,16–25

Az efézusi gyülekezet megismerte a megtartás útját, az Úr Jézus Krisztust. Ez már a levél elején előttünk áll.

Nagy kegyelem az minden ember életében, ha az Úr Jézus teljesen közel kerül hozzá. De ez meg nem elégséges, ez még nem a végállomás.

Alapigénk egy felhívással kezdődik: ne szomorítsátok meg az Isten Szentlelkét! És ez valóban nagyon fontos a hívő ember életében.

Mindenki maga tudja azt, hogy ez a felszólítás mennyire szól személyesen hozzá. Csak az tudja megszorítani Isten Szentlelkét, aki kapta már az ő életében. Ez a vers folytatásából egyértelműen ki is derül.

A Heidelbergi Káté 1. kérdésében és feleletében együtt mondjuk azt, hogy Isten az Ő Szentlelkével elpecsétel és a saját tulajdonává tesz bennünket. Ugyanakkor azt is mondjuk, ugyancsak a Szentlélek által biztosít minket az örök élet felől. De mindezt nem elegendő csak mondani, hanem teljes szívvel hinni is kell, mert hit nélkül csupán egyszerű szavak ezek.

Hogyan lehet megszorítani Isten Szentlelkét? Az Ószövetségben találunk rá példát, amikor Izrael fiai elkövezték ezt a hibát: Ézsaiás 63,10 szől erről. A büntetés pedig az engedetlenségükért az volt, hogy Isten ellenségükké vált és harcolt ellenük.

De mi sem vagyunk különbek az ószövetségi embereknél. Hiába van nekünk egy Új Szövetségünk és egy csodálatos Megváltónk, meg is mi is hajlamosak vagyunk természet szerint mindezekre a bűnökre. Ezért olvashatjuk ezt a felhívást, amit Isten Szentlelke ihletésére mond el az apostol, először az efézusi gyülekezetnek, az ige olvasása és hallgatása által pedig most nekünk is.

Mivel szomoríthatjuk meg Isten Szentlelkét? A 31. versben részben választ is kapunk erre a kérdésünkre: keserűség, indulat, harag, kiabálás, istenkáromlás, gonoszság. Sok mindent kifejeznek ezek az érzések, amelyekkel szinte minden nap találkozunk az életünkben.

Megkeseredünk, mert nem úgy alakulnak a dolgok a munkahelyen, a családi életben, ahogyan mi szeretnénk. Megkeseredünk, mert krízis van és csökkennek a keresetek, nőnek a kiadások, eltűnnek a különböző kedvezmények stb. Megkeseredünk, mert nem látjuk a hétköznapi gondjaink miatt Isten szeretetét és kegyelmét az életünkben. Elveszítjük ezáltal az Atyával való naponkénti közösséget. Lekötnek a gondok, a bajok. Egyszer csak azt vesszük észre, nincs időnk Istenre, a Bibliára, az imádkozásra, az istentiszteletre, és lassan ezek kimaradnak az életünkből. Fontos meglátnunk azt, hogy több értelemben is lehetőségünk van a megkeseredésre: testi és lelki vonatkozásban egyaránt.

Azon kívül ott vannak az indulatok, amelyek sokszor erőt vesznek rajtunk, és ilyenkor mintha kifutna a föld a lábunk alól. Elég egy rossz hír, ami keresztbetesz az előre eltervezett dolgainknak és már indulatosokká válunk, vagy ha fáradtan érkezünk haza a munkából, már nem is lehet hozzánk szólni. Én is érzem ezeket a hiányosságokat az életemben, nekem is szól a figyelmeztetés.

Egy másik nagy akadály a harag, amely megfertőzi sokunk életét. Sokan mondják: megbocsátok, de felejtani nem felejték. Vajon mi lenne velünk, ha Mennyei Atyánk is ezt mondaná nekünk? Nyugodtan készülhetnénk akkor a számonkérés idejére, az utolsó ítéletre?

Jézus Krisztus a keresztfán is, a legnagyobb fájdalmak közepette is meg tudott bocsátani nekünk, s mi sokszor a magunk kényelmes életében nem tudjuk ezt megtenni. Nem válunk akkor méltatlanná az Ő nevéhez?

A kiabálás, hangoskodás szintén nem a jó vonásainkat gyarapítja, pedig sokszor szeretnénk dolgainkat ilyen módon elrendezni. Mennyire ellentétes ez a megoldás az ézsaiási próféciával, amikor ezt olvassuk a Messiásról az 53,7 versében: „száját sem nyitotta ki... némán tűrt...”

Vajon az a lelkület van bennünk, mint ami Benne volt?

Amikor mindezek a tulajdonságok jelen vannak bennünk, vagy amint a bibliaolvasás során a galatákhoz írt levélből hallottuk, a test cselekedetei vannak túlsúlyban a mi életünkben, tudnunk kell, hogy Isten nevét nem dicsőítjük, hanem káromoljuk.

Mindezek távol kell legyenek tőlünk, minden egyéb gonoszsággal együtt, amennyiben Isten Szentlelke újjászülte minket, s elpecsételt az örök élet számára.

A Heidelbergi Káté 54. kérdésében és feleletében mi is bizonyosságot teszünk arról, hogy nem idegen mindez a mi életünktől sem, sőt a konfirmálás alkalmával egyértelműen kijelentjük, hogy az elválasztott seregnek mi tagjai vagyunk. De vajon ez valóság az életemben?

Miben mutatkozik meg, hogy nekem megváltott életem van? Honnan lehet ezt felismerni a hétköznapi életben, a munkahelyen vagy a családi életben?

Nagyon súlyos dolgok ezek, amelyeket nem szabad komolytalanul kezelnünk! Tudnunk kell, hogy a Szentlélek által való elpecsételésnek vannak kötelezettségei is. (32. vers)

Ezekben a dolgokban pedig mindenképp szükségünk van az Ő segítségére, kegyelmére. Ha őszinte önvizsgálattal, alázattal olvassuk a 31. versben felsoroltakat, megállapíthatjuk, hogy mindegyik érzelmi állapot jelen van az életünkben, a mi természeti romlottságunk következményeként. A következő versben felsorolt tulajdonságokra emberileg törekedhetünk, és megpróbálhatjuk gyakorolni azokat, de be kell ismernünk, hogy csak gyarló emberi eredményeket érünk el, amelyek ideig-óráig jól működnek, de ha jönnek a próbák, a nehézségek, képtelenek vagyunk az igaz szeretetre, amely irgalmas, jóságos, megbocsátó.

Aki nem ismerte meg személyes, gyarló emberi életére nézve Isten irgalmát, jóságát, megbocsátó szeretetét, amelyet a mi Urunk, Jézus Krisztus által mutatott és bizonyított be a mi Mennyei Atyánk, aki nem érezte bűneinek terhe alatt, hogy Isten hosszan tűrő szeretettel közeledik felé és leveszi válláról a terhet, az Ő ingyen kegyelméből, az nem tudja gyakorolni mindezeket a tulajdonságokat, érzelmi állapotokat. Ez már felülmúl minket. Ehhez kell az Ő kegyelme és szeretete, aki megtanít bennünket mindezekre.

Hogyan tehetek eleget ennek az apostoli kérésnek? Egyedül semmiképpen, Krisztussal, az én Megváltómmal együtt viszont lehetséges. Miért mondom ezt? Azért, mert a 3. rész 20–21. versében az apostol bátorító bizonyágtételként mondja ezt el az efézusiaknak. Nemcsak annyit tud adni nekünk Krisztus, amennyire szükségünk van, hanem azon felül is. Ezért dicsérhetjük és magasztalhatjuk az Ő nevét ezen a mai napon is.

„Aki pedig mindent megtehet sokkal bőségesebben, mint ahogy mi kérjük vagy gondoljuk, a bennünk munkálkodó erő szerint: azé a dicsőség az egyházban Krisztus Jézus által nemzedékről nemzedékre, örökkön örökké.” (Ef 3,20–21) Ámen.

Lectio continua

Id. Fazakas Sándor
Derecske, Magyarország

A hetedik nap

Alapige: 1Mózes 2,1–3

Az ige megértéséhez

kulih (klh) = elvégzetett. Isten elvégezte, amit elkezdett. Nem maradt félben, hanem teljességre jutott. Isten lezárja a teremtést, a teremtés folyamata megáll, de nem fejeződik be. Hasonlóképpen az embernek Krisztus általi megváltása is elvégzetett, lezárult, de nem fejeződött be. Mikor „végezteték el az ég és a föld, és azoknak minden serege”? A közhiedelemmel ellentétben nem a hatodik napon, miként a LXX-ban is olvassuk, hanem a hetedik napon.

saba (sb) = sereg. 486-szor fordul elő az Ószövetségben. A sereg szóban foglaltatik össze mindaz, amit Isten hat napon át teremtett. A saba alatt általában mennyei sereget ért a Szentírás, de itt a földet is magában foglalja. A mindenséget kell értenünk alatta, a maga bőségében. Ézs 40,26-ban a csillagok is e seregbe tartoznak: „Emeljétek föl a magasba szemeiteket, ő aki kihozza (csillag) seregeket szám szerint.” A Zsoltárok 103,21 az Úr magasztalására biztatja a mindenséget: „Áldjátok az Urat, minden ő serege!” A seregben a „mennyei és a föld minden lényé benne foglaltatik” (A Dillmann). Jelenti a világ minden népét: „Isten megbúsult minden ő seregökre”, azaz haragszik minden népekre. (Ézs 34,2)

sabbat (sbt) = abbahagyni. Isten „megszűnék a hetedik napon minden munkájától” Isten a teremtést csak abbahagyja, de semmi esetre sem hagyja félbe. Ez az ige 111-szer fordul elő. Az emberi tevékenység abbahagyását is jelenti, de sohasem pihenést. A Gen 8,22-ben is erről olvassuk: „Ennek utána, míg a föld létszen, vetés és aratás... meg nem szűnnek.” Szép költői kép, de nem igaz, hogy „a föld forog, az alkotó pihen”

Itt még szó sincs a hetedik nap megtartásának elrendeléséről. A sabbat itt azt a nyugalmat és nem pihenést jelenti, mely Ádám előtt is létezett, s akkor is létezik, ha az ember tudomást sem vesz róla. Itt a teremtő Isten nyugalmaról szól az ige.

qadés (qds) = megszentelni. 172-szer fordul elő. Itt Isten szenteli meg a hetedik napot. A qades a profántól (hol) való elkülönítést jelenti. A hetedik nap itt még csak Isten számára elkülönített, fenntartott nap, de nem öncéltól történik, hiszen már Ádám is jelen van. Ebből a nyugalomból Ádám nincs kirekesztve, jóllehet az ember számára csak később válik kötelezővé, a szövetség jelévé. „De már itt kicseng a sabbat későbbi megszentelésének elrendelése.” (K. Barth, KD III/1, 107) Mintha itt Isten előre beharangozná a sabbat megtartását. Isten azzal, hogy megszenteli a hetedik napot, az ember javát és üdvösségét szolgálja, bár Ádám erről még mit sem tud. Később, amikor már áll a szent sátor, kötelező a nyugalom napjának megszentelése, mely a körülmetélkedéshez hasonlóan a szövetség jele, „örök szövetség örök jele” (2Móz 31,13–14,17) A fogság idején éppen e jelben jut koncentrált módon kifejezésre Izráelnek a pogány világtól való elkülönülése, különbözősége. A hetedik nap megáldása és megszentelése Isten ajándéka az ember számára. Az ember úgy szenteli meg a nyugalom napját, hogy megtartja azt. A hetedik nap megszentelése nélkül a hét csak torzó. A hat nap előtt célként a hetedik nap lebeg. Az ember úgy szentségteleníti meg a hetedik napot, ha azt a hétköznapok munkanapok szintjére süllyeszti.

Helyezd vissza előbbi státusába!

Heten voltak testvérek, mind fiúk, szüleik már régen meghaltak. Haton az erdőre jártak fát vágni, a hetedik otthon maradt és vezette a háztartást. Valahányszor a hat testvér fáradtan hazatért, meleg volt a szobában, készen volt a meleg vacsora, és nagy volt a rend. Örvendtek ennek a fiúknak, s dicsérték az otthonülőt. De az egyik okosabb akart lenni a többieknél, s így szólt a hetedikhez: „Te lopod a napot, és lusta vagy, gyere velünk, dolgozz meg te is a kenyeredért.” Attól kezdve ő is fejszét ragadott, s minden reggel velük együtt ment az erdőbe. Amikor eljött a hétféle, együtt mentek haza. Fény nem szűrődött ki az ablakon, a tűz sem égett, az asztal sem volt megerítve, mint máskor, az ajtóban sem állt senki, aki fogadta volna őket, s egy jó szót szólt volna hozzájuk. Most kaptak észbe, hogy milyen ostobaság volt a hetedik testvért felmenteni az otthoni szolgálat alól. Nyomorultul érezték magukat, hiszen mindez az ő bűnük és meggondolatlanságuk eredménye volt. Elhatározták, hogy hetedik testvérüket ismét *visszahelyezik előbbi státusába*. Így is történt, s az elveszett boldogság ismét visszatért az életükbe.

Ez a történet veled is hetente ismétlődhet. A hetedik nap hétköznapi testvérei között az a nap, mely a te számodra is fényt, áldást, örömet és boldogságot hoz. De kitalálod, eltaszítottad magadtól ezt a hetedik napot. Már nem árad belőle erő, nyugalom és békesség. Hát helyezd vissza a hetedik napot előbbi státusába! Isten teremtő akaratából követi a munkanapokat a nyugalom napja, a hétköznapiakat az ünnepnap. Ha megfosztod önmagadat és Istent ettől a számodra rendelt naptól, elszakadsz az élet forrásától és céljától. Hiszen életed célja nem a birtoklás, hanem az elfogadás. Nem azért élsz, hogy dolgozz, hanem azért dolgozol, hogy élj. Ha azt hiszed, hogy a vasárnap munkanappá züllesztésével egy újabb napot nyertél, tévedsz. A valóságban a többit is elvesztetted. Helyezd vissza a vasárnapot előbbi státusába!

Elvégeztetek

Isten elvégezte hetednapon az ő munkáját.

Isten megszűnt a hetedik napon minden munkájától.

Isten megáldotta és megszentelte a hetedik napot.

Alapigénk e három verse senki másról nem szól, csak egyedül Istenről: *Isten-Isten-Isten*. Mert ennek a hetedik napnak tartalmát és jelentőségét egyetlen szó fejezi ki: *Isten*. Ez a nap *Istem*-ről szól. Milyen mozgalmas és látványos volt az első hat nap. Isten teremtett eget, földet, tengert, égitesteket, élő világot, embert. Szinte látjuk magunk előtt a történetet, nem is kell megerőltetnünk a képzeletünket. De a hetedik nap semmi olyan nem történik, amit magunk elé képzelhetnénk. Itt *csak Istenről van szó*. Ez a nap *Isten napja*. Nem *ráadás*, nem nélkülözhető, felesleges *toldalék*, nem *kiegészítés*. Ez a nap a teremtés csúcса és célja. Nélküle torzó maradt volna a teremtés hat napja. Ennek a napnak tartalma, ha szabad így mondani, tárgya maga a teremtő Isten.

Elvégeztetett, azaz teljességre jutott a teremtés, de *nem fejeződött be*. A jelenések könyve beszél egy végső beteljesedésről, amikor Isten új eget és földet, új Jeruzsálemet teremt, „és annak világossága hasonló a legdrágább kőhöz, kristálytisztá jaspis kőhöz” (21,11) Ebben az új Jeruzsálemben nem lesz szükség sem Napra, sem Holdra, hiszen azt „Isten dicsősége világítja meg, és annak szövéténeke a Bárány” (21,23) Ez is a tied, melyet Jézus szerzett számodra a Golgota keresztyén. Minden a tiéd, a teremtett világ, az új Jeruzsálem, az örök élet. Ez a gyönyörű kép, ez a látomás kell hogy úrrá legyen rajtad, amikor azt hallod, hogy *elvégeztetek* az ég és a föld és azoknak minden serege.

Megszűnők

Isten a hetedik napon megszűnik minden munkájától. Mit jelent az, hogy *megszűnők*? Elfáradt volna Isten? Kimerült volna? Pihennie kell, és kényelembe kell helyezni magát? Talán aludnia kell? De miért is ne? Hát lehetetlen ez Istennél? Ki venné tőle ezt rossz néven, ki tilthatná meg? Neked megtilthatná valaki, hogy pihenj és kényelembe helyezd magad, amikor fáradtan hazamész a munkából? Mit szoktunk mondani? „Ha éjszaka nem alszom, másnap nem vagyok ember.”

De a *megszűnők* szónak ez az értelmezése nem valószínű. Isten nem ember! Ézs 40,28-ban ezt olvassuk: „Hát nem tudod-e, és nem hallottad-e, hogy... aki teremtette a föld határait, *nem fárad, és nem lankad el?*” A Zsolt 121,4-ben ez áll: „Ímé, *nem szunynyad, és nem alszik* Izráelnek őrizője.” Nem igazán tudhatjuk, mit is jelenthet, hogy Isten a hetedik napon megszűnt minden munkájától. De egy biztos: ez a megszűnés a teremtés teljességével, elvégzésével, de nem befejezésével áll kapcsolatban.

a) Ez a hetedik nap *Isten örömeének a napja*. Hogyne örvendett volna Isten, amikor rátekintett kezének munkájára, és látá, hogy minden, amit teremtett vala, *íme igen jó*, azaz szép is. Te nem örvendezel, amikor szétnézel kezéd munkáján? Isten ezt az örömet is neked ajándékozta. Az isteni örömmel ez a napja a te napod! Legalább egy héten egyszer legyen örömnapod! Mennyi örömet tartogat ez a hetedik nap a te számodra. Nemcsak azért, mert ezen a napon talán hazajönnek a gyermekeid, együtt van a család, és együtt ünnepel. De azért is az öröm napja, mert ez a nap a *vele való közösség napja*. Ezen a napon *Isten üzen* neked, ez a nap az *örömmüzenet napja*. Ezen a napon annak az örömmel az ízet kell érezned, melyet a betlehemi pásztorok éreztek, amikor így szólt hozzájuk az angyal: „Íme, hirdetek néktek nagy örömet, mely az egész népnek öröme leszén.” Ez a nap a Megváltót, Szabadítót nyert világ örömnapja.

b) Ez a hetedik nap *Isten szabadságának a napja*. Isten megszűnt a hetedik napon minden munkájától. Isten neked adta, rád bízta a szabadság napját. Ez a nap a tied! Te érzed a szabadság ízet a jól végzett munka után? E nap szabadsága emlékeztessen téged arra a tökéletes szabadságra, a büntől és haláltól való szabadulásra, melyet Krisztus szerzett számodra a Golgota keresztyén: „Azért ha a Fiú megszabadít titeket, valósággal szabadok lesztek.” (Jn 8,36)

c) Ez a hetedik nap *Isten békességének a napja*. Ezt is neked ajándékozta Isten. Tiéd a békesség és a nyugalom napja. E nap fénye annak az örökkévaló békességnek a fényét vetíti elénk, melyet Jézus nemcsak tanítványainak, de neked is ígért: „Békességet hagyok néktek... nem úgy adom néktek, amint a világ adja. Ne nyugtalankodjék a ti szívetek, se ne féljen!” (Jn 14,27) Erről az isteni békességről mondja Pál, hogy „minden értelmet felül halad”. (Fil 4,7)

Várod a hetedik napot, az öröm, a szabadság és a békesség napját, melyet Isten szeret számodra a teremtés hajnalán? Van igazi vágy a szívedben ezután?

És megáldá

Abban van az áldás, hogy szentől szembe lehetsz Istennel. Az áldás ajándék. Ádám itt még egy szóval sem említették. Mintha nem is volna jelen. Pedig ott van, szentől szembe Istennel. Isten nem zárja ki Ádámot ebből a nyugalomból. Isten a hetedik napon nem akar *egyedül maradni*. Örömet, szabadságát és nyugalomát veled akarja *megosztani*. Isten tróntermében *nem kell néma maradjon* az ember, ünnepi asztalánál nem kell szótlanul üljön. Itt rólad van szó. Isten képe és hasonmása vagy. Isten nem elégszik meg azzal, hogy csak ott ülj, vele szemben, néma csendben. Ő *beszélni akar veled*, és azt akarja, hogy *te is szólítsd meg őt*. Isten ezen a napon *párbeszédet kezdeményez* veled.

Így áldja meg Isten a hetedik napot. Ennek a napnak az áldása tehát a vele való közösség, a vele való együttléted. *E napon a szó áldás, és az áldás szó.*

Így ajándékozott meg téged Isten. De engem is. És mondjuk ki, hogy teljesen érdemtelenül. Ádám a hetedik napon még semmit sem teljesített. Hiszen Isten hetedik napja Ádám első napja. Ádám még a kezét sem nyújtotta ki. Isten éppen ünnepel, amikor Ádám elkezdti földi életét. Élete első napja egybeesik Isten ünnepnapjával. Ádám számára új sorrend születik az ünnep- és hétköznapok viszonylatában. Te azt mondd, hogy először a munka, azután a pihenés. Isten másként rendelte számodra. Első az ünnep, azután a munka. Előbb a pihenés, azután a rohanás. Előbb az öröm, és csak azután a fájdalom. Előbb a szabadság, s azután a szolgálat. Előbb a béke, s csak utána a küzdelem. Így rendelte számodra Isten. Ha felcseréled, a veszedbe rohansz, felörlöd testi-lelki életedet. Milyen tündöklő nap ez az Isten-nap, az ember életének első napja, s azóta minden egyes vasárnap. A hétköznapokat, a munkanapokat megelőzi az Úr áldott napja. Csak ez lehet az értelme ennek: „És megáldá Isten a hetedik napot.” Ennek a napnak minden dicsőségét és áldását az ember javára és üdvösségére fordítja. Az ő öröme, az ő szabadsága, az ő békessége és nyugalma legyen a te örömed, a te szabadságod, a te békességed és nyugalmad. Ádám! Így szeret téged Isten.

És megszentelé azt

A teremtés teljes történetéből kiolvasható, hogy mennyire szívén viseli Isten az ember oltalmazását, megóvását. Az ég mennyezete, a tenger sziklás vagy homokos partja az embert óvja a kozmikus és földi hatalmak pusztító erejével szemben. De Isten a hetedik nap által is téged óv és oltalmaz, amikor megszenteli azt. Mintegy *kiemeli, kiveszi* azt a hétköznapok közül. Mintegy *lefoglalja, fenntartja önmagának és neked*, mintha kikapcsolná a kapucsengőt és a telefont. Így oltalmaz Isten téged a nyugalom napjával a hétköznapok gondjaival, kötelességeivel, feladataival, kihívásaival, elfoglaltságával szemben. Isten azt akarja, hogy ezen a napon *vele való közösségedet, együttlétedet* semmi ne zavarja, hogy rá hallgass, vele beszélj. Ezt kell értened a hetedik nap megszentelése alatt. Gondolj a IV. parancsolatra: „Hat napon át munkálkodjál, és végezd minden dolgodat, de a *hetedik nap ...*” Jézus is megszentelte a nyugalom napját. Amikor ezt mondta: „A szombat lőn az emberért, nem az ember a szombatért” (Mk 2,27), akkor azok ellen szólt, akik a nyugalom napját emberi rendelkezések által mintegy bilincsbe verték, gúzsba kötötték. Jézus téged is hív Istenhez. Fogadd el a meghívást: „Jöjjetek én hozzám mindnyájan, akik megfáradtatok...”

Vasárnap igen, de Isten nélkül

Öröm, szabadság, békesség és nyugalom, hát van ennél kívánatosabb dolog a földi életben? Mi is ezt akarjuk, de csak önmagunk és szeretteink számára, *Isten nélkül*. Akarom az örömet, de nem az övét, csak a sajátomat. Akarom a szabadságot, de nem az Istentől felajánlott szabadságot, hanem azt a szabadságot, melyre én gondolok. Akarom a békességet és a nyugalmat, de nem a Krisztus békességét, hanem amit én teremtek magamnak. Hihetetlen, de sokszor oly *terhes az Istennel való együttlét*. Mindent akarok, de nem vele, hanem nélküle. Megfosztom a hetedik napot a maga eredeti rendeltetésétől. Meglopom Istent, eltulajdonítom, a sajátommá teszem az ő napját, és hétköznapná stüllyesztem azt.

És mindezt *hagyja* Isten. Miért? Mert Isten tiszteletben tartja Ádám akaratát, a te akaratodat, hagyja, hogy érvényesüljön emberi akaratod. Emlékszel, amikor valamely ostobaságról nem tudtak lebeszélni szüleid, így szóltak: „Jól van fiam, legyen úgy, ahogy te akarod.” Most is ezt mondja neked Isten: „Jól van fiam, legyen úgy, ahogy te

akarod.” És Ádám másként akarja. Az ember bámulatos sikereket ért el a szabad vasárnapért és hétvégéért vívott évszázados harcában. Hála a munkavállalók elszánt harcának és a technikai forradalomnak, a hétvégi nyugalom ügye győzelemre jutott. Először a nyolcórás munkanapot harcolták ki, majd az ötnapos munkahetet, majd a fizetett szabadságot és a nyugdíjas korhatár előrehozását. És a szántó-vető ember, a háziasszonyok és a gyermekeiket nevelő édesanyák? Nekik nincs hétvége, nyolcórás munkanap?

Ádám! *Mire használod az így nyert szabadidődet? Mi lett az Úr napjából, a hetedik napból?* Ádám vasárnap délelőtt fűvet nyír, kirándulni megy, halászik, vadászik, autókázik. A Metro és a Tesco parkolói tömve vannak. Otthonukat rezervátummá tesszük, elzárjuk a külvilágtól. A szomszéd se jöjjön át, legfennebb a kerítés felett egymásra mosolygunk. Csak minél távolabb mindentől és mindenkitől. Jól megtanultuk, hogy miként kell kihasználni a hét végét, az Úr napját. A vasárnap már nem az Úr napja, csak része a weekend-nek. Németországban, de máshol is valóságos iparrá lett az ún. Freizeitgestaltung, azaz a szabadidő okos, hasznos felhasználása, alakítása. Ma sokkal többet jelent számunkra a hétköznapra silányított vasárnap, mint az Úr napja.

És mégsem lettél boldogabb, hiszen úgy betáplálsz a vasárnapodat, hogy hétfőn reggel fáradtabban mész munkába, iskolába, mint a hét többi napján. *Nem feltöltődsz* ezen a napon, hanem *küürülsz*. A pszichológusok egy, az *üresség okozta melankóliáról* beszélnek, ugyanis a hétvége csalódást okoz. Valami nagy hiányérzet támad benned. A telhetetlenség és a kielégületlenség érzete kíséri a hétvégeidet. Az orvosok szerint a hosszú hétvége egyeseknek *az idegeire megy*. Képtelen vagy arra, hogy kipihend magad az általad teremtett, Isten nélküli hétvégén. A saját izlésed szerint kihasznált és alakított szabadidő nem garantálja a boldogságodat. A szociológusok állítják, hogy miként az embertelen munkakörülmények, a hosszú munkaidő, az automatizált munkafolyamat átokká lehet az ember számára, hasonlóképpen a szabad idő is. Az ember elidegenedik önmagától, másoktól és Istentől. Ma vasárnap, csak el innen, minél messzebbre! Ma vasárnap, ne jöjjön ide senki, én se megyek senkihez, ez az én napom. Ilyen az Isten nélküli szabadság, az Istentől megfosztott hétvége. Nem siker és élmény, mint amire vágyik az ember, hanem kudarc.

De a vasárnap ura mégis csak Isten, akár Ádámmal, akár nélküle. Vele és nélküle is érvényes: és megáldá Isten a hetedik napot és megszentelé azt. Istennek van ideje. Isten Ádám megtérésére vár. Rád vár! Weekend-hétvégi elveszettségedből, üzelmeidből visszavár az ő napjának nyugalomába, vár megtérésekre, napjának megáldására és megszentelésére. Az igazi nyugalom nem veszett el. Még van idő megtérni és elfogadni, amit kegyelmesen ígért: „Annakokáért megvan a szombatja az Isten népének. Mert aki bement az ő nyugalomába, az maga is megnyugodott cselekedeteitől, amiképpen Isten is a magáéitól. Igyekezzünk tehát bemenni abba a nyugalomba, hogy valaki a hitetlenségnek ugyanazon példájába ne essen.” (Zsid 4,9–11) Isten meghívása számodra még ma is érvényes. Igyekezz tehát bemenni ebbe a nyugalomba, hiszen a te szíved is *nyugtalan, míg meg nem nyugszik Istenben!* Ámen.

Ajánlott irodalom

- FREY, Hellmuth: *Das Buch der Anfänge 1–11 des ersten Buches Mose*. Stuttgart 1977.
JENNI/WESTERMANN: *Theologisches Handwörterbuch zum Alten Testament*. Zürich 1984.
KÜHNER, Axel: *Überlebensgeschichten für jeden Tag*. Neukirchen/Vluyn 1994.
Von RAD, Gerhard: *Das erste Buch Mose*. ATD 2. Göttingen 1953.
WESTERMANN, Claus: *Biblischer Kommentar Altes Testament Genesis 1–11*. Neukirchen/Vluyn 1974.

Prédikáció-sorozat Újkenyér ünnepe előtti nagyhétre

Lőrincz István
Marosvásárhely–Alsóváros

Természeti jelenségek és azok üzenete*

A hó

Alapige: Jób 37,5a

Isten segítségével ezen a bűnbánati héten különböző természeti jelenségekkel és azok üzenetével fogunk foglalkozni. Mert Isten minket mindennel tanítani akar. Nincs olyan dolog, jelenség ebben a világban, ami ne hordozna számunkra komoly lelki üzenetet. Jézus is sokszor használta ezeket jelenségeket példázataiban. Így sokszor nehéznek tűnő, dogmatikai igazságokat sokkal könnyebben meg tudunk érteni, fel tudunk fogni.

A mai estén beszéljünk a hóról. Erről a mindnyájunk számára ismert szép énekünk refrénje jut eszünkbe. „Tiszta fehér, miként a hó, mossál meg engem s leszek fehér, miként a hó.” De próbáljunk most néhány igazságot megfogalmazni arról, hogy mire tanít minket a hó.

Az első dolog, hogy a hó mindent befed. S ahogy a hó befedi a tájat, úgy fedez be minket Isten kegyelme. Amikor hófödte tájakon járunk, akkor minden csupa fehér. A hó mindent egyformán befed. Palotát és kunyhót, aranyat és szemetet. A hó nem személyválogató. Mindent eltakar, a piszkot, a szennyet. Alóla semmi se látszik ki. Ilyen Isten kegyelme is. Mindenkinék szól, mindenkire érvényes. Szól a szegénynek és a gazdagnak, a tudósnak és az analfabétának, az örvendezőnek és szomorkodónak és sorolhatnánk tovább. Isten kegyelme befedező kegyelem. Elfedezi a mi vétkeinket, eltakarja bűneink álnokságát és undokságát. És a kegyelem is éppoly csendesen borul rá a földre, borul rá az életünkre, amilyen csendben aláhull a hó a földre. Nagyon csendesen történik ez meg a szív mélyén egy-egy istentisztelet alatt, prédikáció hallgatása közben, otthoni bibliaolvasás alatt, vagy a belső szoba magányában. Zajtalanul, csendben, békésen lepi be az emberi szíveket és takarja el annak minden nyomorúságát. A kérdés csak az, hogy te már érezted-e, tapasztaltad-e ennek a kegyelemnek az erejét? Befedezhette-e már a te életedet, a te bűneidet is?

A hó második üzenete, hogy olyan a mi Istenben elrejtett életünk, mint amilyen a hótakaró alatti vetés. Mert azt mindnyájan nagyon jól tudjuk, hogy a hó alatt a vetés el van rejtve. Ez nem jelent teljes passzivitást, tehetetlenséget. A hó alatt a vetés gyökere erősödik, izmosodik, sőt fejlődik is. Persze nem látványosan. A szem számára ez teljességgel láthatatlan, de annál valóságosabb. Ilyen az Istenben elrejtett hívő élet is. Milyen szépen mondja ezt Pál a Kolossébeliekhez írott levélben: „a ti éltetek el van rejtve együtt a Krisztussal az Istenben” A mi keresztyén életünk egy Krisztussal Istenben elrejtett élet kell hogy legyen. Az Istenben elrejtett élet is csendben él, fejlődik, erősödik. A látható életünk mögött ott kell lennie a mi láthatatlan életünknek, Krisztussal való közösségünknek, mert ez a döntő. Hisz az életünk külső cselekedetei, megnyilvánul-

* Ecsedy Aladár gondolatainak felhasználásával.

nulásai mind a belső, elrejtett életünkben származnak. Mindig az a fontos, ami nem látszik, a fának a gyökere, a háznak a fundamentuma, s a hajó legfontosabb részei is a víz szintje alatt vannak. Megint csak fel kell tennünk a kérdést: van-e az életünknek ilyen Istenben elrejtett része? Van-e a háznak egy rejtett sarka, van-e belső szobád, ahol el szoktál csendesedni az Úr előtt? Van-e napi programodban legalább tíz elrejtett perc, amikor nem mutatkozol az emberek előtt, mert ott állsz Isten előtt? Mert csak így fogsz hitedben megerősödni.

A hó harmadik tüzenete arról szól, ami az ének szerzőjét is megihlette. Legyünk tiszták, mint a hó. Milyen csodálatosan tiszta a frissen lehullott hó. Sajnos ma már annyi a szennyeződés, hogy nemsokára főleg gyarak, forgalom közelében hamar beszennyeződik, csak a hegyekben marad sokáig fénylően hófehér. Isten kegyelme a mi életünket is meg akarja tisztítani. Jézus drága vére megtisztít minket minden bűntől. Mert úgy, ahogy mi megszülettünk, nem vagyunk tiszták. A mi szívünk bűnös, szennyes. Ráakódott a világ pora, tisztátalansága. De Isten kegyelméből ismét tiszták lehetünk. Isten gyermekei életében is megtörténhetik az, hogy beszennyeződnek sokféle bűn, kísértés által. Dávid is hogy bemocskolta magát paráznasággal, gyilkossággal, de aztán milyen szenvedélyesen kérte Istentől, hogy mossa ki őt minden bűnéből. Olvassátok csak el az ötvenegyedik zsoltárt. Ez a megtisztulás sohasem egy lezárt folyamat az életünkben. A lelkünk tisztaságával is épp úgy van, mint a testünkével. Állandóan meg kell mosakodni, állandóan le kell mosni a szennyet, a piszkot. Egész életünkben küzdenünk kell minden lelki tisztátalanság ellen, hisz lelkünket naponta annyi minden beszennyezheti: rossz gondolatok, érzéki vágyak, trágár szavak, gonosz cselekedetek. De ne felejtjük el soha: meg lehet tisztulni, tisztává lehet lenni, mint a hó. Éljük ezzel az áldott lehetőséggel! Ámen.

A harmat

Alapige: Ézsaiás 26,19b

Isten kedves ajándéka a harmatcsepp. Nálunk is fontos ez, főleg szárazság idején, hisz ilyenkor ez tartja életben a növényeket. De tudjuk azt, hogy Izraelben még sokkal fontosabb szerep jut neki, hisz ott egy fél éven át nem esik egy csepp eső sem, és a bőséges harmat nagy áldás a növények számára. De így van ez a lelki életben is. Ott sincsenek mindig termékeny és gazdag idők, nincsenek kiadós lelki záporok, hanem csak harmatcseppek vannak. Próbáljuk a mai estén megérteni a harmatcsepp üzenetét.

Lássuk először azt, hogyan is keletkezik a harmat. Ehhez nem is kell olyan nagy tudás, már a kisgyermek is tudja, hogy éjszaka a föld felszíne lehül s a föllette elterülő melegebb légréteg lecsapódik, és ez a fűvön s a növények levelein jelenik meg. De valahogy így keletkezik a lelki harmat is. A lelki harmat a menny és a föld találkozásából fakad, amikor a testi és a lelki találkozik. A mi szívünk lehült földjét körülveszi Isten szeretetének és kegyelmének mennyi levegője, és egyszer csak ott ragyog a lelki harmatcsepp. Ezért nagyon fontos, hogy ez a találkozás a mi életünkben is naponta megtörténjen. Alkalmat kell adjunk Istennek arra, hogy körülvehessen minket mennyi levegőjével, felülről jövő kegyelmével és szeretetével. Olyan helyeken, ahol az ég nem terülhet a földre, ott harmat sincs. A házban, a pincében, ahol a kinti és a benti világ nem találkozhat egymással, ott nem képződik harmat. Ha mi is bezárjuk szívünket Isten előtt, a menny előtt, akkor nem lesz lelki harmat, felüdülés az életünkben.

A második kérdésünk, hogy mikor keletkezik a harmat? A harmat keletkezésének ideje a hajnal, a kora reggeli órák. Persze már este elkezdődik, hisz sokszor ha késő este egy füves réten sétálunk, már nedves lesz a lábunk, de mégis a harmat legnagyobb része

hajnalban keletkezik. Ennek egy nagyon fontos tanítása van a mi lelki életünk számára. A lelki harmatozásnak a legfontosabb ideje a reggel. Jézusról is azt olvassuk, hogy kora reggel, még a hajnalhasadás előtt szeretett elmenni egy-egy puszta helyre vagy egy hegyre imádkozni. A reggeli csendességünk a lelki harmatozásunk áldott ideje. Ilyenkor feltöltődünk, erőt nyerünk a napunk számára, egy-egy fontos ige a szívünkbe hull. A növényzet számára óriási dolog, hogy amikor jön a tűző Nap melege, mielőtt jön a szárító szél, már teleszívja magát nedvességgel, épp annyival, amennyire egy egész napon át szüksége van. Erre van szüksége a mi életünknek is. Egynapi erőre, egynapi felüdülésre! Nagy dolog az, ha nem hanyagoljuk el a reggeli csendességet. Gondoljuk csak meg: drága atyáink régen nemcsak otthon álltak meg kora reggel igét olvasni, hanem minden reggel a templomban is összegyűltek, kapájukat, kaszájukat a templom falához támasztották és bementek egy igét meghallgatni, egy áldásért való fohászt elmondani.

A harmatcsepp harmadik tanítása az, hogy észrevétlen. Csendben, láthatatlanul rákódik le a növények leveleire. Nem zajong, nem kiabál, nem olyan, mint a szél vagy a nyári zápor. Isten lelki áldásai is csendben telepednek meg szívünkön, nem történnek látványos dolgok, csak szürke hétköznapiak vannak, de a szürke hétköznapi életünkön, munkánkon meglátszik, hogy reggel a szívünk megfürdött a kegyelem mennyei harmatjában. Az is igaz, hogy bár a harmatcsepp nagyon piciny, mégis egyetlen harmatcseppben ott ragyog az egész égbolt, a Nap minden dicsősége és fényessége. Ilyen lehet a mi lelki életünk is. Ha valóban közösségben vagyunk a mi Urunkkal, akkor a mi lelkünkben is ott tündököl a menny minden szépsége.

Végül még egy utolsó gondolat. A harmat élete nagyon rövid. Mihelyt felkel a Nap, felszárad. De ez a rövid idő, amíg a harmat ott csillog a növények levelén, mégis nagy áldás lehet. Ebből megérthetjük, hogy az életünk értéke nem annak a hosszúságában van. Egy rövid élet is lehet nagyon gazdag és áldott élet. De ha valaki él 70–80 évet, amikor letelt ez az időszak, olyan rövidnek tűnik. De bármilyen is legyen egy rövidebb vagy egy hosszabb élet, óriási áldást hordozhat magában. Egy áldott élet még sok-sok nemzedék után is fénylik. Egyszer mi is eltávozzunk ez árnyékvilágból. De életünk gyermekeink, utódaink számára nemzedékeken át áldást hordozhat. Legyen hát ilyen harmat-életünk nekünk is! Ámen.

A zápor

Alapige: Jóel 2,23

Minden ember jól tudja, hogy az esőnek döntő szerepe van a mezőgazdaságban. Minden ettől függ. Nem csak a falusi, de még a városi ember is tudja, hogy eső nélkül hiábavaló lenne minden munka, eső nélkül semmi termés nem lenne. A városi ember sokszor zúgolódik az eső miatt, mert ő akadályozva érzi magát, nem mehet a strandra, napozni, kirándulni, a gazdálkodó ember azonban legtöbbször nagyon örül az esőnek. Azt is tudjuk, hogy Izráelben is minden az esőtől függ. Ott egészen más az időjárás, mint nálunk. Van egy esős időszak, ami októbertől márciusig tart, amikor kiadós esők vannak, és van egy száraz időszak, ami áprilistól szeptember végéig tart, amikor egy csepp eső se esik. A gazdálkodásra, főleg régen, az esős időszakot kellett kihasználni, mostanra ez a helyzet már nagyot változott, hiszen a Genezáret-tavából öntözni tudnak és ezért a gazdálkodók nincsenek annyira az esőhöz kötve. Nálunk is úgy van még, hogy a gazdálkodó ember élete az esőtől függ. Lássuk, hogy az eső milyen üzeneteket hordoz számunkra?

Először is az áldásokat jelenti. Nem véletlen, hogy a szomjazó földre lehulló esőt áldásnak is szoktuk nevezni. Az eső legnagyobb áldása, ahogy azt Ézsaiás próféta

mondja, hogy nem tér vissza üresen. Nem hiába esik le. Megöntözi, gyümölcsözővé teszi a földet. Ilyen áldott munkát végez Isten Igéje is. Behull az emberi szívekbe és ott elvégzi a maga áldott munkáját. Sokszor rácsodálkozunk az igének erre az erejére. Hányszor megtörténik, hogy semmilyen emberi rábeszélés nem tud meggyőzni valakit arról, hogy a bűn rossz, hogy szakítani kell vele. De egyetlen ige ezt egyik pillanatról a másikra elvégzi az emberi szívben. Ezért mondja egy szép lelki ének:

Záporként hull majd az áldás, így szól a Mindenható
Gazdag, üdítő időket ígér az isteni szó.
Várjuk a záport, várjuk a záport Atyánk,
Cseppekben hull csak az áldás, küldj áldás-záport reánk.

Az eső második üzenete, hogy megáztatja a szomjúhozó földet, hisz a szárazság idején látjuk, hogy a föld is mennyire szomjúhozik. A föld is tikkadozik a szomjúságtól a szárazság idején. A száraz földben dolgozni se lehet igazán. Nem lehet szántani, vetni, kapálni sem. A megáztatott földben viszont öröm dolgozni. Az esőt ilyen szempontból még az öntözés se pótolja. Egy picit segít, de sohasem olyan egy megöntözött föld, mint az eső által magáztatott talaj. Az öntözés az emberi szót, az emberi vigasztalást jelenti, az eső pedig az isteni ígét, isteni vigasztalást, Isten beszédét. Az ember lelke is szomjúhozik. Milyen jó dolog megérezni, amikor Isten a mi szomjas szívünket megáztatja az Ő élő igéjével, beszédével. Egy-egy igehirdetés is lehet olyan, mint egy égből aláhulló zápor. Az esőért imádkozni kell, de ugyanúgy kell a lelki áldásokért is imádkozni. Imádkozni kell azért is, hogy legyen áldás az elvégzett lelki munkán. Az egyház története azt mutatja, hogy ott volt általában nagy lelki ébredés, ahol ezért sokat és kitartóan imádkoztak.

Az eső harmadik üzenete, hogy megtisztítja a levegőt. Ezt is mindnyájan nagyon jól tudjuk. Milyen tikkasztó, fullasztó a szárazság idején a levegő. Főleg az idős emberek és a kisgyermekék érzik ezt, ők alig tudnak ilyenkor lélegezni. S hogy megtisztul egy-egy eső után a levegő! Házunk ablakait kinyitjuk, kimegyünk a szabadba és nem győzzük magunkat teleszívni az eső utáni felfrissített levegővel. Az ige áldása is ilyen. Amikor az ige bőven árad, ott megtisztul a lelki légkör, megtisztul maga az élet. Milyen más a hangulatunk, belső világunk egy-egy áldott igehirdetés, egy-egy csendeshét után! Egyszerűen megtisztulunk. A sok bűn, szenny, ami reánk rakódott, lemosódik rólunk. Az esőben bőrig, igehallgatás közben pedig „szívig ázunk”. Ilyenkor mindig új erőt nyerünk és már tovább tudunk menni. Áldott legyen Isten az esőért és a lelki áldásokért egyaránt! Ámen.

A jégeső

Alapige: Jób 38,22b

Eddig mind olyan természeti jelenségekről szóltunk, amelyek áldásosak, melyeknek örülni szoktunk. Hisz a hó, a harmat és a záporosó mind-mind termékenyítő erővel bír, áldást hordoz a föld számára. De vannak bizony olyan természeti jelenségek is, amelyeket már kevésbé óhajtunk és várunk. Ilyen a jégeső is, amiről a mai estén szeretnénk beszélgetni. A jégeső a legkisebb mértékben is kárt okoz. Elveri a növények leveleit, amikor nagyobb darabokban hull, még az épületekben is kárt tesz. Az egyik legrettegetesebb csapás ez földjeinken, életünkön. Lássuk néhány üzenetét!

A jégeső általában hirtelen szokott jönni. Sokszor pillanatok alatt viharfelhők borítják be az eget. Ilyenkor a mezőn levő emberek tudják, hogy jégeső jöhet, igyekeznek is

minél hamarabb hazamenni, hogy ne érje őket útközben a vihar, a jégeső. De bizony ez még így is gyakran megtörténik. Megdöbbenve láttuk néhány évvel ezelőtt a tévében, hogy a déli országrészben olyan rettenetes jégeső volt, hogy néhány embert, akiknek nem volt lehetőségük egy fa vagy tető alá bemenekülni, agyon is vert. Bizony, nemcsak a természetben, hanem a mi életünkben is hamar támadhatnak viharok, jöhetnek próbák, szenvedések, érhetnek súlyos veszteségek. A veszekedés, feszültség is sokszor hirtelen támad a családban, emberi közösségekben. Elég egy rossz szó és máris tragédiák történnek. Vannak olyan viharok, csapások az életünkben, amiket nem tudunk elkerülni, de vannak olyanok is, amiket megelőzhetünk. Hisz például a veszekedés, egyenetlenség olyan emberek között támad, akiknek nincs békesség a szívükben, akik nem szeretik az igét és nem szeretik Isten házát. Hányszor a verekedések, gyilkosságok a kocsmákban, szórakozóhelyeken történnek, ahol általában sátáni léggör uralkodik. Isten igéje óva int az ilyen helyektől, az ilyen emberek társaságától. Ami rajtunk áll, tegyük meg annak érdekében, hogy a viharokat, tragédiákat elkerülhesstük.

A jégeső második üzenete, hogy pusztító eredménye van. Ki az közülünk, aki ne látott volna életében egy jégesőtől elvert földet, vetést, gyümölcsöskertet? A gazda ilyenkor sírva is szokott fakadni fájdalmában. Milyen fájdalmas érzés nézni azt, hogy a sok fáradtsággal, munkával megdolgozott földön a termés mind kárba ment. Hogy a munka hiábavaló volt. A gazda számára az elképzelhető legnagyobb próba, amikor azt látja, hogy a munkája eredménye kárba vész. De ha ennyire fájdalmas egy jégesőtől elvert kert, mennyire fájdalmas látvány egy bűn által összetört élet. Milyen szomorú egy-egy olyan temetés, amikor olyan embernek a koporsója mellett kell megállni, akit a bűn teljességgel összetört, akinek felbomlott a családja, idejekorán tönkrement az egészsége, elzüllött. Milyen szomorú egy igehirdetőnek is azt látni, hogy a lelki munka hiábavaló volt, semmi eredménye nem volt az igehirdetésnek. Gondoljunk csak Mózes fájdalmára, amikor lejön a Kijelentés hegyéről, nagy öröm tölti el a szívét, hogy Isten Tíz Parancsolatot adott a népének, de amikor a tábort megpillantja, akkor azt látja, hogy ott örült tánc van az aranyborjú körül. Mennyit tusakodott ő ezért a népért, mennyit imádkozott értük, hányszor intette, figyelmeztette őket és íme, most ez az eredmény.

A jégeső harmadik üzenete, hogy Isten sokszor próbára teszi a hitünket, Belé vetett bizodalunkat. Mert a gazda bármennyire is szomorú akkor, amikor a jégeső által elvert földjét látja, mégsem csüggedhet el végérvényesen, nem hagyhatja abba a munkát. Ha abban az évben nem is lesz termés, de lehet a következő években. Mert nincs mindig csapás, nincs mindig próba az életünkben. Hihetjük azt, hogy Isten még a próbák által is javunkat és üdvösségünket szolgálhatja. A próbákból megerősödve, megtisztulva kerülhetünk ki. Hihetjük, hogy semmi sem történhet Isten akarata nélkül. Néha a munkánk, a lelki is hiábavalónak tűnhet, de mégis megáll az ige: „A ti munkátok nem hiábavaló az Úrban.” Tanítson minket erre még a jégeső is! Ámen.

A fagy

Alapige: Jób 37,8–9

A fagy, ha jókor jön, vagyis télen, nem baj, sőt áldás a föld számára. Azon túl, hogy a gyermekek rendkívül örülnek, hiszen szánkózhatnak, korcsolyázhatnak, még más haszna is van. Régen, amikor még nem volt hűtéstechnika, a télen összegyűlt jeget ún. jégvermekben gyűjtötték össze s azt egész nyáron fel tudták használni. De a fagy nyilván óriási károkat is okozhat, amikor tavasszal jön, amikor már a különböző palánták ki vannak bújva, amikor a fák már kirtügyeztek és virágba borultak. Ilyenkor megtörténhet, hogy a növények megfagynak, a virágok is lefagynak és semmi termés nem lesz. Ilyen-

kor szoktunk fagykárokról beszélni, amit manapság felértékelnek és jobb esetben még a biztosító is fizet valamit. A lelki életben is van fagy, amikor lefagyhat a lelki élet, elpusztulhat a lelki termés. Beszéljünk most erről egy igehirdetés erejéig.

Tanulságos megvizsgálni, hogyan is kezdődik ez? Hát épp úgy, mint a természetben. Először is lehül a levegő. Egyre hidegebb, ridegebb lesz a légkör körülöttünk. Ilyenkor az emberek közönyösek, hidegek lesznek egymás iránt, nem érdekli őket egymás sorsa, szeretetlenség, hidegség van a lelkekben. Mennyire meghidegülhetnek, elhidegülhetnek emberi kapcsolatok: a házasságban, a családban, a munkahelyen, a gyülekezetben, rokonok, testvérek között is. Hányszor vagyunk tanúi annak, hogy meghalnak a szülők és az örökség miatt romlik meg a kapcsolat a testvérek között. Hányszor megtörténik, hogy a testvérek nem beszélnek egymással, sőt egyenesen meggyűlölnek egymást. Börtönlátogatásaim során a kilencvenes években sokszor láttam öreg, őszhajú embereket. Feltettem magamnak a kérdést: ezek miért vannak itt, ugyanis a börtönben általában mindig fiatalok, legfeljebb középkorú emberek vannak? A tisztek ekkor elmondták, hogy ezek olyanok, akik a földosztás közben, amikor a mezőn voltak, nem tudtak megegyezni a határ megállapításában és akkor vették a kaszát, villát, vagy ami épp a kezükbe került, és agyonütötték a testvérüket. Sokszor nem volt jelentős különbség közöttük, épp csak egy barázdányi föld. A szeretet meghidegülése az utolsó idők egyik komoly jele. Sajnos a hidegség, a szeretetlenség gyakran még a gyülekezetben is gyökeret ver. Jó lenne vigyázni és mindent elkövetni azért, hogy se emberi kapcsolatainkban, se családunkban, se gyülekezetünkben ne hidegüljön meg a légkör, ne hűljön ki a szívünk.

A második kérdés, hogy miképpen védekezhetünk ellene? Hiszen azt nagyon jól tudjuk, hogy a gazda még ez ellen is próbál védekezni. Nem könnyű dolog ez, de ami rajta áll, mindent kész megtenni azért, hogy a fagy ne tegye tönkre a termést. A gyümölcsöskertekben füstölni szoktak, főleg az éjszaka idején, hiszen ilyenkor hül le a levegő. A növényeket és kisebb fákat pedig fóliával, rongyokkal vagy bármi más anyaggal igyekeznek betakarni. Persze azt is tudjuk, hogy ez sokszor kevés eredménnyel jár. Mert néhány áras kertet még le lehet takarni, de hektárokat már sokkal nehezebben.

Így van ez a lelki fagy elleni védekezés területén is. A saját elhatározásunk, próbálkozásaink nem sokat segítenek. De van hathatós segítség, mégpedig Istennél. Ő a szívünk hidegségét, fagyát fel tudja olvasztani, és ezt Ő az evangélium fényével, melegével teszi. Ahol az evangélium kiárad, ott egyszerűen eltűnik a hidegség, szeretetlenség. Ez az ige és ez a természeti jelenség tehát arra is figyelmeztet bennünket, hogy menjünk bátran az Úrhoz. Kérjük, hogy Ő melegítse fel, olvassza fel szívünk hidegségét, fagyát, és hogy Ő ezt ne csak bennünk végezze el, hanem másokban is. A természetben a hideg tél, a hó és fagy után eljön az áldott tavasz, a felmelegedés ideje. A hó elolvad, a fagy eltűnik és minden felmelegedik. Isten szeretete tudja a mi életünkben is a hitetlenség, szeretetlenség fagyát eltüntetni, hogy szétáradjon bennünk az Ő szeretete. Bárcsak megtudnánk ezt mi is tapasztalni! S ha már bennünk felolvadt a jég, akkor higgyük azt, hogy Isten minket eszközként, melegítő eszközként akar felhasználni mások életében is. Ámen.

A szél

Alapige: Az apostolok cselekedetei 2,2; János 3,8

A mai estén a szélről fogunk beszélni, róla fogunk néhány dolgot tanulni. A Szentírás tanítása szerint ez is Isten egyik eszköze. Sokszor pusztítást végez, házakat dönt romba, fákat csavar ki gyökerestől. De mi most mégis inkább az áldásairól beszéljünk, hiszen ez számunkra a fontosabb.

Jézus Krisztus a Szentlelket példázza vele. Ő a legnehezebben érthető igazságokat, dolgokat mindig is a földi életből vett képekkel próbálta szemléltetni, így születtek csodálatos példázatai, amelyek sokszor nagyon nehéz és bonyolult igazságokat úgy mondanak el, hogy még a kisgyermek is megértheti. A szeretetről és megbocsátásról is lehet sok szép dolgot mondani, de mennyivel könnyebb ezekről például a tékozló fiú példázatával beszélni. Vagy a mi emberi életünk hivatásáról is lehet fennkölt gondolatokat elmondani, de mennyivel egyszerűbbek Jézus képei: só, világosság, hegyen épített város. Jézus a Szentháromság harmadik személyét a szélhez hasonlítja. A szélnek két nagyon jellemző tulajdonsága van. Az egyik az, hogy titokzatos, a másik pedig az, hogy hatalmas, rettentő erővel bír. Titokzatos, mert nem tudjuk nyomon követni, nem tudjuk hogy honnan jön és azt sem, hogy hová megy, de a hatását, az eredményét azt annál is inkább érzékeljük. Az első pünkösdkor milyen csodálatos munkát végzett el a tanítványokkal. Azelőtt féltek, bezárkóztak, gyávák voltak, de miután vették a Szentlelket, már ki mertek menni az utcára, meg mertek szólalni, nem féltek. A mi életünkben is el tudja végezni ezt. A szél meg tudja hajlítani még a legerősebb fának is a derekát. Csak Isten Szentlelke tud embereket aláztatossá tenni, hogy meg tudjanak hajolni Isten előtt. A szél sokszor illatot is tud hozni. Kilométerekről is eljön hozzánk egy virágzó akácok vagy hárserdő illata. Isten Szentlelke is elhozza életünkbe a menny minden szépségét, gazdagságát. A szél megrázza az ablakokat, felébreszti az alvót. A Szentlélek fel tudja rázni az embereket a bűn álmából, alvó szíveket és lelkeket tud mozgásba hozni.

Tavasszal a szél egyik legáldottabb hatása, hogy ő űzi el a fagyot. Tavasszal mindig a szél hozza a meleg áramlást, a meleg levegőt, valósággal kisöpri a beszorult hideg légtömegeket, hogy utána teljesen betöltse annak helyét meleg levegővel. Így kell ez legyen a lelki életünkben is. Isten Szentlelke ki tudja űzni a hitetlenséget, szeretetlenséget, a közömbösséget, és helyére jóságot, szelidséget, megbocsátást tud hozni.

De a szél a termékenységet is elősegíti. A gyümölcsös kertben azáltal, hogy megmozgatja a virágba borult ágakat, elvégzi a beporzást. Ezt a méhek is nagyon szorgalmasan végzik, de vannak olyan növények, amelyeknél a beporzást csak a szél tudja elvégezni. Azt is tudjuk, hogy a szél sokszor messzi vidékekre is elvisz termékeny magvakat, hogy ott is kikeljenek és áldást, gyümölcsöt hozhassanak. Ilyen a Szentlélek munkája is: megtermékenyíti az emberek szívét és lelkét. Széjjelhordja az ige magját. Milyen jó az, ha a Szentlélek kifújhatja az ígét a templom falain kívülre is, hogy ott is legyen áldás, olyan életekben is induljon meg az új élet, ahol és akikben eddig még nem volt.

A szél egyik legnagyobb áldása az, hogy a száradást is elősegíti. Milyen hamar felszárad a sár, milyen hamar megszáradnak a vizes ruhák, ha egy kellemes szellő lengedez. Mennyire szükségünk van arra, hogy Isten Szentlelke a mi könnyeinket is felszárítsa, a mi fájdalmainkat is megenyhítse. A szél egy másik áldása, hogy szüntelenül cseréli a levegőt. Főleg hideg, ködös időben a gyárak füstje valósággal rátelepedik a vidékre, már-már fojtogatja az embereket. De milyen jó, ha ilyenkor jön egy jó kis szél és elfújja a ködös, füstös, csípős levegőt. A mi lelkünkre is sokszor rátelepednek bűnös vágyak,

gonosz gondolatok, de jön a Szentlélek szele, elfújja azt, és közben megtisztul a szívünk és a lelkünk.

Végül a szél különösen a régi időkben sokat segített a cél elérésében. Gondoljunk itt csak a hajózásra. Mennyire tudott egy jó hátszél segíteni a hajósokon, hogy minél hamarabb megérkezzenek a kívánt célba, a kikötőbe. Mi is egy mennyei cél, egy mennyei kikötő felé haladunk. Isten Szentlelke az a szél, ami életünk hajójának vitorláját előrehajtja, hogy egyszer mi is megérkezzünk a mennyei célba. Ámen.

A magyar korona

Nagyon bölcsen, igen jól tudta István király, hogy népét a pusztulástól csak úgy őrizheti meg, ha a nyugati szokásokat és a keresztény vallást az országban meggyökereszteti. Ezért nagy buzgalommal folytatta atyja, Géza fejedelem munkáját, és mint jó pásztor, erős kézzel térítette népét a helyes útra.

Amikor a nyugati országok papjai és szerzetesei meghallották, hogy István király az egész népet megtéríti, nagyon megörültek. Mindjárt felkerekedtek, és jöttek, özönlöttek mindenfelől, hogy a pogány magyarokat helyes útra tereljék, tévelygő lelküket Krisztusnak megnyerjék. A nyugati papok és szerzetesek éjt nappallá téve fáradoztak, és a sok fáradozást siker koronázta: a magyar nép keresztény hitre tért.

Örömmel látta ezt István király, és azt gondolta, hogy munkájára a pápa úr áldását kéri. Hívatta ez okáért Asztrik apátot, és azt mondta neki:

– Atyám, itt az ideje, hogy munkánkra a pápa úr áldását kérjük. De nemcsak pápai áldás, korona is kell a magyar királyoknak, hogy éppen úgy megkoronázzák őket, mint a többi keresztény fejedelmeket. Menj hát Rómába, atyám, és kérj áldást meg koronát a pápa úrtól.

– Úgy legyen, ahogy kívánod – mondta az apát, s mindjárt elindult Rómába, hogy a pápa úrtól áldást és koronát kérjen.

De akárhogy sietett, megelőzte az apátot a lengyel fejedelem követe: az is koronát kért a maga uralkodójának, a lengyel fejedelemnek.

Már el is készült a korona a lengyel fejedelem számára, II. Szilveszter pápa éppen el akarta küldeni, amikor egy éjjel csodálatos álmot látott. Álmában az Úr angyala jelent meg előtte, és így szólt hozzá:

– Holnap egy ismeretlen nép követei érkeznek hozzád, akik fejedelmük számára koronát kérnek. Add nekik a kész koronát, mert őket illeti.

Másnap a pápa úr előtt megjelent Asztrik apát, és István király nevében áldást és koronát kért.

A pápának eszébe jutottak az angyal szavai, és meghajolt Isten akarata előtt. Azt mondotta Asztrik apátnak:

– Én apostoli vagyok, István fejedelem pedig apostol.

Ezekkel a szavakkal átadta a Szent Koronát az apátnak.

Milyen szép ajándékot küldött a pápa úr az első királynak! A magyar korona csillog-villog az aranytól, középen a Megváltó képét, körben pedig az apostolokét mutatja. A Megváltó feje fölött a nap, a hold és a csillagok képe ragyog, mellette két élőfa áll.

A szép fényes koronával az első királyt ünnepélyesen megkoronázták, aztán a koronázási jelvényeket Székesfehérváron ünnepélyesen elzárták. De azért gyakran elővetették, mert a sátoros ünnepeken újra meg újra a király fejére tették a koronát.

A magyar korona maga az egész ország, hazánk földjének minden gazdagsága, és népének egész boldogsága.

Lengyel Dénes

Prédikációk Újkenyér ünnepére

Józsa Ferenc

Arad–Mosóczi-telep

Istennek kenyere, életnek kenyere

Alapige: János 6,33–35

Bibliolvasás: János 6,22–35

Örömmel gyűltünk össze és vagyunk együtt ezen a nyárvégi vasárnapon, az újkenyér ünnepén, hogy kifejezzük hálánkat a mi gondviselő Istenünknek, Atyánknak, aki szeretet, és szeretetből gondot visel reánk, úgy testi, mint lelki életünkről.

Az 1Thesszalonika 5,18-ban arra szólít fel az ige, maga Isten, hogy mindenben és mindenért hálát adjunk, mert ez Isten akarata Jézus Krisztusban a mi javunkra. Hogyne adnánk ma hálát a mindennapi táplálékért, a kenyérért, mely életünk nélkülözhetetlen része, mely nélkül nem tudnánk megenni, mely nélkül veszélybe kerülne életünk, mely nélkül elpusztulnánk. És mivel Jézustól tudjuk, hogy nemcsak kenyérral él az ember, hanem Istennek minden Igéjével, amely az Ő szájából származik, ma hálát kell adjunk nemcsak a kenyérért, mellyel testileg táplálkozunk, hanem a lelki kenyérért, Isten Igéjéért, az úrvacsoráért is, mellyel lelkünket táplálja az Úr. Nekünk nemcsak testünk van, hanem lelkünk is, melynek kenyere Isten Igéje, maga az Úr Jézus Krisztus. Így tehát ezen a mai napon a mi hálánk kettős, kétfelé irányuló: egyfelől a testi, másfelől a lelki táplálékot köszönjük meg Istennek. Milyen jó, hogy szerető, gondviselő Atyánk mindkettőről gondoskodott, mindkettőt megadta nekünk, és hisszük, hogy ezután is megadja onnan felülről, az Ő gazdag tárházából. Én ezt átéltem és naponta átélem – mint sokan mások –, ezért gyermeki módon hiszem és vallom a zsoltárossal együtt: *Gyermek voltam, meg is vénhedtem, de nem láttam, hogy elhagyottá lett volna az igaz, a magzatja pedig kenyérkéregetővé. Mindennapon irgalmatoskodik és kölcsön ad, és az ő magzatja áldott.* (Zsolt 37,25–26) A legnehezebb időkben is: szárazság, jégverés, késői fagy idején kirendelte, és hiszem, hogy kirendeli, bármilyen időket éljünk is. Bízunk benne, mert amint sokszor megtapasztaltuk, aki benne bízunk, nem szégyenül meg soha, és nemcsak a kenyér kérdésében, hanem semmi másban sem.

Testvéreim! Adjunk hálát a munkálatokért is, melyek nélkül nem kerülhetett volna a kenyér asztalunkra: szántásért, vetésért, aratásért, betakarításért, őrlésért, sütésért. Adjunk hálát a munkás kezekért és azért az isteni gondviselésért, amely megőrizte határainkat a csapásoktól és biztosította a növekedést. Aztán az esőért, a jó időért, azért, hogy a beérett gabonák raktárba kerülhettek. Ó, mennyi verejtékes munka áll a kenyér mögött és milyen hatalmas isteni gondviselés! Ha ezernyi nyelvünk volna, akkor sem tudnánk mindezt Istennek megköszönni, igazán meghálálni. A kenyeret, amint arra Jézus tanított, és amint arról bizonyosak vagyunk, nemcsak kérni kell – mint a *Miatyánkban* tesszük –, hanem azért hálát is kell adjunk annak az Istennek, aki minden jónak adója, aki által vagyunk, aki gondoskodik rólunk és akitől függ az életünk és üdvösségünk.

Kedves Testvéreim! Igénket a kenyér megszaportításának története előzi meg. Jézus a pusztában megvendégel ötezer férfit, valamint asszonyokat és gyermekeket. Lehetnek mintegy tizenötezen. Evés után mindenki jóllakott, mindenki megelégedett volt. Még maradt tizenkét tele kosárral. Mindenki örült, mindenki hálás volt. Remélhetőleg ez így is volt. Azután a tanítványok Jézus parancsára átmentek a tengeren Kapernaumba. Félúton, amikor ellenszélbe kerültek, Jézus is csatlakozott hozzájuk és együtt értek célba,

át a túlsó partra. A sokaság utánuk ment. Az előző kenyér íze, melyből ettek, még a szájukban volt. Áldott, jó kenyér, édes, tápláló, étető kenyér! Szerettek volna újból jóllakni, megelégedni. Hogyisne! Hiszen a kenyér nemcsak jó, de szükséges is ahhoz, hogy az ember jóllakjon, lakomát készítsen, közösségben ünnepeljen, és ez már több mint kenyér, mint pusztá étkezés. Ez az élet, ez az örök élet. Nem is tudták, de szívük mélyén ezután is vágytak.

Jézus azt mondja nekik: munkálkodjatok ne az eledelért, amely elvész, hanem az eledelért, amely megmarad az örök életre, amit az ember Fia ad majd nektek. Az eledel, melyért munkálkodtok, kell, fontos, de elvész. Munkálkodjatok azért az eledelért, amely megmarad az örök életre, amely soha el nem vész, amelyből, ha eszik valaki, él örökké. Amint már szó esett róla, mit meg nem tesz az ember a mindennapi kenyérért, mennyit dolgozik, fáradozik és küzd érte. Jézus azt mondja, munkálkodjatok azért, ami megmarad az örök életre. Tegyük fel a kérdést: mi az, ami megmarad az életből az örök életre? Mi az, ami bennem, benned marad meg az örök életre? Mert csak ez üdvözítő, ennek van igazi értéke. Mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelkében kárt vall, ha elveszíti önmagát? De ki adja nekünk ezt az értéket, ezt a kenyeret, amely megmarad? Azt mondja Jézus: az én Atyám és az ember Fia adja néktek az igazi mennyei kenyeret. Hát, van igazi mennyei kenyér? – kérdezzük. Igen, van! Ez az Istennek kenyere. Miből tudhatjuk meg, ismerhetjük fel, hogy ez az igazi kenyér? Van-e valamilyen ismertetőjele annak, hogy valóban Ő az igazi? Van, persze, hogy van! Azt mondja Jézus: először is az az Istennek kenyere, amely *a mennyből száll alá*. És ki az, aki alászáll, aki alászállott? Az, aki otthagya a dicsőséget, önmagát megüresítette, szolgai formát vett fel, emberekhez hasonlóvá lévén. Aki gazdag lévén szegénnyé lett értünk, hogy mi az Ő szegénysége által meggazdagodjunk. Hiszem, hogy mindnyájan tudjuk a választ. Ki lenne más, mint Isten küldöttje, az embernek Fia, *Jézus Krisztus*. Ő Istennek nekünk ajándékozott kenyere.

A második jel az, hogy ez a mennyből alászálló élő kenyér *életet ad a világnak*, vagyis az emberiségnek. Ő azért jött, hogy megkeresse és megtartsa, ami elveszett, azért, hogy életet hozzon és ajándékozzon nekünk, embereknek, azért, hogy bővüljünk. Hogyan tette ezt? Úgy, hogy áldott életét feláldozta értünk. Úgy lett életünk kenyérévé, hogy drága teste, mint élő kenyér, megáldoztatott és megtöretett értünk a kereszten. Ha ez nem történik meg, ha Jézus nem áldoztatik meg, akkor nem lesz életünk kenyérévé, lelki életünk lelki táplálékává. De, hála Istennek és az Ő Fiának, aki szeretetből feláldozta magát, és így életet, üdvösséget szerzett azoknak, akik benne hisznek. Mit is mond Jézus? Azt, hogy van egy kenyér és egy pohár, a hálaadásnak kenyere és pohara, és aki abból eszik és iszik, örök életre táplálkozik. Az örök élet pedig ennek az evésnek, ivásnak, vagyis a táplálkozásnak kérdése. Egy ember egyszer azt kérdezte valakitől: Mondd meg, hogy mivel táplálkozol lelkileg, megmondom, van-e örök életed vagy nincs? Atyámfia! Te mivel táplálkozol? Mi az, ami szívedet megalégíti? Mit fogadsz be lelkedbe? Mi az, ami hat rád és meghatározza életedet? Mi az, ami örömet okoz neked? Isten Igéje? Jézus Krisztus és a testvérek közössége, az együttimádkozás, az Úr ügyének szolgálata? Boldoggá tesz az, hogy itt vagy, hogy hallgathatod az ígét, hogy készülhetsz az úrasztalához és mindjárt magadhoz veheted az Ő testének és vérének jegeit, az úrvacsorát?

Kedves Testvéreim! Szellemi táplálék nélkül nincs élet, de örök élet sem, mert ez a táplálék nem kívülről, hanem belülről éltet. Amit nem fogadunk be, az nem éltet. Csak befogadva, vele táplálkozva lesz életünk. Az életre nem elég vágni, nem elég azt mondani, hogy én szeretném, hogy örök életem legyen, szeretnék ott lenni az élők földjén, a megváltottak seregében. El kell fogadnunk ezt a kenyeret, táplálkoznunk kell vele, hogy

életünk legyen, hogy élhesünk itt és odaát. Ha valaki eszik e kenyérből, él örökké. Aki nem eszi az én testemet és nem issza az én véretem, abban nincsen élet. Ez a kenyér átalakít szellemi emberré, Isten gyermekévé tesz. Jézus most is azt mondja: itt vagyok, én vagyok. Lásd, adom magam neked, fogadj el és életed lesz.

Az első keresztyének, miután kitöltetett rájuk a Szentlélek, foglalatosságok voltak az apostolok tudományában, az imádkozásban, a közösségben és a kenyér megtörésében. Naponta vették magukhoz és fogyasztották, mint az örök élet eledelét. Isten, Jézus Krisztusban nekünk kenyeret adott az örök életre. Senki sem mondhatja, hogy nem létezik ez a kenyér, hogy nem található meg, mert van kenyér és szüntelen táplálkozni lehet vele, amint ma is tesszük az igében, az úrvacsorában, a közösségben, az imádságban és az éneklésben is.

Amikor az Őt hallgatók ezt megértették, és ha most mi is megértettük, mit üzen az ige, mit mond nekünk Jézus, együtt kérjük a tanítványokkal és a sokasággal: Uram, mindenkor add nekünk *ezt a kenyeret*, mely az életre táplál, vagy ahogy a samáriai asszony is kérte: Uram, add nekem azt a vizet, hogy meg ne szomjúhozzam és ne jöjjenek többé ide meríteni. Ő, áldott kenyér és áldott víz, hogy nem tudtam róla, hogy nem ismertem meg előbb! De most, hogy hallhattam róla, hogy megismertem, vágyik utána a lelkem. Uram, kérlek, add nekem és nekünk is ezt a kenyeret. Mert érzem, hogy nélküle éhen halok, eleped a lelkem. Add nekünk Jézust és add mindenkor ezt a kenyeret.

Jézus meglepő válasza: Én vagyok az életnek ama kenyere, az voltam, vagyok és leszek örökké. Én, az örökkévaló Isten öröktől fogva voltam, vagyok és leszek. Rajtam kívül nincsen más. Vagyok, itt vagyok és elégséges vagyok, hogy az örök életre tápláljalak. Senki sem mehet az Atyához, csak én általam. Rajtam kívül nincs Hozzá vezető út. Aki hozzám jön, meg nem éheznek, és aki bennem hisz, meg nem szomjúhozik soha. Kiapadhatatlan forrás vagyok, a te gazdag Istened. Jöjj hát hozzám! Jöjj bizalommal! Jöjj, amint vagy: megfáradva, bűneiddel megterhelve, bánataiddal, fájdalomaiddal vagy éppen örömeiddel. Ne félj, csak jöjj, én magamat adom neked, mint élet kenyerét. Ha elfogadsz, megelégitem lelkedet, nem fogsz éhezni és nem fogsz szomjúhozni. Bővölködni fogsz lelkiemben, ételben, italban és gazdag életed lesz. Kenyér leszel, kútfeje leszel, áldás leszel mások számára.

Testvéreim, ez az örök élet titka. Hozzá jönni, hittel Benne, Belőle és Vele táplálkozni.

Aki Hozzá jön! Jöjjünk hát! Vállaljuk az utat és minden áldozatot. Ki kell mozdulnunk helyeinkből, elrejtettségünkől, önmagunkból, kényelmünkől és közömböségünkől. Keresztyénnek lenni azt jelenti, hogy elhatározom, döntök, elindulok, jövök öhozzá, megnyílok előtte, elfogadom és befogadom, amit Tőle kapok. Vele táplálkozom. Még tovább, megkérem, hogy jöjjön be otthonomba, életembe: *Jöjj Királyom, Jézusom, szívem íme megnyitom*. Áldott közösségbe lépek és maradok Vele, melyben Ő lesz az Úr, a gazda, én pedig engedelmes, alázatos, megelégedett és hálás szolgálja.

Az eredmény? Aki hozzám jön, aki elfogad és befogad, aki a szívében otthont ad: az semmiképpen meg nem éheznek és meg nem szomjúhozik soha. Mit jelent ez? Betelve Jézussal betölti az életünk. Lelkemet betölti, szívemet megelégit. Minden vágyam teljesül, és az Ő közösségében boldog leszek. Az enyém az örök élet ígérete is, ahol életem az örökkévalóságba torkollva végképp kiteljesül, ott, ahol örökre Vele egygyé leszek, ahol nem lesz sírás, jajkiáltás, szenvedés, halál, hanem örök öröm és örök boldogság, amint az Írás is mondja: Isten országa nem evés, nem ivás, hanem igazság, békeség és Szentlélek által való öröm.

Végezetül, összefoglalva az elmondottakat, ezen a szép ünnepen legyünk hálásak Istennek úgy a lelki, mint a testi kenyérért, gondoskodó szeretetéért, önmagáért, mint az

élet, az örök élet kenyéréért és ne csak szavakban, hanem életünk teljes odaszentelésével. Legyünk kenyér az éhezők számára! Legyünk só, fény, világosság, hegyen épített város, csillagok az égen!

Azt mondja Jézus: „Ti az én barátaim vagytok, és azért választottalak titeket, hogy elmenjeteek és gyümölcsöt teremjeteek és a ti gyümölcsötök megmaradjon, hogy az emberek látva életeteket, dicsőítsék mennyei Atyánkat.” Ámen.

Szövérfi Zoltán

Teremiútfalu

A kenyér, és ami azt megelőzi

Alapige: Példabeszédek 6,6–8

Bibliaalvasás: Zsoltárok 23

Régi igazságról nehéz újat mondani. Ebben az esetben, ami az ideai aratást illeti, ugyanazzal a ténnyel állunk szemben: a kenyér odatartozik életünkhöz. Ahhoz, hogy asztalunkra kerüljön, becsülettel és szorgalommal kell dolgoznunk érte. Dolgoznia kell a szántóvetőnek, dolgoznia kell az aratónak, még ha géppel is vet, illetve arat. Dolgoznia kell érte mindenkinek ahhoz, hogy a búzából liszt, a lisztből kenyér legyen, beleértve magunkat, még ha közvetve is. Mindezt azért, hogy a friss kenyeret leemelhesük a pultról vagy kivehessük a sütőkemencéből.

De honnan van a kenyér? Amennyire egyértelműnek tűnik a kenyér és annak előállítása, épp annyira gondolkodóba ejt e kérdés. Egyik gyermekének sorai jutnak eszembe:

*Nézd itt a fehér friss kenyér,
Meleg és még oly szép fehér
De hogy lesz a kenyér, mond:
Hogy lesz a friss kenyér?*

A spekulációkat félretéve kijelenthető, hogy a kenyér Isten ajándéka. Az Úr felhasználja az embert, mint eszközt, hogy az asztalra kenyér kerüljön. E két gondolat alapján fogalmazzuk meg a mai hálaadó napon az írott ige összegező üzenetét: a kenyér hasznélvezője hálaadással tartozik a kenyér ajándékozójának!

I. A kenyér Isten ajándéka

Napjainkban különféle technológiákkal számtalan kenyértípust állítanak elő. A választék igen széles skálán mozog. Nem is tudjuk, melyiket válasszuk: kicsit – nagyot, olcsót – drágát, fehérét – feketét, puhát – keményebbet. Sokan látszat szerint választanak, mások az egészségügyi szempontok alapján döntenek egyik-másik mellett.

Nem tartozom a szakértők közé, nem tudom elbírálni, melyik a legjobb. Az viszont lényeges, hogy formától, színtől, ártól, összetételtől függetlenül a kenyér érték. Miért? Egyszerűen: mert Isten ajándéka. Két igét említek a sok hivatkozás közül. 2Móz 16,4-ben ezt olvassuk: „Monda az Úr Mózesnek: Ímé, én esőképpen bocsátok néktek kenyeret az égből...”, illetve a Jn 6,11-ben ez áll: „Jézus pedig vevé a kenyereket, és hálát adván, adta a tanítványoknak.”

Napjainkban, amikor a kenyérkérdés egyre aggasztóbb, a jelenlegi gazdasági mutatók láttán figyelem, mily sok ember elbizonytalanodik: lesz-e kenyér? Nyilván, a kenyér létfontossága nem vitatott, de nem kizárólagos. Krisztus a Hegyi Beszédben figyelmeztet:

tet: „Ne aggodalmaskodjatok a ti éltetek felől, mit egyetek; se a ti testetek felől, mibe öltözködjete. Az élet több, hogynem az eledel, és a test, hogynem az öltözet?”, majd a megoldást fogalmazza meg: „Hanem keressétek először Istennek országát, és az Ő igazságát, és ezek mind megadatnak néktek.” Másfelől emlékeztet arra: „Nemcsak kenyérral él az ember, hanem minden igével, amely Istennek szájából származik.” (Mt 4,4) A kenyér tehát az Úr „jó adománya és tökéletes ajándéka”, „felülről való”. Ez immár nemcsak testi, de lelki is, nemcsak búzakenyér, de minden, abszolút minden javakat magában foglal, ami megfogható és megfoghatatlan egyaránt. Ilyen ajándékozó Istenünk van, aki mindezek mellé a „kenyerek” mellé az Élet Kenyerét is mannaként a földre juttatta, hogy Krisztus ajándék-élete táplálék legyen, nemcsak ideig-óráig, hanem az örök életre.

Kell-e neked? Van-e a továbbiakban igényed Isten Kenyerére? Élsz-e az úri szent vacsora sákramentumával? Mit jelent számodra Jézus, mint az Élet Kenyere? Ezekre és az ezekhez hasonló kérdésekre komoly önvizsgálattal válaszoljunk!

II. Az ember csak eszköz Isten kezében

Nos, hogyan jut a kenyér fogyasztójához? Amikor az ember a teremtés koronájává lett, akkor Isten elhelyezte őt a Paradicsom csodálatos kertjébe, „hogy művelje és őrizze azt” (2Móz 2,15b). Felruházta a munkálkodás tudományával, hadd dolgozzon és úgy legyen gyümölcse munkájának. Ám Isten határozott rendelkezése határt szabott, mégis áthágta a korlátot. A bűneset következtében változás állott be, melynek summás megfogalmazása: „Orczád verítékével egyed a te kenyeredet, mígnel visszatérsz a földre.” Ennek a parancsnak nem lehetett ellentmondani. Egyetlen lehetőség maradt a fennmaradásra, a túlélésre, hogy az ember kitarító munkával, verejtékezzel, példás szorgalommal dolgozzon. Az önzívizet követőleg az Úr ígérettel pecsételi meg akaratát: „Ennekutánna, míg a föld léssen, vetés és aratás, hideg és meleg, nyár és tél, nap és éjszaka meg nem szűnnek.” (1Móz 8,22) József egyiptomi tartózkodása alatt a kenyérügy komoly fejtörést okoz. De Isten vezetése nyomán, Józsefen keresztül a hét szűk esztendőben is volt gabona (kenyér) mind Egyiptomban, mind Kánaánban. Nemcsak a történelmi, hanem a tanítói és prófétai könyvekben is számos utalás van arra, hogy az Úr kenyeret ad övéinek. A 23. zsoltár klasszikus 5. verse: „Asztalt terítesz az én ellenségeim előtt”, a 65. zsoltár 10. verse: „Meglátogatod a földet és elárasztod... gabonát szerzesz nékik, mert úgy rendelted azt.” Jóel prófétánál ezt olvassuk: „És esztek bőven és megelégsztek, és magasztaljátok az Urat...” (2,27a)

A számtalan példa kifejezi azt, hogy „az Úré a föld, és annak teljessége, a föld keksége, és annak lakosai”, de a Teremtő Isten eszközként jelölte meg az embert, hogy úrrá tegye őt kezei munkáin (Zsolt 8,7). Így a teremtés koronája minden időben el kell végezze ezt a feladatát, nevezetesen a „kenyér-munkát” Erről beszél az alapige. Két lényeges tényezőt említ a szentíró: az egyik egy időhatározó, két fogalomban, úgymint: a nyár, az aratás ideje, valamint egy költői kép: a hangya.

A nyár az aratás ideje, jelzi azt, hogy „mindennek rendelt ideje van” (Préd 3,1), illetve, hogy az adott munkát nem lehet halogatni.

Jó megfontolni azt, hogy minden feladatunkat nemcsak szépen, jól, de időben végezzük el. Azért vannak határidőhöz kötve teendőink, hogy azok korlátaiban a kirótt dolgokat intézzük. Egy-egy esetben a késés – nem beszélve a halogatásról, a munka elodázásáról, semmibe vevéséről–végzetes lehet. Az orvos életet ment, de csak akkor, ha egyéni és pillanatnyi kényelmét feladva teljesíti a sürgősségi ellátást. Számos példa alátámasztja, hogy a munkát időben és a legjobb minőségben kell elvégezni. Így ékes ez az Úr szemében.

Igénk arra is utal, hogy a munkát hangyaszorgalommal végezzük el. Beszéljünk röviden a hangyáról.

A Példabeszédek 30,25-ben ezt olvassuk: „A hangyák erőtlén népek, mégis megkeresik nyárban a maguk eledelét.” Elégé fejlett idegrendszerrel rendelkeznek, „rovarálamban” élnek. A szorgalom, a rend és gondoskodás jellemzi őket. Nyáron gyűjtik össze téli eledelüket. Igen nagy szorgalommal és önfegyelmel teszik ezt, mert egy adott napon több napra kell betakarítaniuk az élelmet.

Mit jelent ez nekünk? Egyrészt, hogy a táplálékot szorgalommal kell gyűjteni és tartálékolni kell. Gondolni kell nemcsak a nyárra (a jelen idő), hanem a télre (a jövőre, sőt mi több: az utolsó időkre). Tartálékolni, nemcsak rövid-, hanem hosszútávra. Gondolnunk kell a testi ember kenyérére, de a lelki ember táplálékára egyaránt. Miért? Ez nem kérdés! A Római Levélben olvassuk, hogy „az Isten Országába nem evés, nem ivás, hanem igazság, béke, és Szentlélek által való öröm” (14,17).

Az elhangzottak alapján nemcsak a magunk munkáját kell újraértékeljük, hanem a semmiskedő, a felelőtlenül élő és élősködő embereket is emlékeztetnünk kell erre az isteni intelemre: időben, szorgalomban munkálkodni, valamint tartálékolni. (Lásd Jézusnak a 10 szűrről szóló példázatát.)

III. A megajándékozott hálája ajándékozója iránt

Amint a Heidelbergi Káté harmadik fejezete a háládatosságról szól, azonképpen a kenyér-ügy tekintetében is beszélni kell a háláról. Meg kell köszönnünk a kenyeret. Erről szól az Újkenyér ünnepe. Már a zsidók is hálát adtak az aratásért, a kenyérért. Az Úristen ebben az évben is megérlelte az elvetett búzamazagokból felnövő kalászokat. Az aranyló mezőkről bőségesen takaríthattuk be a kenyér alapanyagát, hogy megőrölve, megdagasztva, megsütve táplálja mulandó életünket. De tudjuk, hogy Krisztus az Élet Kenyere, mely az örök életre táplál. Most nemsokára az úri szent vacsora sákramentumában vesszük a kenyeret, mely emlékeztet és kötelez egyidőben. Emlékeztet Krisztus önkéntes-helyettes-büntörlő halálára. Az elvetett búzamazag megrothadt és új élet fakadt a kalászból. Másfelől kötelez arra, hogy éljünk e kenyérből mértékkel és Krisztus hozzá fűzött rendelkezéseit vegyük komolyan, számoljunk velük!

Az előbb idézett gyermekének utolsó verse kérdést intéz hozzád, hozzám:

*S most itt a finom friss kenyér,
Meleg még és oly szép, fehér
De hálát adtál-e, mond:
Már megköszönted-e?*

Adja a kegyelem Ura, hogy ma és hátralevő életünk minden napján hálások legyünk a kenyérért, minden javainkért. Ne hozzunk szégyent felségére, sőt hangyaszorgalommal munkálkodjunk embertársaink javára és Isten dicsőségére. Úgy legyen! Ámen.

Prédikáció-sorozat evangelizációs hétre

Id. Fazakas Sándor
Derecske, Magyarország

Kik a boldogok?

Boldogok a lelki szegények

Alapige: Máté 5,3

Az ige megértéséhez

makariosz = boldog, a héber asre és a latin beatus megfelelője. Itt a jelenre vonatkozik, nem pedig az eljövendő mennyei boldogságra. Ez a boldogság Isten áldása a földi életben. Úgy a görög, mint az arám kifejezés ünnepélyes áldáskívánás, az első zsolttárhoz hasonlóan. „Boldog ember az, aki nem jár gonoszok tanácsán, bűnösök útján meg nem áll, és csúfolódók székében nem ül. (1,1) Luther selig-nek fordítja, azaz „igen boldog”-nak, melynek tágabb értelmezése szerint az ilyen embert magasztalják, dicsóítik, de irigylük is. Kik a boldogok? Nem a gazdagok, a törvénytisztelő farizeusok, hanem a testi-lelki szegények, akik mindenekelőtt Isten előtt szegények. Textusunk Ézs 61,1 beteljesülése: „Mert fölkent engem az Úr, hogy a szegényeknek örömet mondjak.”

ptochosz = koldusszegény, mely a héber ebjon, ani, anawi megfelelője. Ptochosz az, aki mások könyörületességére, jótéteményére, jótékonyására szorul, mint pl. a szegény Lázár (Lk 16,20). A ptochosz nem azonos a penesz-el, mely csupán nincstelent, szegényt, szűkölködőt jelöl, mint a latin pauper. A penesz csupán „alacsony sorsú” (tapeinosz) (Lk 1,9) és „elnyomott”, aki felett a gazdagok hatalmaskodnak (katadynaszteyó) (Jak 2,6). Ő menedéket nyújt az ilyeneknek: „És lesz az Úr a nyomorultak kővére.” (Zsolt 9,10) Isten „Szórt, adott a szegényeknek” (penesz), azaz a szűkölködőknek (2Kor 9,9). Hasonlóan a ptochoszhoz, az Ószövetség anawi-ja is többet jelent a koldusszegénynél. Jelenti az alázatost, a kegyest, a jámbort, a törvény megtartóját, aki mindent Istentől vár. Az Újszövetségben jelöli a szegény ember lelkiületét, egyszerű magatartását, akinek nincs mire büszkének lennie, akiből hiányzik a gazdagok securitása, magabiztossága.

Máté lelki szegényei és Lukács szegényei között nincs lényeges különbség, ugyanis az előbbit nem szabad úgy értelmezni, hogy csak lelkileg szegények, akik közé különben be lehetne sorolni a gazdagokat is, főleg ha nem ragaszkodnának vagyonukhoz. A lelki szegény meghatározás kauzális jelentéssel is bír, azaz azok is boldogok, akik a Szentlélek hatására lettek szegények, akik hagyták magukat a Lélek által szegényekké lenni, mint pl. Árpádházi Szent Erzsébet. Ennek ellenpólusa a gazdag ifjú, akinek hiába mondja Jézus, hogy adja el minden vagyonát, ossza ki a szegények között, és kincse lesz a mennyben (Mt 19,21). A farizeusok a törvény mellett az atyák hagyományát, a halachot is betű szerint igyekeztek betölteni. Az ilyenekről mondták, hogy lélekben gazdagok. Erre mond Jézus nemet. Csak a szegénnyé létel, a megtörtség, a bűnbánat és a megtérés az egyetlen út Isten országába. (Lásd a farizeus és a publikánus történetét Lk 18,10–14.) A ptochosz jelöli a régi hitet valló, a törvényhez ragaszkodó, kegyes, igaz és istenfélő embert is. A ptochosz tehát egyszerre vonatkozik a külső és belső emberre, arra az emberre, akit külső és belső állapota egyaránt arra indít, hogy mindent Istentől várjon. Luther a nyomorult és szegény szavakkal fordítja.

Boldogok

Te is mindig *máshol* keresed a boldogságot, és sohasem otthon? Ha otthon vagyok, a távolban vélem a boldogságot, ha távol vagyok, otthon keresem a boldogságot, de ahol éppen vagyok, ott sohasem találom. B. Brecht egy olyan hercegről beszél, aki ha a mező zöld fűvén, mezei virágok között feküdt az eget kémelve, mindig egy szép, fehér kastélyról álmodozott, hatalmas, csillogó ablakokkal és egy szép erkéllyel. Milyen boldog is lehet ott az ember, gondolta. A király halála után a herceget emelték trónra. Most ő állt a hófehér kastély hatalmas, csillogó ablakai alatt az erkélyen, és zöld mezőkről, mezei virágokról álmodozott. Igazán csak ott lehet boldog az ember, gondolta. Brecht így emlékeztet bennünket arra, hogy mi is a boldogságot mindig ott sejtjük és keressük, ahol éppen nem vagyunk. Nálunk nem, csak máshol lehet boldog az ember, állítjuk. Miért van ez így? Mert a boldogságot nem Istennél, az ő közelségében keressük, ott, ahol kellene, hanem mindig máshol, távol Istentől.

Ahová Isten állított téged, ott keresd a boldogságot: a gyülekezetekben, a családban, a munkahelyeden, parányi kertes házában vagy tömbházlakásban, az esztergápad és a katedra mögött. Ott, ahová Isten állított téged! Két szerzetes otthagyja celláját, mert egy régi könyvben azt olvasták, hogy a boldogság ott van, ahol összeér az ég a földdel, valahol a világ végén. Ott van egy ajtó, melyen csak kopogtatni kell, s máris megérkezett az ember a boldogság hazájába, Isten országába. Évekig vándoroltak viszontagságos körülmények között, míg végre rátaláltak erre az ajtóra. Boldogan kopogtattak, s dobogó szívvel lépték át a küszöböt. Döbbsen állapították meg, hogy saját cellájukba érkeztek vissza, a földet megkerülve. Mert az ember csak ott lehet boldog, ahová őt Isten állította, legyen az csupán egy kolostorcella. Te is csak ott lehetsz boldog, ahová Isten állított téged! Hová állított téged?

Boldogságunk első oka, hogy *velünk az Isten*. Tekints arra, aki a menny dicsőségéből, Isten jobbjáról, mennyei erővel és hatalommal szállott alá, s így szól hozzád: veled vagyok, nem hagylak el. Panaszkodsz, hogy *szenvedsz*? Én is szenvedtem, ez volt a küldetésem célja, ezért hagytam oda a menny gazdagságát, s lettem szegénnyé éretted, mondja Jézus. Panaszkodsz, hogy *ki kell innod a keserű poharat*? Magam is kiittam, amikor így szóltam: „Atyám, ha lehetséges, múljék el tőlem e pohár, mindazáltal ne úgy legyen, amint én akarom, hanem, amint te.” Panaszkodsz, hogy Isten *elfordította az ő orcáját rólad, és elhagyott* Téged? Őt is elhagyta, ezért mondta a Golgota keresztyén: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?” Azért vagy, azért lehetsz boldog, mert az ég és a föld Ura így szól hozzád: Én veled vagyok!

Boldogságunk második oka, hogy *cselekszik az Isten*, velünk és érettünk. Lehet, hogy előtted és mögötted minden ajtó bezárult, s úgy érzed, hogy nincs jövőd, nincs számodra felemelkedés, újrakezdés, többé nem lesz kedved mosolyogni, a gőzt leengedni. De ő cselekszik, *ajtót nyit* neked, ha kell, itt a földön, s majd egyszer a mennyekben. Jézus keresztyével pecsételte meg az ígét: „Akik Istent szeretik, azoknak minden javukra van.” Amikor már senki sem fogja a kezéd, ő *kézen fog*, s biztos léptekkel indulhatsz a holnap bizonytalansága felé. Ez a boldogságod forrása. Bűn szolgája lettél? *Ő hozza a szabadulást*, betegségében a gyógyulást, asztalodra kenyeret. Sírsz és bajban vagy? *Ő vigasztal* és letörli könnyeid, s *ott van veled, melletted áll* a bajban. Ha elesel, *küld* valakit, hogy felemeljen, ha senki sem szól hozzád, ő *szól*, hogy legyen mibe kapaszkodnod. Szomorú vagy, ő *megörvendeztet*. *Ő veled és éretted cselekszik*, igazi boldogságodnak ez a forrása.

A koldusszegények

Értsük alatta a szociálisan elesetteket, a koldusokat, a teljesen nincsteleneket. Lehetnek ők boldogok? Nem ironizál Isten? Nem, mert ő „Éhezőket töltött be javakkal, és gazdagokat küldött el üresen.” (Lk 1,53) Isten a szegények oltalmazója, aki nem akarja, és nem nyugszik bele abba, hogy gyermekei koldusszegények legyenek. A szegénységet a gazdagok okozzák, ezért jaj a gazdagoknak, akik kizárják a szegényeket az élet javaiból. A qumráni gyülekezet „a szegények gyülekezete” volt. A szegény jelző megtisztelő, kitüntető cím volt, a gyülekezet méltóságának a jele. Gyermekkoromban gyakran mondták egy-egy szegény emberről a legnagyobb elismerés hangján: „Szegény, de *becsületes*.” Hol vagyunk ma ettől? Jézus is szegény volt: „A rókáknak vagyon barlangjuk és az égi madaraknak fészük, de az ember Fiának nincs hová fejét lehajtani.” Ezek a koldus szegények szinte egytől-egyig a társadalom alsó rétegéhez tartoztak. Olyan külső élethelyzetet jelöl, melyben a koldusszegény mindent Istentől vár: segítséget, kegyelmet s igazságos ítéletet. Te hová tartozol a sok tízmilliós fizetések, végkielégítések és jutalmak, a sok tízezer hajléktalan, a saját otthonukból, hiteltörlesztésre képtelen kilakoltattak, a sok százezer éhező, alultáplált gyermek világában? A hatalmaskodók mellett nem ti vagytok a *kicsinyek*? Mit mond Jézus? „És aki inni ad egynek e *kicsinyek* közül, csak egy pohár hideg vizet, el nem vesztheti jutalmát.” (Mt 10,42) A nagyok mellett nem ti vagytok a *legkisebbek*? Az utolsó ítéletről szóló fejezetben olvassuk: „Amennyiben nem cselekedtél meg eggyel eme *legkisebbek* közül, én velem nem cselekedtél meg.” (Mt 25,45) Ezek a koldusszegények az *alázatos állapotúak* (Lk 1,48), ők a *megaláztatás elszenvedői* Jézussal együtt (ApCsel 8,33), és az *alacsony sorsúak* (Jak 1,9). Őket üldözik, kigúnyolják, elnyomják, jogaiktól megfosztják, ők pusztán életben maradásukért küzdenek, bűn, betegség és démoni erők ellen harcolnak. Egyszóval: koldusszegények. Nekik és neked mondja Jézus: „Boldogok a koldus szegények, mert övék a mennyeknek országa.” Neked mondja ezt Jézus!

A lelki szegények

Ez alatt mindenekelőtt az *Isten előtti szegénységet* értjük. Ez a szegénység lélekben való, szívben való szegénység. Erről a szegénységről mondja Luther: „Koldusok vagyunk, bizony koldusok.” Ez a mindenható Isten előtti *kicsinység*, melyről Ézs 57,15-ben olvassuk. Erről az *alázatosságról* beszélnek a próféták, a zsoltáriró, s ez ismétlődik mindegyre Jézus igehirdetésében (Lk 16,15; 18,14). Tudod-e mondani a kapernaumi századossal: „Uram, *nem vagyok méltó*, hogy az én hajlékomba jöjj, hanem csak szólj egy szót, és meggyógyul az én szolgám?” Ez a lelki szegénység. Az ilyenek boldogok. Tudod-e mondani Pállal együtt: „Óh én *nyomorult* ember! Kicsoda szabadít meg engem e halálnak testéből?” Mit mondott az epilepsziás gyermek apja? „Hiszek Uram! Légy segítségül az én *hitetlenségemnek*.” Ilyeneké a mennyeknek országa, mondja Jézus. Belenéz Jézus a szívedbe, s látja, hogy mit gondolsz magadról, hogy nagynak vagy kicsinynek, elégedettnek vagy nélkülözőnek, erősnek vagy gyengének véled magad. Boldogok a lelki szegények, akik felismerik és vallják, hogy hiányzik belőlük az istenismeret, az igazságosság, a szeretet, az engedelmisségre való készség, a tisztaság. Tudod-e, hogy mikor veszed észre azt, hogy mennyire vagy lelki szegény? Amikor elkezdesz *járni Jézussal*, amikor személyedben, hivatásodban, egyszóval mindenben *szükséklődő* embernek tartod magad. Amikor gyönyörű énekünk őszinte vallomássá lesz az ajkadon:

*Jövök semmit nem hozva,
Keresztedbe fogózva
Meztelen, hogy felruházz,*

*Árván bizva, hogy megszánsz,
Nem hagy a bűn pihenést:
Mosd le, ó, mert megemészt!*

Semmid sincs, amit az Úr elé vihetnél, önmagadon kívül. S amire szüksége lenne a belső emberednek, azt is az Atyától kapod, ingyen, kegyelemből, ajándékként. Tudom, nehéz belenyugodnod abba, hogy ami benned szép és jó, az mind ajándék. Igen, mondd, ha gyermek lennék, akkor nem okozna gondot, hogy megajándékozott vagyok. Pedig senki vagyok, Isten pedig minden. Nem érdem a hited, sem az, hogy Istennel beszélhetsz. Még a hited és az imádságod is ajándék. Jó lenne így imádkoznod: Hadd legyek Istenem én is lelki szegény, mert csak te tehetsz gazdaggá engem. A lelki szegény gyermekként hisz, s minden bizodalját fenntartás nélkül Istenbe veti. Csak az ilyenek tapasztalják meg már e földi életben Isten országát, hiszen gond nélkül, az Atya iránti bizalomban élhetnek. Jézus igénkben arra tanít, hogy a lelkiszegény-állapot az igaz és helyes állapot. Az ilyenek hozzá mehetnek, vele maradhatnak. Ez a boldogságuk forrása. Jézus övéit éppen ebben a lelkiszegény-állapotban látja a legszívesebben. Inti is őket, hogy ne essenek abba a kísértésbe, mintha lelkükben gazdagok lennének. Nem a lélekben gazdagoknak szól ugyanis Isten ígérete, hogy övék a mennyeknek országa, hanem a lelki szegényeknek, a próbák közt élőknek, neked és nekem, azoknak, akikről a 338. énekünk így beszél:

*Lelki próbáimban, Jézus, légy velem,
El ne tántorodjék tőled életem.
Félelem, ha bánt, vagy nyereség kísért,
Tőled elszakadnom ne hagyj semmiért.*

Ámen.

Boldogok, akik sírnak

Alapige: Máté 5,4

Az ige megértéséhez

pentheo = gyászolni, siratni valakit vagy valamit, panaszkodni. Luther fordításában gyászolni (*die da Leid tragen*). Kálvin is ezt a kifejezést használja: „A bajok szerencsétlenné teszik az embert, melyek mindig gyásszal és szomorúsággal járnak, a boldogsággal pedig semmi sem ellenkezik jobban, mint a gyász.” Máténál csak a 9,15-ben fordul még elő. Az Ószövetségben leggyakrabban a halottak siratását, gyászolását jelenti. Máténál arra a fájdalomra utal, mely sírásban, hangos jajkiáltásban és sóhajtozásban nyilvánul meg. Olyan esemény húzódik meg mögötte, mely az ember számára szenvedéssel jár, mint pl. az apa számára fia, a fiú számára édesanyja elvesztése. Akkor, amikor az ember sír, gyászol, jajszavakat hallat, vajon ildomos-e rákérdezni arra, hogy miért, ugyanis a megtört szív hangja teljesen egyértelmű. Minden fájdalom, gyász, könnyhullatás oka az embernek Istentől való elszakadása és mélységes félelme, ijedsége bűnös természet miatt, a tátongó szakadék miatt, mely elválasztja őt Istentől. Ebben a teljesen reménytelen helyzetben a vigasztalás egyedül Istentől jön.

A sírni ige megfelelője: klaio. Textusunkban nem ez az ige. Több helyen viszont éppen a hangsúlyozottság kedvéért a pentheo a klaio-val együtt fordul elő: klaio kai pentheo = sírni és panaszkodni (jajgatni, illetve gyászolni) (Lk 6,25 és Jak 4,9). Gyász-

ra utal a klaio kai threneo = sírni és jajgatni (Jn 16,20), valamint a klaio kai koptomai = sírni és gyászolni (jajgatni) (Jel 18,9). Vigasztalásuk forrása az, aki hozza az örömhírt (Ézs 61,1). A próféták elsősorban azokat értik gyászolók alatt, akik Izráel bűnei miatt sírnak, népük sorsa miatt gyászolnak. Egyetlen vigasztalásuk a Messiás hozta üdvösség, már itt a földön kegyelemként, odaát pedig örök boldogságként (Jel 7,17).

parakléo = vigasztalni és megvigasztaltatni, a héber niham megfelelője. A paraklesisz eszkatológiai reménységet jelöl, a parakletosz, miként a menachem pedig magát a Messiást. A zélota vezér fia, aki Kr. u. 66-ban messiási igényekkel lépett fel Jeruzsálemben, szintén a Menachem nevet viselte. A gyász, a szomorúság forrása a világ és annak hatalmasai, gazdagjai, akik a panaszt nem hallják meg, és a panaszosokat figyelmen kívül hagyják. Isten éppen ez utóbbiakat veszi gondviselésébe. Ezért a hívők törvénybe iktatott kötelessége a gyászolók vigasztalása. Ez a vigasztalás nem egy udvarias, kedves fordulat vagy kegyes beszéd, hanem összessége és foglalata mindannak, amit Ézsaiás így fogalmaz meg: „...elküldött, hogy bekössem a megtört szívűeket” (61,2). A vigasztalás az eschatonban lesz teljessé. Isten küldöttének neve: Vigasztaló, őt várja Simeon és Hanna. A Messiáshoz fűződő reménység Izráel Vigasztalójában és az ő vigasztalásában teljessedik be. Kálvin szerint „a gyász inkább előmozdítója a boldog életnek, mert ez alakítja az embereket az örök öröm elfogadására, s mintegy ösztökéssel arra indítja őket, hogy egyedül Istenben keressék a valódi vigasztalást” Ezért mondja Pál: „Dicsekedünk a háborúságokban, tudván, hogy a háborúság békességes tűrést nemz, a békességes tűrés pedig próbatételt, a próbatétel pedig reménységet, a reménység pedig nem szégyenít meg.” (Róm 5,3–5)

Prédikáció

Boldogok, akik sírnak

Nem azért vagy boldog, mert szomorú vagy, sírsz és gyászolsz valakit. Nem azért vagy boldog, mert szenvedsz és nagy a fájdalomad. Nem igaz, amit Juliánus császár ír 43. levelében, hogy ő azért sajátította ki a keresztyének javait, hogy szegényként érkezve Isten országába, boldogok lehessenek. Azért vagy boldog, mert téged, könnyeiddel küszködő embert Jézus 1. *elhívott*, 2. *ígéretét* neked címezte, 3. *elindított* az ő követésében és 4. *megvigasztal* téged, hogy te is *megvigasztalhass* másokat. Élt a szomszéd gyülekezetben egy nagyon boldog család, egyetlen kislányuk volt, aki szülei számára a napfényt jelentette, s akit szülei szeme láttára ütött el egy autó, s a helyszínen meghalt. Az egész falu együtt érzett a gyászoló szülőkkel. De az együttérzés semmit sem segített. Teltek az évek, s a bánatos édesanya még mindig nem tudott belenyugodni egyetlen gyermeke elvesztésébe. Sőt, ha játszó gyermekeket látott, keserűség töltötte el a szívét, mely lassan gyűlöletté, haraggá, irigységgé lett. Úgy érezte, hogy mindenki boldog és elégedett, csak ő szenved, csak az ő könnyei nem száradnak fel soha. Ebben a lelkiállapotban lelkipásztorától kért tanácsot, aki azt mondta, hogy menjen ki a faluba, kopogtasson be minden otthonba, s ahol nincs szenvedés, könnyhullatás, onnan hozzon egy szál virágot. Amikor pedig egy csokorra való összegyűlt, jöjjön vissza. Egy hét múlva tért vissza, de a kezében nemhogy csokor, egyetlen szál virág sem volt, de egy csokorra való tapasztalatra tett szert. Megtapasztalta, hogy nincs olyan ház, ahol ne lenne bánat, szenvedés, melynek lakói ne szorulnának vigasztalásra. Ettől a pillanattól kezdve többé nem támadt a szívében irigység, gyűlölet és harag a játszadozó gyermekek láttán, sőt mostantól kezdve ő vigasztalt másokat. Mert őt Isten vigasztalta meg, ezért volt képes ő is másokat megvigasztalni. Erről beszél mai alapigénk: „Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak.”

Jézus is sírt

Ő is szomorú volt, szenvedett és fájdalmat hordozott. Miért volt szomorú? *Jeruzsálem miatt*: „Jeruzsálem, Jeruzsálem! Ki megölöd a prófétákat és megkövezed azokat, akik tehozzád küldettek, hányszor akartam egybegyűjteni a te fiaidat, miképpen a tyúk egybegyűjti kis csirkéit szárnya alá, és te nem akartad.” (Mt 23,37) „És amikor közeledett, látván a várost, síra azon.” (Lk 19,41) Szomorú volt, mert „Az övéi közé jött, és az övéi *nem fogadták be*.” (Jn 1,11) Amikor Betlehemben megszületett, „*nem vala nékik helyük a vendégfogadó háznál*”. (Lk 2,7) Heródes *halálra keresteti* a gyermeket. (Mt 2,13) Övéi, édesanyja és testvérei azt mondják róla, hogy *magán kívül van*. (Mk 3,21) Tanítványai *nem értik meg*, sokan közülük *elhagyják*, Júdás *elárulja*, Péter *megtagadja*. Amikor látja Jézus az étlen-szomjan szenvedő, szétszórt, meggyötört, *pásztor nélkül maradt sokaságot*, „*könyörületességre indula rajtuk*”. (Mt 9,36) Az eredeti szöveg szerint *szíven ütötte* Jézust. Ő együtt búsul a sírókkal, ő együtt szenved övéivel (Jn 11,33). A Krisztus-kép egyik legszebb vonása ez. Nem csoda, ha a szenvedők, betegek végtelen menete Krisztus felé tart. A világ a maga egoizmusában, akkor is és ma is elmegey a szerencsétlenek, a szenvedők mellett, sőt kegyetlenségével, szociális érzéketlenségével újratermeli őket. Gondolj e mostani gazdasági válság okozta sok százezer munkanélkültre, azokra, akik feje felől elárverezik otthonukat, mert képtelenek a hitelt törleszteni, s így az utcára kerülnek. *Szíven üt ez téged?* Fáj neked és szomorú vagy miatta, ejtesz egy könnyet értük? Boldogok, akik így sírnak, emiatt sírnak.

Neked is okod lehet a szomorúságra

Nem azért, mert Krisztus követésében sok mindenről le kell mondanod, mert elfogadhatatlan számodra, amit a világ békességnek, boldogságnak nevez, holott nem az. Nem azért, mert képtelen vagy ráhangolódni a világra, és nem azonosítod magad a világgal: „És ne szabjátok magatokat e világhoz.” (Róm 12,2) Nem azért, mert partvonalon kívülről szemléled, hogy miként játszanak a nagy játékosok és ünnepel a világ, miközben te gyászolsz. Nem azért, mert tudod, hogy közel a vég, az utolsó ítélet, közben a világ hamis illúziókat kerget és fantáziál. Nem azért, mert a világ szemében terhes, nem kívánatos, hívatlan vendég, rendbontó és csendháborító vagy. Jézust is ezzel vádolták.

Azért lehetsz szomorú, mert látod, hogy a hajó, melyen önfeledten ünnepelnek, léket kapott, mint a Titanic 1912-ben, miközben jéghegygel ütközött és elsüllyedt. Azért, mert nem veszed halálosan komolyan az ígét, mert ahelyett, hogy szeretnél, gyűlölködsz, ahelyett, hogy engedelmeskednél Istennek, a saját akarotodat követed, ahelyett, hogy elkerülnéd a gonoszt, alkalmazkodsz a világhoz. Azért, mert Istenhez való tartozásod üres forma, tartalom nélkül. Szomorú lehetsz a világ sorsa miatt, mely a vesztébe rohan, és a saját bűneid miatt. Ha pedig krisztusi szeretettel szereted embertársaidat, meggyűlöl a világ és kirekeszt. Ezt a bánatot és szomorúságot, másokért hordozott fájdalmadat, gyászodat nem rázhatod le magadról, mintha nem is rád tartozna. *Így* hordozod Krisztus keresztjét. Ne keresd szántsándékkal a szenvedést, ne gyűlöld a világot, de boldogan hordozd a válladra tett keresztet Krisztus követésében. Ne kérdezd, hogy miért a szenvedés, a kereszt, ne keseredj miatta. Nem roskadhatsz össze alatta, hiszen annak ereje által hordozod, aki téged is hordoz.

Nehémiás azért szomorú, mert atyái sírjának helye pusztán hever, s a város kapui tűzben emésztettek meg (Neh 2,3). Gondolj a megszenteltetett temetőkre, ledöntött sírkövekre, a lebombázott városokra, felgyújtott otthonokra. Dániel és Ezsdrás azért szomorú, amiatt gyászolnak, mert Isten népe hűtlenné lett, ennek pedig súlyos következményei lesznek (Dán 9; Ezsd 9–10).

Ezt nevezzük *pozitív szomorúságnak*. Ez a szomorúság gyógyít, megtanít remélni és szeretni. Ez a szomorúság áldás, általa érettebb és kiforrottabb lesz az életed. E pozitív szomorúság klasszikus példája Péter szomorúsága. Miután háromszor tagadja meg Jézust, és megszólal a kakas, látván Jézus rászegzett tekintetét, elkezd sírni. Ez a szomorúság nem hagyja parlagon a lelkét, felszántja azt. Általa lesz Péter új ember és kezdheti előlről. Az ilyen pozitív szomorúságban Isten veled szomorkodik, fájdalomban osztozkodik. Erre az együttlészenvedésre emlékeztet Clairvauxi Bernhard Énekek énekéről írt kommentárja: „Impossibilis est Deus, sed non impossibilis”, azaz Isten (önmagában) nem szenved, de velünk együtt szenved. Ezt a pozitív, siránkozástól, átkozódástól mentes szomorúságot a világ nem ismeri, csak Krisztus követői. A világ érthetetlenül áll a Krisztus-követők bűnnel szembeni ellenállása, szembehelyezkedése előtt. A világ azt várja, hogy együtt munkálkodj, együtt haladj vele, hogy azt tedd, amit mindenki tesz, s úgy viselkedj, ahogy ő várja el tőled, az ő viselkedési normái szerint.

A *negatív szomorúság* klasszikus példája pedig Júdás szomorúsága. Ez a szomorúság reményt vesztett szomorúság. Júdás nem bízik a megbocsátó szeretetben. Árulása miatti szomorúsága alatt összetörik, s ahelyett, hogy imádkozna, bocsánatot kérne, átkozódik, vádaskodik, siránkozik, s végül felköti magát. A keresztyén ember nem így szomorkodik!

Isten vigasztal

Ezért lehetünk boldogok. Ő Izráel vigasztalója: „Én vagyok megvigasztalótok.” (Ézs 51,12) „A te szavaid szívemnek vigasztalására váltak.” (Jer 15,16) Ő nem akar-hogy vigasztal téged: „Mint férfit, akit anyja vigasztal, akként vigasztallak titeket én, és Jeruzsálemben vesztek vigasztalást.” (Ézs 66,13) Az Újszövetség népét is Isten vigasztalja. Simeon és Hanna „várta Izráel vigasztalását”. (Lk 2,25) Ez a vigasztalás Jézusban érkezett meg, melyet nem lehet elválasztani az ő személyétől. Ez a vigasztalás vele kezdődött és az ő visszajövetelével teljesedik be, „amikor eltöröl minden könnyet az ő szemükről, és halál nem lesz többé, sem gyász, sem, kiáltás, sem fájdalom nem lesz többé”. (Jel 21,4)

Ő a te vigasztalód, aki nem csupán elcsitít, megnyugtat, miként anya zokogó gyermekét, nem csupán rossz kedélyállapotodat szünteti meg, s közben minden marad a régiben. Ő a szenvedésed, a fájdalmaid okát szünteti meg, gyökerestől. Ő a halál fulánkját tépi ki, s az „utolsó ellenség”, a halál elveszti diadalmát (1Kor 15,55). Ő úgy vigasztal téged, hogy bűneidet megbocsátja, adósságodat eltörli. Amikor ő vigasztal téged, akkor történik valami az életedben, mert nála a szó és a tett egyidejű és azonos. A naini özvegynek csak ennyit mond: „Ne sírj!”, s eközben „felül a megholt, és kezdé szólni, és adá őt az ő anyjának”. (Lk 7,13–15) Vigasztalásának ereje annak konkrétumában van. Ő komolyan veszi, ha sírsz, ő nem érti félre szenvedésedet, szomorúságodat, bánatodat. Ő lát téged fekete gyászruhában is, s ez már maga a mennyország. Ilyen az a vigasztalás, amellyel Isten vigasztal téged. Amikor ő vigasztal téged, szomorúságod mennyei fénybe kerül, megbékélsz, és hálás leszel. Ekkor leszel képes arra, hogy te is megvigasztalj másokat, úgy, ahogy a 2Kor 1,4-ben olvassuk: „Aki megvigasztal minket minden nyomorúságunkban, hogy *mi is megvigasztalhassunk* bármely nyomorúságba esetteket azzal a vigasztalással, amellyel Isten vigasztal minket.” Indulj hát, kopogtass és vigasztalj, úgy, ahogy Ő parancsolja neked: „Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet, így szól Istenetek!” Amen.

Boldogok a szelídek

Alapige: Máté 5,5

Az ige megértéséhez

prausz = szelíd, barátságos. Luther sanftmütig-nek (szelíd), J. Schniewind demütig-nek (alázatos) fordítja. A görögök nem ismertek nagyobb bünt a gög-nél (hybris), azaz az elbizakodottságnál, önteltségnél, mely nincs tekintettel azokra az akadályokra, melyek az ember előtt tornyosulnak. Azok a birodalmak, melyek hybris-re épültek (Nagy Sándor, Napóleon, a XX. század birodalmi stb.), és nem szelidségre, önmérsékletre, kivétel nélkül összeomlottak. Az egyik zsidó reggeli imádság ezt így foglalja össze: „Isten előtt a hősök senkik, és a bölcsék belátás nélkül, és a dicsőség férfiai mintha nem is lettek volna.” A helyes uralkodás lényege a szelidség és az alázatosság. A prausz saját akaratát legyőzve meghajol Isten akaratának megfoghatatlan nagysága és irgalmassága előtt. A hybris önös érdekből, saját belátása szerint, az önmaga által kitűzött célt követi. Azonban az Isten akarata előtt meghajlók erősebbek a hősöknel és bölcsőbbek a bölcsöknel. A prausz mint egy második Ábrahám, ugyanannak az ígéretnek a birtokosa: „És adom tenéked és a te magodnak Kánaánnak egész földét, örök birtokul. (1Móz 17,8)

Kálvin a következőket mondja: „Szelídek és alázatosak azok, akik nem egykönnyen gerjednek fel a méltatlanságokon, akik semmiféle sérelemmel szemben nem duzzognak, hanem készek bármit is eltűrni, semhogy az istentelenekéivel azonos dolgokat műveljenek. A közmondás szerint a farkasokkal együtt kell üvölni, mert hamarosan felfalják a farkasok azt, aki magát báránynak tartja. Krisztus azonban a mennyei Atya oltalmát állítva szembe a gonoszok dühével és erőszakosságával, nem hiába állítja, hogy az alázatosak lesznek a föld urai és örökösei.” A szelidség ellentéte a sértődöttséggel és keseredettséggel párosuló harag, idegesség és érzékenység. A szelidség szeretetteljes, és képes a legnehezebb terhek hordozására is zokszó és elkeseredettség nélkül. De a szelidség nem azonos az igazságtalanság elfogadásával. Az igazságtalanság mindig igazságtalanság marad. A szelídek nem hagyhatják szó nélkül az igazságtalanságot. Ha valaki a figyelmeztetés dacára is igazságtalan marad, a szelíd erre semmiképpen sem válaszolhat sértődöttséggel, gyűlölettel, hanem türelmesen az Úr elé viszi az ügyet, aki igazságosan ítélkezik. A szelídek kívánnak, az Úrra várnak.

kleronomeo = örökölni, örökségbe kapni (fut). Az öröklés reménysége egyszerre tekint a földre és a mennyre. A bibliai reménységnek két arca van. Az egyik a földi életre tekint. Ide tartozik A jelenések könyvének ezeréves birodalma is, ahol azok, „akiknek fejüket vették a Jézus bizonyágtételéért és az Isten beszédéért, és akik nem imádták a fenevadat, sem annak képét, és nem vették annak bélyegét homlokukra és kezeikre, és éltek és uralkodtak a Krisztussal ezer esztendeig” (20,4) Az öröklés reménységének másik arca a beteljesülésre tekint, amikor Isten lesz minden mindenkiben (1Kor 15,28). Sokan próbálták a reménység előbbi arcát az utóbbi érdekében elfedni, és a földi, világi reménységet teljesen figyelmen kívül hagyni. De a testté lett Ige ezen a földön járt, itt gyógyított, éhséget-szomjúságot itt csillapított, s itt tette teljessé a lakodalmas nép örömét. Jézus önmagában is egy megújult föld ígérete. Ugyanakkor kereszthalála a földi eon felett kimondott isteni ítélet (Mk 1,15 és 1Kor 2,8). Feltámadása pedig egy olyan új világ kezdete, melyben más törvények uralkodnak, mint a földön (Mk 12,18 skk. és 1Kor 15,50). A rabbiszitikus irodalomban az „öröklük a földet” az „eljövendő olám-ban való részesedést” jelenti. „A szelídek pedig öröklük a földet.” (Zsolt 37,11) A zsoltáros hatszor említi a földet úgy, hogy alatta az ígéret földjét érti, mely csak később

lett a mennyország (Zsid 11,9–16) és Isten országa (Mt 5,4) előképévé. Izráel eszkatologikus földje, melyet a messiási időkben fog elnyerni, Isten országává lesz.

Prédikáció

Boldogok a szelídek

Nem azért vagy boldog, mert szelíd vagy, hanem azért, mert örökségül bírod a földet. A szelídség, Isten ajándékaként, életed leghatásosabb mennyei fegyvere. Ezzel a fegyverrel harcolt Jézus érted. Jézus a szelídség mintaképe, Isten Baránya.

Amikor Isten megteremtette a világot, egyetlen teremtménye sem elégedetlenkedett, csak a bárány – a monda szerint. Meg is kérdezte Isten a rosszkedvű bárányt, hogy miért szomorú, talán nélkülöz valamit? Sőhajtozva válaszolt a bárány: „Miért is lenne jó kedvem, amikor olyan gyenge és védtelen vagyok. Miért nem adtál nekem is fegyvert, mint minden más állatnak, hogy védekezhessenek? Nekik szarvuk van, éles körmük, erős ormányuk, méregfoguk, gyors lábuk, széles szárnyuk. Ők el tudnak menekülni, fára tudnak mászni, a magasba szállhatnak s a víz alá ereszkedhetnek, harapnak és döfnek. Én azonban védtelen vagyok, kiszolgáltatva ellenségeim önkényének.” Isten így válaszolt: „Válassz! Kőrömket, éles fogakat, szárnyakat, uszonyokat szeretnél?” „Nem, Uram – mondta a bárány. Ezek veszélyes fegyverek lehetnek, mert sebet ejtenek. Én különb fegyvert szeretnék ezeknél, olyat, mellyel valóban legyőzhetem a gonoszt, az ellenséget.” „Jól van – szólott Isten –, teljesítem a kérésedet. A leghatásosabb fegyvert adom neked, mellyel mindent legyőzhetsz: *a szelídség fegyverét.*”

Igen, ez az igazi fegyver. Nem az erőszak, a hatalmaskodás, a jogfosztás, másoknak javaikból való kifosztása, hanem a szelídség. *Válassz!* Foggal és körömmel, „lovakkal és harci szekerekkel”, a hatalmasok fegyverével, vagy a szelídség fegyverével harcolsz a gonosz ellen?

Erről a szelíd Jézusról prófétál Ézsaiás: „Kínoztatott, pedig alázatos volt, és száját nem nyitotta meg, mint bárány, mely mérszárszékre vitetik, és mint juh, mely megnémul az őt nyírók előtt, és *száját nem nyitotta meg!*” (53,7) Mi kítátjuk a szánkat, ha sérelem ér, de még mennyire! Semmit sem nyelünk le, mindenre visszavágunk, megfelelünk. Nem vagyunk bárányok. Nemcsak Isten szelíd gyermekei bírják örökségül a földet, de maga a Szelíd Barány Jézus is örökségben részesül: „Azért részt osztok neki a nagyokkal és zsákmányt a hatalmasokkal oszt, mivelhogy életét halálra adta.” (53,12). A nagyok az ő ellenségei, a hatalmasok az ő társai Isten országában. Ez a szelíd Jézus áll most előtted, és neked mondja: „Vegyétek föl magatokra az én igámat és *tanuljátok meg tőlem*, hogy én szelíd és alázatos szívű vagyok.” (Mt 11,29) Ő szelíd és alázatos maradt akkor is, amikor Izráel vezetői így rágalmazták őt: „Ímé a nagyétű és részezes ember.” (Mt 11,19) Jézus most sem perel, nem kéri ki magának, nem keresi a maga igazát, csak feltekint az égbe és magasztalja Istent. Hol tanulhatod meg a szelídséget? Krisztus követésében, Isten iskolájában.

Tudod, mikor leszel szelíd? Amikor szidnak, s te mégis csendben maradsz, amikor erőszakoskodnak veled, s te türelmesen elszenveded, amikor félrelöknek, s legközelebb kitérsz az olyanok elől, akik ezt teszik veled, amikor nem tűntetsz és nem vonulsz fel, nem keltesz feltűnést a nyilvánosság előtt jogaidat követelve, amikor szenvedsz a nyilvánvaló igazságtalanság miatt. Nehéz ezt tudomásul venni, amikor a szakszervezetek tüntetésre hívnak, mert az illetékesek semmibe veszik jogos követeléseiket. Nevetségesnek tűnik, ha azt mondom, hogy a szakszervezetekre is ráfér az imádság, és minden bizonnyal nem volna eredménytelen, ha ügyüket a mindenható Isten elé vinnék, és nem csak az utcára. Tudod, mikor leszel szelíd? Amikor nem foggal és körömmel harcolsz,

és ha megdobnak kövel, visszadobod kenyérrel, és ha átkoznak, te áldást mondasz. Akkor leszel szelíd, ha képes vagy elviselni a gonosztságot, az emberek keménységét, faragatlanságát a bosszúállás gondolata nélkül, hiszen az tart téged gondviselő két kezében, aki a legerősebb és leghatalmasabb Úr, a mindenható Isten.

Az ilyen szelídség *nem gyengeség*, sem emberek előtti *szolgai megalázkodás, meghunyászkodás*. Tudjuk, hogy a világ ezt a szelídséget emberi gyengeségnek tekinti, és nem sokra becsüli, és nem a szelídséget jutalmazza, hanem a sikeremberek kíméletlenségét és rámenősségét. De a szelíd és alázatos ember *Isten szolgájának* tekinti magát, és ellentmondás nélkül rendeli alá magát Isten akaratának. A szelídektől távol áll a zélóták forradalmisága. Előttük csak az igaz, mi Isten előtt is igaz. Szavaikból, tetteikből és viselkedésükből egyértelműen lehet arra következtetni, hogy ők *nem e világból valók*. Mózes sem volt e világból való. Ő is Isten iskolájában tanulta meg a szelídséget. A pusztai vándorlás idején még saját testvérei is, Áron és Mirjám is ellene támadtak, de Isten Szentlelke bizonyosságot tett mellette: „Az az ember pedig, Mózes, igen szelíd vala, minden embernél inkább, akik a föld színén vannak.” (4Móz 12,3) De szelídsége ellenére sem tehette be lábát az ígélet földjére, ellentétben Jézus követőivel, akik örökségül bírják a földet. Mert a szelídség nem érdem. Ingyen, kegyelemből bírjuk örökségül a földet.

Örökségül bírják a földet

Kiknek ígéri Jézus a földet? Akkor és ott azoknak, akiknek szülőföldjét, szántóföldjét, olajfaligetét, szőlőskertjét a rómaiak szállták meg. De a hódítók jönnek és mennek, a szelídek azonban, akik „könnyhullatással vetnek, és vígassággal aratnak” (Zsolt 126,5), maradnak. A történelem tanúskodik amellett, hogy a szelídek maradnak, az erőszakosok pedig elmennek. Ez a föld, melyet a békesség fejedelme ígér neked, nem nemzetállam, „tengertől tengerig és folyamtól a föld határáig tart” (Zak 9,10). Ez a föld megújul, és a határok eltűnnek. A Krisztus ígerte földet *képtelen vagy megszerezni*. „Az Úr a föld, s annak teljessége.” (Zsolt 24,1) Ezt a földet csak örökölheted, ahol „ki-ki nyugszik az ő szőlője alatt és fügefája alatt” (Mik 4,4). De Jézus követői ennél is többet örökölnek, az egész teremtett világot: „És úrrá tetted őt kezeid munkáin, mindent lábai alá vetettél.” (Zsid 2,7–8) A szelídek öröksége a teremtett világ és az új ég és az új föld, azaz a második teremtés is.

Ezt a földet ígerte Isten *Ábrahámnak*: „Eredj ki... a földre, melyet én mutatok neked.” (1Móz 12,11) Ez a föld, az ígélet földje lebegett Izráel szeme előtt *a pusztai vándorlás idején*. Erre a földre vágyakoztak vissza *a babiloni fogságban élők*.

Az a föld, melyet Isten ígért *Ábrahámnak*, utódainak, neked és nekem, az *engedelmesség földje*. Neked is itt kell engedelmeskedned. Ez a föld nem zárkozhat el Isten elől. Ellenkezőleg, ki kell tárulnia előtte. Ez a föld a *sabbat földje*. Mit ígér Isten a pusztában 40 évig vándorló gyermekeinek? *Nyugalmat!* „Annak okáért meg van a szombatja az Isten népének.” (Zsid 4,9) Itt nincs helye a bálványimádásnak. Itt kell megszenteld a *nyugalom napját*. Földi vándorlásod célja, hogy nyugalmat találj azon a földön, melyet örökségül bírnak a szelídek. Jézus azt akarja, hogy ez a föld legyen az a hely, ahol válaszolhatsz az ő szeretetére, és figyelhatsz az ő szavára. Jézus ezt a földet ígéri neked. Isten nem hagyja cserben ezt a földet, hiszen ő teremtette. Ez a föld *az egyház földje*. Ezen a földön lesz Isten minden mindenkben. Erre a földre küldte a Megváltót, itt gyűjtött magának igaz hitben megegyező, örök életre elválasztott sereget. Ő itt, ezen a földön adott neked *egy darab földet*, az elnyomottnak, a kifosztottnak, az erőtlennek, a hatalom nélkülinek: ez a te egyházad, a gyülekezeted közössége. Hol? Itt, a mindhalálgi tartó üldöztetés helyén. Ez az új föld, ez az új teremtés itt kezdődött el,

ezen a földön, a Golgota keresztyén, ahol a *legszelidebb* halt meg bűneidért és üdvösségedért.

Isten ígérete a történelem egy adott pontján beteljesedik. Minden földi hatalom és erőszak ellenében, mely bűnös felfuvalkodástól, a *hybristól* vezetve darabolja fel és osztja szét önkényesen a földet, és tetszés szerint, párhovatarozás alapján határozza meg az emberek sorsát, osztályrészét, ott áll a mindenható Isten, aki határt szab a *hybrisnek*, aki „hatalmasokat döntö le trónjaikról és alázatosakat magasztalt fel” (Lk 1,52).

Kiknek ígéri Jézus a földet? Az *otthonatlanoknak, menekülteknek, idegeneknek, jövevényeknek!* Neked és nekem, akiknek sehol sincs maradandó otthonunk, és sehol sincs maradásunk. A nagy délkelet-európai menekültáramlatok idején a német evangélikus egyházban olyan vélemények is elhangzottak, hogy az otthonlanság, a menekült státus nemcsak megilleti a keresztyén embert, de hálás is lehet érte. Mi, és sokan mások, akik a román diktatúra elől menekültünk, nem voltunk hálásak a honlanságért. Nem Krisztus szerinti a sztoikus filozófusok otthonlanság-magasztalása, sem a remték önként vállalt otthonlansága. Igaz, hogy az örök haza, Isten országa szempontjából *másodlagos a földi otthonod* és szüleidtől örökölt kerted és szántófölded, hiszen csak jövevény vagy ezen a világon. De jövevényiséged szükségállapot, kényszerűség, nem jó, hanem rossz, hiszen testi-lelki nyomorúsággal jár, ha ki kell lépned nyugalmat adó környezetedből, melyet otthonodnak nevezel. Még akkor sem pozitívum az otthonlanság, honlanság, ha a jelenlegi és eljövendő világhoz való helyes viszonyod megtalálásában és kiteljesítésében segít. Jézus éppen az otthonlanságban, az elvesztett hazában élő honlanságban és idegeneknek ígéri, hogy örökségül bírják a földet. Azoknak ígéri, akik *hazát keresnek* és akiket „nem szégyell Isten” (Zsid 11,13–16). Ebből az elviselhetetlen földi szituációból emel ki téged Jézus, s fordítja tekintetedet egy reményteljes jövő felé, melyet Isten már elkészített számodra. De a szomorú jelent nem szabad ebből az ígéretből kizárni, hiszen Krisztus követői már itt a földön *otthonra találnak* az ő gyülekezetében, szeretetközösségében. A körülöttem tomboló világban ez a szeretetközösség már az új teremtés része, az eljövendő világ előképe. Ezért int téged is Pál apostol: „A vendégszeretetet gyakoroljátok.” (Róm 12,13) Ezért „fogadjátok be egymást, miképpen Krisztus is befogadott minket az Isten dicsőségére” (Róm 15,7). Hát gyakorold a vendégszeretetet és fogadd be a jövevényeket, hogy már e földön elkezdődjön Isten országa, benned és körülöttem, s majd egykor az örökkévalóságban, melyet Krisztus szerzett számodra a Golgota keresztyén. Ámen.

Boldogok, akik éheznek és szomjúhozják az igazságot

Alapige: Máté 5,6

Az ige megértéséhez

dikaiioszüne = *igazság, igazságosság (megigazulás), héber megfelelője a cedáká. Az Ószövetségben Istennek ellenségei felett aratott győzelmét is jelenti. Ézsaiás 11,5-tel kezdődően a fogalom szorosan összefügg Isten uralmának gondolatával. Isten igazságban uralkodik. Ez az igazság az eschaton ismertetőjele és teljessége. De jelenti a személy és a közösség jogainak védelmét is. Az igazság, mint eszkatológiai üdvösség szintén Ézsaiásnál jelentkezik először: „Elhoztam igazságomat, nincs messze, és az én szabadításom nem késik” (46,13). (L. Ézs 51,5; 55,8) Az igazság nem olyan földi jó, melylyel az ember dicsekedhet, hanem cél, melyet el kell érnie, ha nem akar elpusztulni. Minden olyan kísérlet és állásfoglalás, mely egyértelműen szeretné különválasztani az*

igazságot és az igazágtalanságot, csak újabb igazágtalanságot szül. Talán ez az oka annak a rezignáltságnak, lemondásnak, mely az igazságot megkérdőjelezi, és annak megvalósításáról lemond. Jézus nem mond le az igazságról. Te se mondj le! Mivel az igazság létkérdés, ezért az ember nem rezignálhat, nem veheti tudomásul, nem törődhet bele az igazágtalanságba, morális ítélkezése nem fásulhat el. A földi életben gyökeret vert igazágtalansággal szemben hinni kell abban az új világban, melyben igazság lakozik.

Máténál, aki ellentétben a többi evangélistával gyakrabban használja az igazság fogalmát, jelöli azt a mértéket, mely meghatározza Istennek az emberrel és a világgal szembeni magatartását. De a sorok mögött az ézsaiási értelmezés is kiolvasható: azok, akik éheznek és szomjúhozzák az igazságot, a győzedelmes Istent várják és az ő uralmát.

Prédikáció

Kik a boldogok?

„Meghalt Mátvás király, és oda az igazság.” Sokkal hamarabb, már az Édenkertben odalett. Azóta éhezi és szomjúhozza az ember az igazságot. Erről az emberről mondja igénk, hogy boldog. Nem azok boldogok, akik az „igazságot” gyakorolják és „igazságban” élnek, hanem, akik éheznek és szomjúhozzák azt. Kálvin szerint „Boldogok, akik bár saját vágyaiknak határt szabnak úgy, hogy csak azt kívánják a maguk számára, ami méltányos, mégis éhezőként szenvednek. De rájuk nézve bizonyos a boldogságra való előkészület, mert végre megelégtettek.” Te is boldog vagy, de nem azért, mert vágyaidnak határt szabsz, és az Isten szerinti puritán életet éled. Te is boldog vagy, de nem azért, mert csak azt kívánod a magad számára, ami méltányos (méltó a munkás a maga jutalmára). Nem ezért vagy boldog. Azért vagy boldog, mert az elszenvedett igazágtalanság ellenében Isten örök boldogságot készített számodra, azaz megterítette számodra is az igazság asztalát, hogy megelégtessél, nemcsak az örökkévalóságban, hanem *már itt a földi életben is*. Bonhoeffer a következőket mondja ezzel kapcsolatban: „Boldogok, akiknek Jézus azt ígéri, hogy megelégtetnek. Ugyanis ők nem csak *hallás útján* lesznek részesei az igazságnak, hanem az igazsággal való *testi* megelégtetést is megtapasztalják. A valóságos élet kenyerét fogják enni Urukkal együtt a *holnap* úrvacsorájában. Ez az eljövendő kenyér a boldogságuk forrása, ugyanis ez a kenyér már *ma* jelen van. Az élet kenyere a testi éhség idején is közöttük van. Ezért boldogok a bűnösök.”

Akik éheznek és szomjúhozzák

Nincs kínzóbb érzés, vágy és sóvárgás, mint az éhség és a szomjúság. Ez a kínzó sóvárgás, nem kenyér és víz, hanem az igazság után legyen ott a te szívedben is. Úgy vágyakozz az igazság után, miként az éhező a kenyér, a szomjazó a víz után. Ha Isten akarata szerint akarsz élni és neki szolgálni, akkor benned is ott kell hogy legyen ez az égő várakozás az igazság után. Egyszer majd te is megéled, amire vágyakozol, hiszen Isten uralmával eljön az igazság.

Ez az éhező és szomjúhozó ember, *vágyakozó és várakozó* ember. „De új eget és új földet *várok* az ő ígérete szerint, amelyben igazság lakozik.” (2Pt 3,13) Hol? Nem itt a földön, hanem ott fenn a mennyekben! Az igazság mérlegének nyelve csak a mennyekben billen helyre. Egy nagyon gazdag nő, aki itt lenn fontos szerepet töltött be, a mennybe jut. Péter fogadja a kapuban, s kalauzolja tovább. Gyönyörű villához érkezik. „Ebben a villában lakik az ön szolgálója” – mondja Péter. Ha a szolgálóm ilyen gyönyörű villában lakik, milyenben lakhatok majd én, gondolja a gazdag nő. Nem messze innen egy parányi, nyomorúságos viskó éktelenkedik. „Ez lesz az ön otthona” – szól

Péter. „Hogyhogy, csak nem lakhatom egy ilyen viskóban?” – háborgott a gazdag nő. „Sajnálom – szólta Péter –, *többre nem telt abból az anyagból, amelyet ön küldött nekünk!*” Ott fenn nem éppen úgy lesz, mint itt lenni! Te mit viszel magaddal odafel? „Jövök semmit sem hozva, keresztedbe fogózva”?

A te anyagodból mire telik? Itt lenni te is fogoly és jövevény voltál, senki sem fogadott be, mezítelen maradtál, senki sem látogatott meg, éhezted és szomjúhoztál? Vagy dúskáltál a földi életben, és igaztalan voltál? Sötét, önzéssel, földi javakkal tele palotában laktál, vagy napfényes, nélkülözéssel tele, de szeretettel teljes kunyhóban? Tudod, csak azokra vár ott fenn terített asztal, akik éheztek és szomjúhozták az igazságot. Ha te is éhezted és szomjúhoztad az igazságot, akkor neked mondja Jézus: „Jertek én Atyámnak áldottai, örököljétek ez országot, amely számotokra készítettett a világ megalapítása óta.” (Mt 25,34) Így szolgáltat Isten igazságot neked és nekem. Vágyakozol ezután az igazság után? Igaz-e, amit énekelisz: „Égő várakozás él minden szívben?” Ez a vágy és várakozás olyan Isten szerinti magatartás, melyre a válasz: Krisztus váltságghalála. Amire vágyasz és vársz, még nem áll rendelkezésedre. Erre utal az éhezni és szomjúhozni kifejezés. Ma egy olyan világban élsz, melyben az igazság utáni vágy és annak hangsúlyozása sokkal erősebb, mint valaha. Fizetsz adót? Ha nem, minden bizonnyal a családból csak fizet valaki adót. A gazdag nyugati multik viszont adómentességet élveznek, a kisvállalkozók meg éppen a magas adók miatt számolják fel vállalkozásaikat. Vagy gondold azokra a szociális feszültségekre, melyek a fejlett és fejletlen országok közötti óriási különbségekből fakadnak. Érzed a saját bőrödön az égbekiáltó igazságtalanság következményeit? Innen az az erős vágy az igazságosság után, mely csak akkor válik valóra, amikor eljön Isten országa. Ott az igazság a *zsinórmérték*, ott maga a mindenható Isten oszt igazságot.

Megelégtetnek

Isten *eteti és jöltartja* azokat, akik éheznek és szomjúhozzák az igazságot (*chortadzó* fut. pass.). Az igazság, mint a közösség és az egyén tápláléka, olyan, mint a levegő, nélküle megfullad az ember. Az eszkatológiai értelemben vett megelégtetés nem zárja ki a földi életben történő megelégtetést, olvassuk a zsolnárokban és a prófétáknál. Amikor Isten megelégtít, téged *lát vendégül* annál az asztalnál, melyet számodra készített itt és odafenn. Az igazság terített asztala olyan valóság, melyet azok ülnek körül, akik a keresztutakon honolnak (Mt 22,1–14). Bár igénk a jövőbe mutat, az Isten országában való megelégtetésre, azonban ez Jézus Krisztusban máris *jelenválóság*. Ahol ő van jelen, ahol ő kér, ő ajándékozik, ott az igazság váltja az igazságtalanságot. Megelégtetni tehát azt jelenti, hogy Isten az elnyomottaknak, a jogfosztottaknak igazságot *szolgált*. „Igazságot szolgált az elnyomottaknak.” (Zsolt 146,7)

*Kiált*s, ha igazságtalanság fenyegeti az életedet és mások életét. Bár kiáltásod egyben tehetetlenséged és gyámoltalanságod megvallása, mégis kiált, mert meghallgatásra talál. Isten nem hagy el téged, könyörül rajtad. Néma gyermeknek anyja sem hallja hangját. Kiált!

Mondhatod hát, hogy az igazság utáni csillapíthatatlan vágyad már itt a földi életben kielégül? „Hitt pedig Ábrahám az Istennek és *tulajdonított* az ő neki igazságul.” (Róm 4,3) Hol? Itt a földön! És neked, ha hiszel? Hiszen az igaz ember hitből él. Nemde te is Isten igazságának élő, két lábon járó bizonyítéka vagy, ha hiszel abban, aki bűnné lett érted? „Mert azt, aki bűnt nem ismert, bűnné tette értünk, hogy mi Isten igazsága legyenek ő benne.” (2Kor 5,21) A *neked tulajdonított igazság* fölött nemcsak örvendezned kell, de a szerint is kell élned itt és most. Mit mond Jézus övéinek? „Hanem keressétek először Istennek országát és az ő igazságát, és ezek mind megadatnak néktek.” (Mt

6,33) Hol? Ott, ahol Isten országát keresed, azaz még itt, e földi életben. Ebből a megelégtetésből nem csak a jövő, de a *jelen is részesül*. Az e világi éhség és szomjúság csillapítása, és az eljövendő üdvösség nem zárják ki egymást. Isten igaznak tekint téged, és igazságot szerez neked az elszenvedett igazságtalanságot követően. Csak ha éhezned és szomjúhozod az igazságot, csak ha valóban nélkülözöd, csak akkor, ha tetteidben, szavaidban és gondolataidban Isten akarata szerint cselekszel, elégtettessz meg Jézus Krisztus által, itt lenni és odafenn. Olyan ajándék ez, melyet képtelen vagy megszerezni vagy kiérdemelni. *Ez nem teljesítmény, hanem ajándék*. Bár Istentől nyert értelmű és felelősséged birtokában magad is igazságra törekszel, azonban a bűn miatt erre képtelen vagy, sőt a legtöbbször nincs is szándékodban. Én is így vagyok!

Milyen az emberi igazság? Mint a Pilátusé: „Ártatlan vagyok ez igaz embernek vétélől” (Mt 27,24), de *hagyta* Jézust megostoroztatni, keresztre feszíteni. Ilyen egyértelműen és félreérthetetlenül jut kifejezésre ezen a földön az igazságtalanság. Amikor Isten a Sínai-hegyen a Tízparancsolatot ajándékozta népének, így szólt: „Igazságosan ítélj a te felebarátodnak.” (3Móz 19,15) Péter apostol pedig nem kertel, hanem nyíltan kimondja: „Ti pedig azt a szentet és igazat megtagadtátok..., az életnek fejedelmét pedig megöltétek.” (ApCsel 3,14–15) Hát ilyen az emberi igazság. Jézus nekünk mondja: „Ha a ti igazságotok nem több az írástudók és farizeusok igazságánál, semmiképpen sem mehettek be a mennyeknek országába.” (Mt 5,20) Sajnos, a mi igazságunk sem több a farizeusi igazságnál. Ezen a földön csak akkor lesz teljes igazság, amikor eljön Isten országa. *De még nem tartunk itt*. Viszont olthatatlan vágyad az igazság és a békesség után annak jele, hogy a megelégtetés ideje hamar eljön. Advent sem tart örökké.

Ami Istenhez vezet

XVI. Benedek pápa a következőket írja: „Az igazság utáni éhség és szomjúság az embert Istenhez vezet, s megnyitja előtte az Isten országát.” Ugyanezt olvassuk Edit Stein-nál is: „Aki valóban és szenvedélyesen keresi az igazságot, az útban van Jézus felé.” Ilyen volt Dániel próféta is, az *esedezés embere*, az *örök igazságot* éhező és szomjazó próféta (9,23 skk.). Ő sem elégedett meg azzal, ami előtte volt, szívének nyugtalanságát nem fojtotta el. Ez a nyugtalanság indítja útjukra a napkeleti bölcseket. Csillag mutatja az Igazság felé vezető utat, az örök szeretet, az Isten felé vezető utat. Az érző és érzékeny embernek elég egy halvány jel, hogy lásson és halljon. Ez a jel a mennyből száll alá, hogy összetörje a *megszokottság diktatúráját*. Gondolj Zakariásra és Erzsébetre, Máriára és József-re, Simeonra és Hannára, akik az Őszövetségéből átlépve az Újszövetségbe, az Úr útját készítik, hasonlóan az apostolokhoz, akiket szintén az igazság utáni csillapíthatatlan éhség és szomjúság vezet Istenhez. Téged is ez a csillapíthatatlan éhség és szomjúság vezessen Istenhez, abban a reménységben, hogy egyedül ő az, aki megelégtet téged az igazság terített asztalánál. Ámen.

Boldogok az irgalmasok

Alapige: Máté 5,7

Az ige megértéséhez

elemőn = *könyörületes, irgalmas*. Az Őszövetségben Isten egyik neve. (Zsolt 85 és 144) Isten irgalmas a kegyesek, a benne hívők iránt, de haragszik az istentelenekre és a pogányokra. Az ember irgalmasságának forrása nem az emberi együttérzés vagy részvét, Isten ajándéka az. Az ember irgalmassága Isten tette, ő cselekszi azt benne. „Irgalmasságot akarok, nem áldozatot.” (Mt 9,13; 12,7) Isten irgalmasságára még a kivá-

lasztottaknak is szüksége van, ők sem szabadok a büntőtől, ők is dacolnak Istennel, és ragaszkodnak saját akaratukhoz. Az egyetlen és minden, amit Isten elvár az embertől, hogy irgalmas legyen. De ez az emberi irgalom nem feltétele Isten irgalmasságának. Itt nem érvényes a do ut des, azaz adok, hogy adj!

Igei alakja eleéó = szánakozni, könyörölni (pass.), irgalmat találni (fut.)

Főnévi alakjának, az eléos-nak ószövetségi ekvivalense, a cheszed is hasonló jelentéssel bír: jóság, kegyelem, irgalom, de elsősorban szövetségi hűséget és magatartást jelent. Isten a hűséges szövetséges, aki eléos-szal, megbocsátó kegyelemmel hajol alá, fordul oda övéi felé. Ezt ígérte Isten, amikor népével szövetséget kötött. Ezt az ígéretét ismételten megújította. Ezért Isten népe olyankor is kérhet eléos-t, azaz kegyelmet és bocsánatot, amikor egyoldalúan felrúgja ezt a szövetséget, amikor hűtlen lesz a szövetség Istenéhez: 2Móz 34,6; 4Móz 14,19; Jer 3,12 stb. A Szentírás különbséget tesz irgalom és kegyelem között. Az irgalom mint segítség nem azonos a kegyelemmel, melyben a bűnös ember részesül. Így szól Isten Mózeshez: „Az Úr, az Úr irgalmas és kegyelmes Isten. (2Móz 34,6) „Kegyelem, irgalmasság és békesség Istentől” (1Tim 1,2; 2Tim 1,2; Zsid 4,16; 2Jn 3).

Prédikáció

Az irgalmas Isten

Isten irgalma lételem, olyan, mint a tenger, mely a halat alulról és felülről, jobbról és balról, előlről és hátulról veszi körül. Benne él, rajta kívül nincs élete. Téged is így ölel körül Isten irgalma, bűneid dacára. Az egyik tengerparti gyülekezet papja elindult a part felé, hogy a szikla tetejéről a mélybe vesse magát. Útközben bement a legjobb barátjához és szolgatársához, hogy örök búcsút vegyen. „Nem igazán szerettem Istent, nem igazán szolgáltam az embereket, a parancsolatokat nem tartottam meg, sokakat megbotráncoltattam. Bűneim miatt méltatlan lettem Isten irgalmasságára” – mondta. Barátja így vigasztalta: „Tudnod kell, hogy Isten irgalma végtelen. Ő téged is szeret, irántad is irgalmas. Csak el kell fogadnod irgalmas szeretetét.” Erre ő így válaszolt: „A szívem olyan, mint egy repedt, lyukas fazék. Minden kifolyik belőle, Isten megbocsátó szeretete is.” „Lehet – szolt a barát –, hogy olyan a szíved, mint egy repedt, lyukas fazék. De ha engeded, hogy alámerüljön Isten irgalmas szeretetének tengerébe, teljesen mindegy, hogy repedt és lyukas, úgy veszi körül azt Isten irgalmasságának tengere, mint a halat a víz, kívülről és belülről, lentől és fentről és minden oldalról.” Lehet, hogy a te életedből is minden kifolyik, mert lyukas a szíved és repedt az életed. De ne csak énekeld, hogy „Itt van szívem, neked adom Uram”, hanem legyen bátorságod elmerülni az ő irgalmasságának tengerében. Tudod, hol és mikor tapasztalod meg az irgalmas Isten szeretetét? Ott és akkor, ahol és amikor elindulsz Krisztus nyomdokain, a hit útjain. Neked és nekem üzen Isten: „Járuljunk azért bizalommal a kegyelem királyi székéhez, hogy irgalmasságot nyerjünk, és kegyelmet találjunk, alkalmas időben való segítségül.” (Zsid 4,16)

a) Érdemtelenül

Nem tarthatsz rá igényt, és nem érdemelheted ki, de ne feledd, hogy Isten számára mégsem közömbös, hogy miképpen cselekszel másokkal. „Amit vet az ember, azt aratja.” (Gal 6,7) Jézus kortársai azt vallották, hogy aki nem irgalmas, ne számíton Isten irgalmasságára. A Miatyánk ötödik kéréséből is ez sejlik fel. Miként számíthatsz Isten bocsánatára, ha képtelen vagy másoknak megbocsátani? Haragszol? Téged is utolérhet Isten haragja! Résztlenül nézed mások pusztulását? Téged is pusztulni hagyhat Isten! Kész vagy másokon segíteni? Ő is segíthet rajtad! Megbocsátottál? Ő is megbocsáthat neked! Azért feltételes mód, mert Isten irgalmát képtelen vagy megszerezni. Ingyen,

kegyelemből, hit által részesülsz benne. Irgalmasságod nem érdem, mely által igényt támaszthatsz, jogot formálhatsz Isten irgalmára és bocsánatára. Cáfolhatatlan bizonyítéka ennek az adós szolga példázata. Vétkeink megszámlálhatatlanok, adósságainkat képtelenek vagyunk összesíteni, Isten mégis elengedi azokat. Irgalmatlan természetünk dacára is isteni irgalomban részesülhetünk.

Isten irgalmassága nem részvét, szájalom, sajnálkozás, a meghatódottság kedélyállapota, hanem olyan *tevőleges beavatkozás* az életedbe, mely véget vet nyomorúságnak. *Irgalma teremtő* kegyelem, és nem jutalom földi életed erényeiért. Olyan *ajándék*, melynek birtokában többé nem élhetsz óembered módjára. A lelkében „megindult” Jézus irgalmas samaritánusként hajolt le a betegekhez, s gyógyította őket, táplálta az éhezőket, élve adta vissza a gyászoló anyának halott gyermekét. Kövesd Mestered példáját! „Annak okáért az az indulat legyen bennetek, mely volt a Krisztus Jézusban.” (Fil 2,5) Saját irgalmasságod annak továbbadása, melyet Krisztusban tapasztaltál és ismertél meg. Jóságodban Isten áldása van jelen, de keményszívűségeddel önmagad bünteted: Isten szíve is kemény maradhat irántad. Isten irgalmasságának gyönyörű példáját látjuk Jónás könyvében, a ninivebeliek iránt. De irgalmasságának teljessége Jézus keresztfán bemutatott áldozatában lett nyilvánvalóvá. Így hirdeti ezt Pál az efézusbelieknek: „De az Isten gazdag lévén irgalmasságban, az Ő nagy szerelméből, mellyel minket szeretett, minket, akik *meg voltunk halva* a vétkek miatt, *megelevenített* együtt a Krisztussal.” (2,4–5) Titushoz így ír: „*Nem az igazságnak cselekedeteiből*, amelyeket mi cselekedtünk, hanem az ő irgalmasságából tartott meg minket az újjászületésnek fürdője és a Szentlélek megújítása által.” (3,5)

b) Itt és most

Nemcsak egykor, az örökkévalóságban, hanem *itt és most*, már e jelen való világban is irgalmas hozzád Isten. Irgalmassága, ha jogfosztott vagy, igazságot szolgáltat, ha szegény vagy, gazdaggá tesz, ha szomorú vagy, megvidámít, és irgalmassá tesz, azaz olyanná formál, hogy te is gondját viselhesd az elesetteknek. Egyszóval Isten irgalmassága itt és most *gondoskodik* rólad. Igénk tehát arra a jelenre is utal, melyben az emberi közösség újra és újra szétesik, az emberek közötti szakadék egyre mélyebb lesz, éppen az irgalmatlanság miatt. Isten irgalmassága *közösséget teremt*, olyan közösséget, melynek tagjai egyfelől irgalmasságot nyernek, másfelől maguk is irgalmasságot cselekszenek. A Krisztus irgalmasságából élő közösség olyan szeretetközösség, melyben Krisztus lelkülete van jelen, még akkor is, ha ez a közösség a bűnös emberek közössége. *Itt* kell a mások terhére hordoznod: „Egymás terhére hordozzátok, és úgy töltsétek be a Krisztus törvényét.” (Gal 6,2) Ez a közösség nem szájalmon és együtt érző részvéten nyugvó közösség, melynek nincstelen tagjait (parlamentari választások előtt) morzsákat osztó, vállveregető, a magasból kegyesen aláereszkedő gesztusokkal alázzák meg a gazdagok. Ez a közösség Krisztus teste, melynek minden tagja az ő irgalmából él és irgalmat gyakorol. Az isteni irgalmasság nem az elesettek és kiszolgáltatottak elszenvetését, megtűrését jelenti, hanem a visszafogadott tékozló fiú történetéhez hasonlóan *teljes jogú tagságot* jelent az irgalmasok, de az irgalmatlanok számára is. Az isteni irgalomra az utolsó lehetőség az utolsó ítélet idején jön el. Ezt a lehetőséget kéri Pál Onesiforusnak: „Az Úr engedje meg neki, hogy találjon irgalmasságot az Úrnál ama napon.” (2Tim 1,18)

Az irgalmas ember

„Legyetek azért irgalmasok, mint a ti Atyátok is irgalmas.” (Lk 6,36) Ha Isten szerint élsz, akkor irgalmas vagy, de ne feledd, hogy ez az irgalmasság nem tőled van, ha-

nem onnan felülről kapod ajándékba. Lehet, hogy olykor belső kényszert érzel az irgalmasságra, de ez is onnan felülről van. Csak az Isten irgalmassága által körülölelt élet irgalmas. A farizeusok csak a hozzájuk hasonlók iránt voltak irgalmasok, de sohasem a vámszedők, a bűnösök és a pogányok iránt. Az irgalmasok szinte mindig a szegények, a sírók, a szelídek, azaz sorstársaik közül kerülnek ki. A gazdagság, a jóllakottság megkeményíti a szívedet, érzéketlenné tesz mások nyomorúsága iránt. Akik milliárdosokká lettek az utolsó évtizedekben, szinte kivétel nélkül mind ilyenek. Feltűnt neked, hogy mintha nem volna elég a Krisztust követő nincstelenek, jövevények, bűnösök saját nyomorúsága, nélkülözése, a mások nyomorúságát és megalázottságát is magukra veszik. Nem kirekesztik, hanem megkeresik őket, utánuk mennek. Számodra sem lehet olyan mély nyomorúság, félelmetes bűn, mely előtt megtorpanhat irgalmasságod. Ha irgalmas vagy, akkor nem csak erődet, kenyeredet, de életed legértékesebb kincsét, saját emberi méltóságodat és tisztességedet is képes vagy megosztani a meggyalázottal, a kiteszítot-tal. Mert csak egyetlen méltóságot és tisztességet ismerhetsz, a Krisztusét, aki nem szégyellte a vámszedők, a paráznák gyalázatát, sőt testvéreivé fogadta őket. Méltatlanságukat, gyalázatukat, bűneiket magával vitte a Golgota keresztféjére. Irgalmasságod egyetlen forrása a Megfeszített irgalma, ebből élsz, ha hiszel benne, és örökre elfelejtkezel saját és vélt méltóságodról és tisztességéről. Mondd Pállal: a bűnösök között első vagyok én!

Az irgalmas ember tekintete *elfordul saját énjétől*, személyétől, de még azt sem keresi kutató tekintettel, ami az új eonban vár rá. Nem oda fókuszál. Ha irgalmas vagy, tekinteteddel a felebarátod felé fordulsz. De vigyázz! Ha mások szegénysége részvétre és szánalomra indít is, ettől még önző maradhatsz, mert a részvét és a szánalom sohasem indít arra, hogy feladd gazdagságodat. A részvét nem úgy cselekszik, ahogy Isten cselekedett Jézus Krisztusban, aki „gazdag lévén szegénnyé lett éretetek, hogy ti az ő szegénysége által meggazdagodjatok”. (2Kor 8,9) Ha csak szánakozol, attól még a szíved kemény marad, tulajdonodat még görcsöbben őrzöd, attól való félelmedben, hogy magad is a szegények szintjére süllyedhetsz. Éppen az életben maradás, az önfenntartás ősztöne tesz irgalmatlanná téged, parancsol neked megállj-t az irgalmasság előtt. Te-kints el önmagadtól!

Az ember irgalmassága *radikális megtérést* jelent. Ha idáig eljutsz, akkor a világ nyomorúságából *nem el és ki*, hanem ellenkezőleg, a segítő szeretet által éppen *oda-be* igyekszel. Gondoljunk arra az iszonyra, mely Tahitin következett be a földrengés nyomán. Nyomban ott teremtek a Magyarországi Református Szeretetszolgálat munkatársai is. Éppen oda mentek, ahol a legnagyobb szükség van irgalmas cselekedetekre. És maguk is mekkora veszélyben vannak, valóságos életveszélyben a lelkiismeretlen martalócok és a járványveszély miatt.

Az irgalom *saját pozíciód feladását* jelenti, életed *odaszentelését*. Így lesz az irgalmasság *teljes fordulatként* Isten országának jele.

Az irgalmatlan ember

Ha Isten irgalmassága láttán is irgalmatlan maradsz, gúnyt üzöl az új világ törvényéből, megrontod, hatástalanítod, semlegesíted Isten irgalmasságát. Isten ítélete vár rád: „Mert az *ítélet irgalmatlan* az iránt, aki nem cselekszik irgalmasságot.” (Jak 2,13) Isten nem tolerálja irgalmatlan magatartásodat, és nem vállal közösséget veled. Az adós szolgál példázatában Isten az irgalmatlan szolgát állítja elének, akinek a király tízezer talentumos adósságát engedi el, miközben ő nemhogy nem engedi el szolgatársa csupán száz dénáros adósságát, de még börtönbe is vetteti (Mt 18,23–35). Magyarországon ezekben a napokban törölték el a házi segítségívó szolgálat költségfedezetét. Eddig

elég volt az egyedül élőnek, egy betegnek egy gombot megnyomni, s máris jött a segítség a tanyavilág és az egyedüllét magányába. Most már erre sincs pénz, de akik a tűz mellett ülnek, több tízmilliós végkielégítést vesznek fel. Irgalmatlan ember maradsz, ha teszem fel csak református embereken vagy hajlandó segíteni. Neked szól a Gal 6,10 üzenete: „Annak okáért, míg időnk van, cselekedjünk jót *mindenkivel*, kiváltképpen pedig a mi hitünknek cselédeivel.”

Nem elég

Nem elég az evangélium prédikálása. A világ kevésbé figyel a Biblia Istenének üzenetére, de számára mindennél beszédesebb viselkedésed, magatartásod az esetetek iránt. Nem csupán az evangélium hat a nyomorúságban szenvedőkre, talán még ennél is hatásosabban irgalmasságod. Pusztába kiáltott szó marad Isten kegyelméről és irgalmasságáról szóló bizonyágtétele, ha úgy véled, hogy ezen kívül semmi feladatod és kötelességed nincs a világgal szemben.

Nem elég csak irgalmasnak lenni. Ma egyre többen „prédikálnak” bűnbánat és hit helyett csak jótékonyaságról, politikai felhanggal, voksszerző hátsó szándékkal. Az ilyen beszéd nincs összhangban a Hegyi Beszéd üzenetével és a kegyelem evangéliumával.

Jézus nemcsak örömmel hirdetett a bajbajutottaknak, de segített is rajtuk. Tedd, amit Jézus tett: segíts és hirdesd az evangéliumot a bajbajutottaknak. Kenyeret és igét vár tőled e világ. E kettő teremti meg annak az új világnak az *atmoszféráját*, melybe csak a mindenható Isten irgalmából érkezhetsz meg. Ezért imádkozzunk. Ámen.

Ajánlott irodalom

BONHOEFFER, Dietrich: *Nachfolge*. Gütersloh 2008.

GIRGENSOHN, Herbert: *Die Bergpredigt*. Witten 1962.

GOTTES WORT FÜR JEDEN TAG 1999, Neukirchener Andachtsbuch, Neukirchen-Vluyn.

GRUNDMANN, Walter: *Das Evangelium nach Lukas*. Berlin 1974.

HOFFSÜMMER, Willi: *222 Kurzgeschichten für Gottesdienst, Schule und Gruppe*. Mainz 1990.

JAKUBINYI György: *Máté evangéliuma*. Budapest 1991.

KÁLVIN János *Magyarázata Máté, Márk és Lukács összhangba hozott evangéliumához*. Székelyudvarhely 1939.

KÜHNER, Axel: *Überlebensgeschichten für jeden Tag*. Neukirchen-Vluyn 1994.

LOHMAYER, Ernst: *Das Evangelium des Matthäus*. Göttingen 1956.

RATZINGER, Joseph, Benedikt XVI. : *Jesus von Nazareth*. Freiburg 2007.

REMMERS, Arend: *Die Bergpredigt*. Ulm 1997.

RIENECKER, Fritz: *Das Evangelium des Matthäus*. Wuppertal 1994.

SCHLATTER, Adolf: *Das Evangelium nach Matthäus*. Stuttgart 1965.

SCHNIEWIND, Julius: *Das Evangelium nach Matthäus*. NTD 2. Göttingen 1950.

THEOLOGISCHES BEGRIFFSLEXIKON ZUM NEUEN TESTAMENT. Wuppertal 1967.

THIELICKE, Helmut: *Das Leben kann noch einmal beginnen*. Ein Gang durch die Bergpredigt, Stuttgart 1965.

A Genezáret partján

(Lelkipáspásztorok részére)

Gyökössy Endre

VII.

Növekedés a Lélek hullámhosszán*

Előző fejezetünkben már érintettük a *rezonancia* kérdését. Hogy jobban megértsük jelentőségét lelki életünkben, előbb lássuk, mit jelent mindez a „világban”!

Az iskolában mindnyájan tanultuk a rezonancia törvényét. Ha egy megpendített „A” hangvillát egy mozdulatlan „A” hangvilla mellé tartottak, akkor az is hangot adott, mert átvette annak a rezgését.

Emlékszem, palotai segédlelkész koromban, amikor megszólaltak a harangok, az egyik harang zúgására az asztalon hagyott hegedű egyik húrja is zengeni kezdett.

Valakitől hallottam, hogy amikor egy budapesti templom orgonáját először megszólaltatták, az egyik sípsor hangjára az egyik nagy, színes ablak darabokra hullott. Miért? Rezonált a hangra.

Nem szeretem, és nem is jó a csodákat magyarázni. Viszont a csodánál nem ragaszkodhatunk ahhoz, hogy Isten feltétlenül „csodálatos” módon oldja meg a dolgot! Mint ahogy például egy fizikus magyarázta nekem, hogy Jerikó falainak leomlását Isten a rezonancia törvényének segítségével ejtette meg; a jerikói falak egyszerűen rezonáltak Józsué kürtjeinek erős és magas hangjaira, ezért dőltek le. Amikor nemrégiben feltárták ezeket az ősi romokat, a régészek megállapították, hogy a falak egyik része kifelé, más részük befelé dült, tehát egyértelműen nem behatoló ellenség döntötte le; valóban „máába roskadt”, összeomlott, külső hatás nélkül.

A rezonancia törvényét a lelki életben nem így nevezzük, hanem *szimpatíának* vagy *antipatíának*. – Talán mindenkivel megesett már, hogy egy idegen az első látásra azonnal szimpatikus volt számára (azonnal rezonált rá), másvalaki pedig azonnal antipatikusnak, ellenszenvesnek tűnt. Nem is igen tudunk magyarázatot adni rá, csak megállapítjuk. Hajlandók vagyunk ilyenkor ebből az érzésből – vagy még inkább „megérzésből” – ítéletet formálni és a szimpatikus emberre azt mondani, hogy „jó” ember, az antipatikusra meg hogy „rossz”. Pedig egyelőre csak arról van szó, hogy az én „hullámhosszomhoz” mérve milyen az illető: kisugárzik a lényéből valami, amire pozitívan vagy negatívan reagálok. – Lehet, hogy bizonyos fokig ez az alapja a fellobbanó szerelemnek is.

A rezonancia törvénye alakít ki egy közösséget is. Miért ebben vagy abban a közösségben érzi jól magát valaki? Mert az egyikben rezonál, a másikban nem, ezért szimpatikus vagy sem egyik vagy másik közösségi együttlét; pedig mindkettőben ugyanazt a Jézus Krisztust hirdetik – csak más-más hullámhosszon.

Olyan is előfordul, valaki aszerint keres magának közösséget, hogy hol mire tud jobban rezonálni; mert van, akinek az értelme rezonál, s van, akinek inkább az érzelmi világa. Ám az már olcsó ítélet lenne, ha azt mondaná: ahova én járok, csak ott hirdetik a tiszta Igét, az összes többi helyen nem, azért nem is járok máshova! – Igaz krisztusi gyülekezetet is „elszólhat” így valaki csak azért, mert ő ott nem tud ráállni a hullámhosszra. Ott nem rezonál. Azaz, az a hely, az a szolgálat nem „szimpatikus” neki.

* Gyökössy Endre: *Mélysegeken át – az öröm titkáig*. Szent Gellért Kiadó és Nyomda, Budapest.

János apostol első levelében csodálatos egyszerűséggel teszi nyilvánvalóvá számunkra a lelki rezonancia törvényét:

„Szeretteim, ne higgyetek minden léleknek, hanem vizsgáljátok meg a lelkeket, hogy azok az Istentől valók-e, mert sok hamis próféta jött el a világba.

Az Isten Lelkét erről ismeritek meg: amelyik lélek vallja, hogy Jézus Krisztus testben jött el, az Istentől van.

Amelyik lélek pedig nem vallja Jézust, az nem az Istentől van. Ez az antikrisztus lelke, amelyről hallottátok, hogy eljön, most pedig már a világban van.

Ti Istentől valók vagytok, gyermekeim, és legyőztétek őket, mert nagyobb az, aki bennetek van, mint az, aki a világban van.

Ők a világból valók, ezért a világ szerint beszélnek, és a világ rájuk hallgat.

Mi Istentől valók vagyunk: aki ismeri Istent, az hallgat ránk, aki nem Istentől van, az nem hallgat ránk. Erről ismerjük meg az igazság lelkét és a tévelygés lelkét.” (1Jn 4,1–6)

Arról van szó tehát, hogy miről ismerhető fel az antikrisztus lelke s a világ lelke, és miért ne higgyünk nekik.

Mit kell tudnunk felőlük, kik ezek? Aki Jézust Krisztusnak vallja, azaz számára Jézus a Megváltó, aki ráhangolódott Jézus Krisztusra, mint Alaphangra, annak könnyű felismernie, ki tartozik Krisztushoz. A rezonancia törvénye alapján azonnal rezonál rá, szinte az első pillanatban szimpátia alakul ki köztük és értik egymást. Miért? Mert közös az Alaphang.

Mi Istentől valók vagyunk: aki ismeri Istent, az hallgat ránk, aki nem Istentől van, az nem hallgat ránk.

A „világból való”-ra, akik a világ hullámhosszán élnek, azokra a világ hallgat, rájuk rezonál. János szerint: a világ szerint beszélnek és a világ hallgat rájuk.

A világ sokszor egyszerűen azt mondja ránk: ez nem közénk való, ez „másféle” ember. Nem bánt bennünket, nem üldöz – csak idegenek vagyunk számára, egyszerűen azért, mert másra rezonál, más a hullámhossza.

Ti Istentől valók vagytok, gyermekeim, és legyőztétek őket, mert nagyobb az, aki bennetek van, mint az, aki a világban van.

Minta túlságosan bizakodóan hangzana János mondanivalója, amikor szembeállítja Jézus igazi követőit azokkal, akik a világ hullámhosszán „működtek” – Jól figyeljünk: nem azt mondja, hogy mi vagyunk nagyobbak, hanem Az a nagy, Aki bennünk van. Nem azt állítja, hogy többek vagy többen leszünk, mint ők, csak azt, hogy az, aki bennünk van (azaz Isten Lelke), legyőzte azt, aki a világban van (azaz a Diabolost).

Valóban legyőzte, még akkor is, ha világunk állapotát szemlélve sokan azt mondják, akkora káoszban élünk, szörnyűségek és felesleges szenvedések között, hogy ez egyértelműen a Diabolos győzelmét mutatja. Mi hívők tudjuk, hogy Jézus nem földi paradicsomot ígért nekünk, nem ezt jelenti az ő győzelme a világ felett. Így mondta: *A világon nyomorúságotok van, de bizzatok: én legyőztem a világot.* (Jn 16,33)

A mi dolgunk pedig a ráhangolódás az Alaphangra, Jézus Krisztusra. Hiszen elég egy hét, sőt egy nap, hogy elhangolódjunk! Újra és újra Rá kell hangolódnunk, mert csak a ráhangolt ember ismeri fel, ki a Krisztusé és ki nem.*

* Aki a ráhangolódás mikéntjéről szeretne többet tudni, tanulmányozza Gyökössy E.: *Szeretet-szimfónia* c. kötetét, főleg az első két részét (Szent Gellért Kiadó).

Alkalmi prédikációk

Bibliaóra

Móra László Tibor

Kajántó

Az imádság

Alapige: Máté 6,5–8

Két nagyon eleven és nagyon mély emlékem van arról, hogy a gyülekezetben hogyan imádkoznak az emberek, hogy mennyire fontos számukra ez a fajta beszélgetés Istennel. Hétköznap reggeli istentiszteletre mentem az egyik gyülekezetbe. Szerencsém volt, mert valaki felvett, és nem kellett gyalogoljak, így hamarabb odaértem. Amikor bementem a harangozóhoz, készülődött a templomba. Akkor mosta az arcát, és törülközött. A törülközőbe pedig mondogatott. Megdöbentem, hogy valami baja van. Amikor azután befejezte a törülközést, és elmondott egy áment, rájöttem, hogy imádkozott. Ott, az ő belső szobájában.

A községközpontban kellett valamit intézнем, és hogy ne kerüljek tíz kilométert, rövidítettem a mezőn. Visszafelé láttam, hogy egy család, apa és fia vetni készülnek. Az út kicsit lejjebb volt, mint a szántóföldjük, és bokrok takarták. Így nem látták, hogy ott vagyok. Fültanúja voltam a beszélgetésüknek. A fiatalember pakolt le a szekérről, és neki akart fogni vetni. Az apa azonban megállította. Levette a kalapját és elmondta a régi énekeskönyv egyik énekét, „Vetünk Uram reménységgel, hogy arassunk majd bőséggel.” Utána meg együtt elmondták az Úr imáját. Amikor a fia megkérdezte, hogy ezt miért tette, akkor azt válaszolta, hogy azért, mert nem tőle függ az, hogy a keze munkáján áldás lesz-e vagy sem. Nem mertem megszólalni. Csendben továbbmentem, mert annak a belső szobának az áhítatát nem akartam jelenlétemmel megzavarni.

Sokszor használjuk ezt a kifejezést, hogy belső szoba, az imádság belső szobája. Mit is jelent ez? Az elcsendesedést, az Istennel való együttlétet. Azt is lehet mondani, hogy a teljes lelki lemeztelenedést Isten előtt. Azt az imádságot, amiben az ember semmit nem takar el az Úr elől. Az emberi beszédnek ezt az oldalát is meg kell ismerjünk, és megismerve aztán folyamatosan gyakoroljuk.

Onnan kell kiindulnunk, hogy miért imádkozik az ember? Mi készíti őt arra, hogy ezt tegye. Napjainkban, amikor a pragmatikus világban egyre inkább azt tesszük, ami valami hasznot hoz, mit jelent az imádság? Mi hasznunk van belőle? Erre két válasz lehetséges. Az egyik a „tudományosabb”, amit a Heidelbergi Káté mond. „Azért, mert ez kiváltképpen való része annak a háládatosságnak, melyet Isten tőlünk követel. Továbbá, mert Isten csak azoknak adja az ő kegyelmét és Szentlelkét, kik azt szívbeli fohászokkódásokkal szüntelenül kérik, és ezért neki hálát adnak.” (HK 116) A másik válasz egyszerűbb, hétköznapibb. Egy idős asszony fogalmazta meg egy családlátogatás alkalmával, és azóta nagyon elevenen él bennem ez a kijelentése. Azért imádkozom, mert tudom, hogy azt legalább valaki meghallgatja.

Mi tehát az imádság? A beszéd, amely Isten felé hangzik el? Sokféle választ lehet adni erre a kérdésre. Egy párbeszéd része, válasz arra a megszólításra, amit az igéből hallunk. Köszönetmondás a megtapasztalt áldás után. Kérés, hálaadás. Egymás terhének a hordozása. A lélek levegővétele, önvizsgálat. Ha mindez benne van, akkor ott van a

kérdés, hogyan imádkozzam. Valamikor vallásórás gyerekeknek feltettem ezt a kérdést, akik egy szóban összefoglalták: őszintén.

Miről is szól a mai ige? A *hogyan imádkozzunk* kérdésre ad választ. Tulajdonképpen egy ellenpéldát mutat be: „mikor imádkozol, ne légy olyan, mint a képmutatók... ne legyetek sok beszédűek, mint a pogányok”

Mit akar ezzel mondani Krisztus a Hegyi Beszédben? A képmutatók azok a farizeusok voltak, akik kinn az utcán, nyilvános helyeken imádkoztak, akik külsőleg próbálták megmutatni, hogy ők mennyire hívő emberek. Amikor eljött a kötelező ima ideje, ahol voltak, nem nézték, hogy mi van, hanem magukra vették az imaszíjakat, az imakendőt és elkezdtek imádkozni. Az emberek előtt lehet, hogy ez szép volt, de az egész sokszor csak üres színjátékká alacsonyodott. Egy példája is van erről az Úrnak, a farizeus és a vámszedő története, ahol a törvény betű szerinti betartását mutatja be imádságában a farizeus, míg a vámszedő szívből kéri a bűnbocsánatot Istentől.

A másik dolog, amittől szintén óv Krisztus, a pogányok bőbeszédősége, a felesleges szószaporítás az imádságban. Hisz a mi Mennyei Atyánk mindig tudja, mire van szükségünk, mit kérünk tőle. Nem az imádság hosszúsága az, amiért meghallgat Isten. Nem a mondatok cifrázása, a szóvirágos fordulatok a fontosak.

Milyen tehát az az imádság, amit Isten kedvel és meghallgat? „Először, hogy egyedül csak az egy igaz Istenhez könyörögjünk szívből, aki magát nekünk Igéjében kijelentette, mindazért, amit kértünk parancsolt. Másodszor, hogy szükségünket és nyomorúságunkat teljes valójában megismerjük, és az ő felséges színe előtt magunkat megalázzuk. Harmadszor, hogy erős fundamentumunk legyen, hogy noha méltatlanok vagyunk arra, mégis imádságunkat minden bizonnyal meghallgatja az Úr Krisztusért, amiképpen azt nekünk Igéjében megígérte.” (HK 117)

Mit mond Jézus erről az imádságról? Amikor imádkozol, menj be a te belső szobádba. Az elcsendesedés, önvizsgálat helyére. Ahol ki lehet zárni a világ zaját, ahol csak kettesben lehet az ember Istennel. Itt lehet vele beszélni. Elmondani azt, ami a szívünkben van, amit sokszor a világ nem lát, nem tud. Ami csak rám és Rá tartozik.

Hol van ez a belső szoba? Valamikor konfirmálóként feltettük ezt a kérdést annak a lelkésznek, aki foglalkozott velünk. Hol van a belső szoba? Konkrét hely? Erre az volt a válasza, hogy nem. Mert lehet sorbaállítás közben is imádkozni, és ott is megjelenhet a belső szoba. Nem egy hely ez, hanem egy állapot. Az imádságos lelkület állapota. Ami azért kell, mert csak így lehet Isten közelébe jutni, hogy meghallgasson minket. Erre pedig ott van mindig az Ő válasza: tudja, mire van szükségünk és megadja azt, amit hitből kérünk.

Vitaindító kérdések:

– Gondolkodjuk el, hogy milyen a mi imaéletünk! Van-e élő imakapcsolatunk Istennel?

– Milyenek a mi imádságaink? Csak kérés van-e benne, vagy állandó párbeszéd, kéressel, kérdéssel, felelettel, köszönettel.

– Meg tudjuk oldani a mindennapi rohanásban, hogy ott legyen a „belső szoba” az életünkben? Annak a csendje, nyugalma, intimitása, ahol senki nem zavarhatja meg Istennel való kapcsolatunkat.

– Fontos-e számunkra a személyes, kötetlen imádság? Meg tudjuk tanítani erre a gyermekeinket is?

Esketési igehirdetés

Szépné Magyarai Ildikó

Beresztelke

Isten jósága és a bizalom

Alapige: Zsoltárok 34,9

A közös életút kezdetének ünnepélyes és boldog pillanata az, amikor kimondjátok itt, Isten házában a házassági esküt. Ennél a szent kezdetnél sokan örülnek veletek együtt és kívánnak nektek szeretetben gazdag, boldog életet. Sokan fordultak és fordulnak még a mai napon felétek jó tanácsokkal és jókívánságokkal. Amit ez ünnepi alkalmammal szeretnék nektek elmondani, nem csupán emberi bölcsességen és tapasztalaton alapuló jó tanács. Mondanivalóm több a szívből jövő jókívánságnál is.

Házasságkötésetek alkalmával a zsoltáros szavait idézve örömhírt mondok: Jó az Isten!

Sokan azt gondolják, Istennek nincs köze az ember boldogságához, és amit a Biblia leír, az mind elavult. Isten sok ember felfogásában a kegyetlen sors megtestesítője és szigorú erkölcsi törvények adója. A zsoltáros Dávid azonban arról tesz bizonyosságot, hogy Isten jó és akik Benne bíznak, azok boldogok.

Felgyorsult életünkben minden hamar változik nemcsak körülöttünk, hanem bennünk is. Ezért szilárd alapra van szükségetek. Legyen életetek közös fundamentuma ez a régi, de ma is időszerű bizonyosság és tapasztalat: Jó az Isten. Erre építsétek együtt életeteket.

Isten jósága arról biztosít, hogy a családokat minden eseményében, születésben, próbatételben, betegségben, szomorúságban megtapasztaljátok az Ő jóságát. A Mindenható Istent ismerhetitek fel örömben és bánatban egyaránt. Szívetek az Ő jóságában találja meg boldogságát, örömet és békességét.

Jó az Isten! Jézus Krisztus hozta a világba ezt a csodálatos örömhírt! Azért élt, azért halt meg, hogy Isten jóságának a vonzásába kerüljön életünk.

Most, amikor már együtt indultok tovább, fogadjátok szívetekbe ezt a jó hírt. Higgyétek el, boldogságotok ezen múlik: jó az Úr.

Mi az igazi boldogság alapja? – tehetjük fel a kérdést. Isten jóságát felismerve, Benne bízva élni naponta.

Isten jósága az Ő szeretetében nyilvánult meg. Úgy szerette ezt a világot, hogy Jézust adta érte. A boldogság alapja Isten szeretetét felismerve szeretni egymást. Isten szeretete nélkül egymást sem tudjuk igazán szeretni. Ő vezessen Titeket igaz, boldog életre!

Tudjátok, kedves fiatalok, a szeretet csak akkor tesz boldoggá, csak úgy lesz erőt adó hatalommá, ha viszontszeretetre talál. Mondjátok – ma és mindenkor – igent Isten jóságára, szeretetére, hogy boldogok lehessetek!

Az igazi boldogság alapja a bizalom is. Boldogok, akik benne bíznak, mondja a zsoltáríró.

Most boldogan bíztok egymásban. Sőt egymásra bízátok magatokat, mert az egymás iránti szeretet ezt a bátor bizalmat ébreszti fel az emberben. Ebben a bizalomban elhalványul az aggodalom a holnap iránt és nem kap helyet a féltékenység. Ebben a bizalomban lényegtelenné lesznek sokszor fontosnak látszó anyagi kérdések is. Az egymásban való bizalom Isten jóságából jövő ajándék. Nagyon fontos a kölcsönös szeretet bizalmat teremtő ereje.

A Biblia világában a bizalom elsősorban Istennel kapcsolatos. Bízatok Isten atyai gondoskodásában. Ő gondoskodik rólatok! Bízatok mennyei Atyánk irgalmában, mert irgalma erősebb a bűnnél is, ami életünket, boldogságunkat fenyegeti. Isten bocsánata védelmet és győzelmet ad!

Bízatok Isten végtelen jóságában és szeretetében, ami nemcsak földi életünk idejére szól, hanem az örök életre.

Boldogok csak akkor lehetek és lehetünk mi is, akik együtt örvendezünk veletek, ha naponta Istenre bízunk életünket.

Jó az Úr! Segítsen meg titeket jóságát felismerve bizalomban élni, szeretni Istent és egymást! Ámen.

Temetési igehirdetés

Farkas Antal
Nagyvárad–Velece

A szeretet a legnagyobb

Alapige: Énekek éneke 8,6b

Két hete többé-kevésbé ugyanez a közösség volt együtt itt a Rulikowski temetőben, amikor a költő Fábián Imre halálának ötödik évfordulóján egy csónak alakú fejfa állításával (is) emlékeztünk róla. Akkor még itt volt köztünk a hűséges költő-élettárs, Mérai Csilla is. Most pedig már az ő temetésére gyűltünk össze.

Számunkra megdöbbentő hirtelenséggel történt mindez. A 60 éves Mérai Csilla számára azonban nem. Ő már nagyon várta ezt az alkalmat. Családja, és én magam is rég tudjuk, hogy csak fizikai állapotában volt köztünk. Lelkileg már rég nem. Iker-léleknek tartotta magát férjével, s mint ilyen, készült, menni akart. A bibliai Ruthal szólva: *Mert ahová te mégy, oda megyek, és a hol te megszállsz, ott szállok meg... A hol te meghalsz, ott halok meg, ott temessenek el engem is...* (Ruth 1,16–17)

Mérai Csilla lelkileg már öt éve halott. Akiknek megadatik, hogy *lesznek egy testté* (1Móz 2,24b) és az „egész” károsul, vele pusztul a másik is. Lehet hihetetlen, és mégis igaz. Hogy mennyire az, hadd idézzek a költő Fábián Imrere emlékező összejöveteleinkre készülő Csilla írásban levő vallomásából, melyet végül is nem olvasott fel. Íme, többek között ezt írja azzal kapcsolatosan, hogy hogyan költöztek a várad-velencei költői hangzású Tükör utca 11-be (mely Fábián Imre egyik gyermekvers-kötetének a címe is): „Tulajdonképpen egész együttlétünk ilyen ugrásokból állt. Ő fogta a kezem és azt mondta, hogy most ugrunk. Ha így visszagondolok én tulajdonképpen sohasem láttam a 'hova' és a 'miért'-et, de azt egészen biztosan tudtam mindig, hogy nekem vele kell ugranom.”

Mérai Csillát az ő másik „felén”, Fábián Imrén keresztül lehetett igazán megismerni. Hozzá igazította egész életét. Így írja: „Hát megszorítottam a kezét és ugrottunk.” A fontos e mondatban az, hogy „megszorítottam a kezét”, vagyis mint Imre döntéseiben hű és kitartó társa. Szüksége volt Fábián Imre határozottságára. Ez tetten is érhető a *Hangrobbanás* c. antológiában (Facla kiadó, 1975) megjelent egyik-másik versében:

„Mert hiányzik belőlem
A kósza hírek gyorsasága
Lekések minden lényegét”
(*Ne higgyetek*)

Ugyanitt az önmagáról írt vallomásában olvassuk: „1950-ben Örvénden születtem, a Sebes-Körös partján, a dombok lábánál térdeplő kis faluban, ahova csak nyári éjszakákon hozta a víz a vonatzakolatást. Ilyenkor mindig világvárosok füstös pályaudvarai felé robogó végeláthatatlan vonatokról álmodtam. Csak később, mikor már a falut ölelő legmagasabb dombokra is felszaladtam – mert anyám nem kiáltott vissza – láttam, hogy csak kurta vicinálisok dőcögnek lihegve, fuldokolva valahova. Ilyen kis vicinálison indultam én is, anyám meleg szavával s apám földszagú, kerges tenyerének simogatásával.” Bár a gyermekkorban gyorsvonatnak hitt vicinális behozta Nagyváradra, számára az továbbra is gyorsvonat maradt:

„Sajnálom a gyorsvonatokat
Mert utálják a sebességet
A távolságokat
Az örök-rohanást
S néha azt álmodják
Drótnélküli villanypóznák”
(*Nosztalgia*)

Mérai Csilla szerette a békét, a nyugalmat, a biztonságot, a csendet. Szerette a szeretetet.

Gyászoló család, részvétnyilvánító barátaink, az ő koporsója mellett most nem temetési, hanem menyegzői ének szavait hallottuk az Énekek éneke könyvéből. E szavakat a menyasszony intézi vőlegényéhez. A bibliai jegyespár lángoló szeretetében nagy erő van. Sokszor mondjuk mi magunk is, hogy erős az én szeretetem. Úgy érezzük, s olyan-nak is akarjuk tudni. Az idő azonban vallatóra fogja, kipróbálja.

A szeretetről az igazságot Isten mondja el nekünk: *mert erős a szeretet, mint a halál*. Nem Mérai Csilla volt erős, ő gyenge alkatú, beteges, törékeny, madár-csontú asszony volt. De erős volt a szeretete, mellyel szeretni tudta örvéndi szüleit, férjét és annak nagyszalontai szüleit. Szerette és mindig hazavárta Zsuzsankát és Zsombort, aki Anyója lett két unokájának, Boglárnak és Bernadettnek, szerető testvére bátyjának, húgának és azok családjainak.

Nem Mérai Csilla, hanem az ő erős szeretete tudta – vagy talán mégsem? – elfogadni, hogy el kellett veszítenie Imrét, a társát, akit betegségében hűségesen ápolt, gondozott. Ez a szolgáló szeretet. Ebben van az erő. Nem magunkból fakadó, hanem felülről kapott.

Nem véletlenül választottam Mérai Csilla temetésére a felolvasott verset az Énekek énekéből. Fábián Imre *Mátkám* című utolsó verseskötete is ezt sugallta, mely kötet az Énekek énekének átköltése. Ebben írja:

„mi az hogy szeretlek?
lélegzetem vagy s véle az idő”

majd pedig:

„besötétül felettünk a magasság
de bensőkben marad a fény
esni kezd erősen és tombol a szél
s mi ketten nem vagyunk benne
villámok szántanak eget-földet
s mi ketten nem vagyunk benne

hát hol vagyunk?
boldogságos Isten tenyerében.”

Összetartozásukat a szeretet kötelékében így fogalmazza meg:

„ketten vagyunk Istentől valók”.

Emberileg a halál erősebbnek látszik, mint az erős szeretet, és a sír is keményebbnek. Talán most úgy érzitek, hogy az emberi szeretet nem elég erős. Ellenkezőleg, gyenge: hiszen épp ott nem tud segíteni, ahol arra a legnagyobb szükség van. Nincs elég erőnk lefogni a halál kezét. Döbbenetes dolog ráébrednünk, hogy megváltásra szoruló, gyarló emberek vagyunk.

Isten ígéje ezért vigasztal bennünket, nem csalóka, hanem igaz vigasztalással. Van Valaki, akinek a szeretete erősebb a halálnál is. Ez pedig Jézus Krisztus, aki feltámadása által legyőzte a halál hatalmát. Reménységünk szerint Mérai Csilla ott van már ennek a legerősebb szeretetnek a karjaiban, ahogyan ő maga is szentül hitte, hogy ott van férje, Fábián Imre is, ahogyan hátramaradt vallomásában írja: „Most, mióta angyallá változtál – mert te csak az lehetsz, úgy a létben, mint a nemlétben –, az örömforrás alig csörgedezik...” Ebből a szeretetből sem élet, sem halál ki nem ragadhat.

Mérai Csilla életének lángja kialudt. De az erős szeretetnek lángja soha nem alszik ki, mert az ige szerint: *lángjai tűznek lángjai, az Úrnak lángjai*. A tűznek lángjai nem mindig égető, nem mindig pusztító hatalom. Tűzhelyen meleget adó áldássá válik. Drága kifejezésünk erre a családi tűzhely, mely körül összegyűl a család. Ilyen volt a Tüskör utca 11. számú családi ház is.

Ha e tűz köré ülünk, akár most itt a temetőben, a gyász órájában, megtartó, szeretetet sugárzó erővé válik.

Isten szeretete több, mint költészet, romantika. Isten szeretete valóság. Mi pedig csak áldani tudjuk ezért Öt. Ahogyan Fábián Imre fogalmaz:

„áldjad a Teremtőt csendes óráidban,
mert mindent oly szépen rendezett”,

ahogyan azt is szépen elrendezte, hogy felesége, Mérai Csilla szenvedés, fájdalom nélkül, hazavárt és jött fiúgyermekével, az ágyban szépen elaludt és ment az ő párja után.

Van Mérai Csilla költészetében három rövid, sokatmondó sor:

„A fűélek
Visszavágnak
A kaszaélnék”
(*Fűélet*)

Az élet, még ha törékeny fű is, visszavág a halálnak. Az örök élet a mulandóságnak. Kérdezhetnénk: mi marad meg Mérai Csilla földi életéből? Az a néhány publikált vers?

Sokkalta pontosabban fogalmaz és adja meg reá a választ Pál apostol az 1Korinthus 13,13-ban, a Szeretet Himnusza utolsó soraiban: *Most azért megmarad a hit, remény, szeretet, e három; ezek között pedig legnagyobb a szeretet. Ámen.*

(Elhangzott Nagyváradon 2010. május 4-én, a költőnémetetésén.)

A templomba járásra vonatkozó tíz szabály

1. Minden családból, ha mindnyájan nem jöhetnek, legalább egy családtag jöjjön el istentiszteletre.
2. El ne késsél!
3. Imádkozzál, mikor a helyedre leülsz!
4. Énekelj erőteljesen és teljes szívedből!
5. Kísérd az imádkozást igazi együttérzéssel!
6. Figyelj áhítatosan a prédikációra!
7. Tedd magadévá az áldást!
8. Adakozzál hálaadással!
9. Ne távozzál az istentisztelet befejezése előtt!
10. Vidd haza az istentisztelet hatását, közöld azt hozzátartozóiddal, ismerőseiddel s a következő alkalommal hozd magaddal őket.

A lapot alapította: D. dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Jenei Tamás

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

400079 Cluj/Kolozsvár, str. I. C. Brătianu/Király u. 51.

Tel: 0264-592453; Fax: 0264-595104; Email: belmisszio@reformatus.ro

Kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza

Készült az Erdélyi Református Egyházkerület

Misztótfalusi Kis Miklós Sajtóközpontjának nyomdájában

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Olvasószerkesztő: Salamon Emese

Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea

ISSN 0254-4458

Szemelvények középkori latin nyelvű költészetünkből

Himnusz Szent István királyról

Első nokturnusra

Örvendj anyánk, magyar hazánk,
Fiadnak mondj dicséretet,
És országszerte egyaránt
Dicsérd a védőszentedet.

Szépen fejlődött mint gyerek,
Libanoni cédrusfa volt,
Mint a névből következett,
Mit István mártírtól kapott.

Valóban ő a fényhozód,
Aki hitednek fényt adott,
És ehhez törvényt is hozott,
Az üdv útjára oktatott.

Derék tanítókhöz került,
Tanult minden művészetet;
Szép erkölcsökben tündökölt,
Így töltött ifjúéveket.

Mert Géza, már mint agg korú,
Istennek úgy fogadta meg,
Hogy István lesz – mi koszorú –,
Mielőtt meg se született.

Felnőttként azt vállalta, hogy
Üdvösség magját hinti szét;
Megtértek hát a magyarok,
Felvették a kereszt jelét.

Születéséről jóslatot
Mondott az Atya hírnöke;
Születésére a tanút
Az ég hatalma küldte le.

A nép, mely tévelygett csupán,
Urunk fényére rátalált;
Éjből jött, Megváltónk után,
S jármába fogta önmagát.

A gyermeknek hazánk örült;
Bálványozásunk véget ért,
Istent dicséri már e föld,
Emléke boldog lett ezért.

Három személyű Istenünk,
Dicséret, tisztelet Neked,
Hogy mit Szent István kért nekünk,
Adják meg végül az egek.

1083.–XIV. sz.

Fordította: Tóth István